

I Eesti Arstide Kongress Tartus 2.—4. dets. 1921.

Kronoloogiat ja statistikat I—XV Eesti Arstidepäeva ning I ja II Eesti Arstide Kongressi kohta 1920—1937.

Herbert Normann.

(3 joonisega tekstis ja 11 joonisega erilehtedel.)

Eesti Arstidepäevi on üldse olnud viisteist, neist on X Eesti Arstidepäev tuntud II Eesti Arstide Kongressi nime all, kuna I Eesti Arstide Kongress toimus väljaspool arstidepäevade järjekorda järgmisel aastal peale I Eesti Arstidepäeva. Arstidepäevi on peetud alates 1920. aastast iga aasta ning igakord ise linnas, kaasa arvamata aastad 1922 ja 1931. 1922 oli aasta peale I Eesti Arstide Kongressi, kuna 1931 otsustati arstidepäeva mitte pidada 1932. aastaks määratud II Eesti Arstide Kongressi tõttu. Arstidepäevade korraldajaks on olnud vastavas linnas asuv arstideselts Eesti Arstideseltside Liidu ülesandel.

I Eesti Arstidepäev.

I Eesti Arstidepäev, mida toleaeagsed ajalehed nimetavad ka eesti arstide konverentsiks või koosolekuks ja millest „Kaja“ andmeil võttis osa üle 80 arsti¹⁾ peeti Tallinna Eesti Arstide Seltsi algatusel 11. ja 12. detsembril 1920 Tallinnas. Esimesel päeval, 11. detsembril, toimus arstidepäeva liikmete eelkoosolek Tallinna Eesti Arstide Seltsi ruumes Estonias, millele järgnes ühine õhtusöök. Arstidepäev ise toimus Toompeal Asutava Kogu saalis 12. detsembril.

Arstidepäeva avas kell 10.30 Tervishoiupeavalitsuse juhataja ning Tallinna Eesti Arstide Seltsi tooaegne esimees A. Mõttus lühikese tervituskõnega, milles muuseas meelde tuletas arstide ennastsalgavat tööd eesti vabadusvõitluses.

¹⁾ Kaja 2, nr. 261, 2, (1920).

Sõjas surma saanud arste mälestati püstitõusmisega.

Arstidepäeva esimeheks valiti H. K o p p e l, abideks F. A k e l ja A. M õ t t u s ning sekretärideks R. L u u k ja F. L e p p.

Pikema ettekandega „Eesti arstide organiseerimise küsimusest“ esines N. S a r v. Andes huvitava ülevaate arstide arvulisest koostisest Eesti piirides ¹⁾, peatus ta jaotusel üle maa, kusjuures selgus, et linnades oli arste märksa enam kui maal. Selle nähu põhjust nägi ettekandja arsti elu korraldamatuses maal. Muuseas riivas referent ka arstide järelkasvuküsimust, näidates, et Eestit ähvardab tulevikus arstide „uputus“.

Et lahendada püsivalt päevakorda kerkivaid arstesse puutuvaid majanduslikke ja õiguslikke küsimusi, parandada arstide elutingimusi maal, teostada vaba arstivalikut riigiametnikkude suhtes ja lahendada mitmesuguseid tervishoiulisi ja teisi küsimusi, selleks oli N. S a r v'e arvates vaja organiseeruda ja luua Eesti Arstideseltside Liit.

Ettekandele järgnenud läbirääkimiste all võetigi vastu Eesti Arstideseltside Liidu põhkiri ²⁾.

Peale N. S a r v e kõneles veel A. M õ t t u s „Eesti tervishoiu organisatsioonist ja väljavaateist tulevikku“.

Samal päeval toimus veel teine koosolek, kus kõnelesid A. R a m m u l „Nakkushaiguste vastu võitlemisest“ ja S. T a l v i k „Leeprast Eestis“.

Kõigile ettekandeile järgnesid läbirääkimised.

I Eesti Arstide Kongress.

I Eesti Arstidepäevale Tallinnas järgnes 2.—4. detsembril 1921 suurejooneline I Eesti Arstide Kongress Tartus, mille tegelikult korraldas Tartu Eesti Arstide Selts.

Seltsi üldkoosoleku protokollist 11. veebr. 1921 nähtub, et Eesti Arstideseltside Liidu ajutise juhatuse ettepaneku

1) Arstid Eesti linnades ja maakondades. Vaba Maa 3, nr. 290, (595), 4, (1920).

2) Tall. Teataja 9, nr. 284, 6, (1920).

kohaselt sooviti kongressi kokkukutsumist näha juba kevadel 1921, kuid eeltöödega ei jõutud selleks ajaks valmis. Ka kerkis päevakorda küsimus ühendada kongressiga Sõjaväe Tervishoiuvalitsuse poolt kavatsatud suguhaigustele pühendatud kongressi. Samal koosolekul valiti koopteerimise õigusega kongressi korraldav toimkond, koostises: prof. A. Paldrock, prof. L. Puusepp, dots. k. t. S. Talvik, prof. A. Rammul ja dr. Ed. Luuk. Toimkonna esimeheks valiti A. Paldrock. Arvati et kongress peab toimuma sektiioonides.

14. märtsil 1921 avaldati „Postimehes“¹⁾ esialgne teadaanne:

I. Teadaanne I. Eesti arstide kongressi asjus.²⁾

Eesti arstide liidu ajutise juhatus eettepaneku peale otsustas Tartu Eesti arstide selts omal üldisel koosolekul 11. weebr. oma peale võtta I. Eesti arstide üleriikliku kongressi korralduse eeltöid. Kongress astuks toffu Tartus, sügise poolaasta algul, ja kestaks kolm päeva. Kongressi töö jaguneks sektiioonidesse, mida kavatsatud kolm:

I. Avalik meditsiin ja arstlikud seisuje küsimused.

II. Kliiniline ja eksperimentaalne meditsiin.

III. Suguhaigused ja nende vastu võitlemine.

Eeltööde jaoks valitud komisjon, koosseijem ametivendadesi: G. Kroll, Ed. Luik, A. Paldrock, L. Puusepp, A. Rammul ja S. Talvik, töötas välja esialgse kava, mis Tartu arstide seltsi üldistel koosolekutel 17. weebr. ja 3. märtsil j. a. finititi. Selle järele kujuneks kongressi päevaford järgmiselt:

1) Postimees 65, nr. 58, 5, (1921).

2) Teadaandeis kongressi asjus perekonna nimedes ja eesnimede esimesis tähtedes esinevad vead on jäetud parandamata, et säilitada teadaannete originaalkuju. Vead on parandatud allpool kongressi kirjelduses.

I. Avalik meditsiin ja seisuse küsimused:

1. Terwishoiu armustif Gestiis:

a) Tema endine ja praegune seisuford; sündimuse, suremuse, haiguste ja wigastuste armustif; korraldus tulewikus. Referent: E. W. Terwishoiu Peawalitjus. Kaasreferent: Prof. A. Rammul.

b) Lepra-haigete registreerimise ford Gestiis: Dr. med. S. Talwik.

2. Gesti arstide liidu organisatsioon. Ref.: Liidu juhatus.

3. Kirjeldused ja aruanded kohtadest, taudide vastu wõitlemise ja muude avalikku terwishoidu puutuwate küsimuste üle. Ref.: Kohaliku linna- ja maakonnaarstid, Terwish. Peawalitjuse ettepanekul.

4. Sõjawäe terwishoid. Ref: Sõjawäe Terwishoiu Walitjus.

5. Raudteede meditsiin. Ref.: Raudteede Terwishoiu Walitjus.

6. Wangimajade meditsiin. Ref.: Wangim. Terwishoiu walitjus.

7. Gesti Punane Rist. Ref.: E. P. R. Walitjus.

8. Kooli terwishoid:

a) Oppurid, õpetajad, kooliruumid. Ref.: Dr. Madisson.

b) Koolilaste korterid ja kostikohad.

c) Oppetawad. Ref.: Prof. A. Rammul.

d) Defektiivsed ja mahajäänud lapsed. Ref.: Prof. L. Pusjep.

9. Sport ja kehakaswatus koolis ja väljaspool kooli. Ref.: Dr. Wilms.

10. Wabriku meditsiin ja töökaitse.

11. Emade ja lastekaitse, seltsfondline, kogufondline ja riikline. Ref.: Dotshendi k. t. A. Lүүүс.

12. Arstid ja haigekasjad.

13. Terwisparanduskohad ja kuurordid Gestiis. Ref.: Prof. L. Pusjep.

14. Muud läbirääkimised

II. Kliiniline ja eksperimentaalne meditsiin.

1. Sisemised haigused.

a) Ulcus ventriculi arstimine. Ref.: Prof. S. Koppel.

b) Spondüloosid. Ref.: Dr. W. Waddi.

2. Kirurgilised haigused.
 - a) Steinmanni naela-ekstensioon. Ref.: Prof. R. Konik.
3. Külgehaigused.
 - a) Difteria. Ref.: Dr. F. Lepp.
4. Naistehaigused ja sünnitusabi.
 - a) Ectopüsilise rasedajälguse sümptomatoloogia. Ref.: Prof. Miländer.
5. Närvihaigused.
 - a) Encephaliidid epideemiliste haiguste juures, nende sümptomatoloogia, arstimine ja profülaktika. Ref.: Prof. L. Bussep.
 - b) Sclerosis tuberosa, demonstratsioonidega. Ref.: Dr. A. Toomingas.
6. Silmahaigused.
7. Lastehaigused.
 - a) Üksik laps teaduse seisukohalt. Ref.: Dotshendi f. t. A. Lüüs.
8. Waimuhaigused.
9. Nina-, kurguhaigused.
 - a) Hlanaaha lümpus ülemistes hingamisteedes. Ref.: Dr. Saaberg.
10. Füsioloogia Teadaanded Tartu Ülikooli Füsioloogia Instituudist:
 - a) Uued uurimused jugurakkude, eriti testiteli, seesmise sekretsiooni õpetusest. Ref.: Prof. A. Lipschütz.
 - b) Ovariumi seesmise sekretsiooni õpetuse praegune seisukord. Korref.: Dr. med. B. Ditlow.
 - c) Mikroskoopilised demonstratsioonid testiteli seesmise sekretsiooni õpetuse kohta. Korref.: R. Wagner.
 - d) Rihaste atrofeerumisest tegewusetuse tagajärjel. Ref.: A. Audowa.
 - e) Demonstratsioon kastratsiooni tagajärgedest kodujäneste ja merisigade juures: F. Bormann.
11. Bakterioloogia.
12. Hügieen.
 - a) „Uuemad edusammud terwishoiu teaduses“. Ref.: Prof. A. Rammul.
13. Nohtulif arstiteadus: „Tartu Ülikooli nohtulifu-arstiteaduse instituut“. Ref.: Dotshendi f. t. S. Talwik.
14. Üldine patoloogia.
15. Farmakoloogia.
16. Epizootoloogia.

III. Suguhaigused ja nende vastu võitlemine.

1. Suguhaiguste tähtsus:

- a) Indiviiduaalne (haigeksjäämine, suremus, töövõimetus, waimuhaigused jne.) Ref.: Prof. L. P u s j e p.
- b) Perekonnale (lasteta olemine, abordid, edasiandmine pärimuse kaudu). Ref.: Prof. D j t r o g o r s k i.
- c) Ühiskonnale ja riigile (majandusline kahju, hoolikenne haigete, kantide, waimuhaigete eest, rahvatõu degenerereerumine).

2. Alkohool ja suguhaigused. Ref.: Dr. med. C. Talwil.

3. Suguhaiguste laialilagunemine prostitutsiooni ja teisel teel:

- a) Linnades ja maal, üleüldiselt ja meil. Tartu kohta: Dr. Pödder. Tallinna kohta: Dr. Rütman. Üldised teated E. W. Terwischoiu Peawalitsujelt. Ref.: Dr. Sarm.
- b) Wanadus, sugu, rahvus jne., sõrdelewad arwud haigeksjäämise kohta. Ref.: E. W. Terwischoiu Peawalitsus.
- c) Haigeksjäämine mitte-sugulisel teel.

5. Suguhaiguste laialilagunemise põhjusted, isiklikud ja sotsiaalsed. Ref.: Prof. A. Rammul.

6. Pornograafia literatuuris ja kunstis: Prof. D j t r o g o r s k i.

7. a) Prostitutsiooni walwe korraldus mujal ja meil ja selle saawutustest. Ref.: Dr. Pödder ja Dr. Rütman.

- b) Kes laotab meil suguhaigusi laiali? Ref.: Prof. A. Baldrock.
- c) Kas oleks funduslik tõiki suguhaigeid nimeliselt registreerida ja registreerimise wiis. Ref.: Prof. A. Baldrock.
- d) Kohitsemine ja tema wiis (funduslik ehk mitte). Ref.: Dr. G. Kroll.
- e) Sotsiaalsed ja majanduslised (ühiskondlised) prostitutsiooni põhjusted. Ref.: Dr. Wilm.
- f) Sala prostitutsioon mujal ja meil, abinõud tema vastu võitlemiseks. Ref.: Dr. Wilm.
- g) Meeste prostitutsioon.

8. Suguhaiguste rawitsemise korraldus.

Nõuande-kohtad, haigemajad, ambulatooriumid, haigekasjad, seisukohawõtmine ebaarstide kohta.

9. Profülaffis üleüldiselt ja sõjawäes. Ref.: Dr. Perli.

10. Sugueluline pädagoogika foolis, wabrifutes, seltskonnas, sõjawäes, haigemajades, ambulatooriumites jne. Ref.: Dr. J. Lepp ja Prof. Oistrogorski.

11. Seadused suguhaiguste ja prostitutsiooni vastu võitlemiseks.

a) Praegune meil maffew korraldus, lex veneris Rootsimaal ja nende jaamutused ja kawatsetawad korraldused. Ref.: Dr. Rütman.

b) Arstilised tunnistused abielusse astumise puhul. Ref.: Dr. A. Sosji.

Teile jellest teatades palub kongressi korralduskomisjon Teid kõige lähemal ajal, võimalikult 2 nädala jooksul, Teie soovimavaldufi kongressi töö-eeskawa muutmise resp. täiendamise kohta jaata, niisamuti teatada, kes Teie liikmetest ja muudest ametiwendadest nõus oleks esinema kongressil referaatidega ja teadaannetega kongressi eeskawa piirides ja misjuguiste ainete üle? Kõnede ja referaatide wältuseks on ette nähtud 20—30 minutit, lühemate teadaannete jaoks 10 minutit. Kõiki soovimavaldufi ja teadaandeid palustaffe adresseeri kongressi korralduskomitee s. a. sekretäri Dr. med. S. Talwiku nimele, Tartu, Kaldauul. nr. 5.

Austujega

I. Eesti arstide kongressi korralduskomisjon.

Hiljemini Tartu Eesti Arstide Seltsi üldkoosolekul 14. apr. 1921 tegi H. Koppel ettepaneku nimetada kongressi I teaduslikuks kongressiks, kuid otsustati siiski jääda nime-tuse juurde: I Eesti Arstide Kongress. Päev varemini, 13. apr. 1921 tegi sama otsuse ka seltsi juhatus.

19. okt. 1921 teatas A. Paldrock, et Riigivanema arvamise järgi ka Venemaa arstide osavõtt kongressist on soovitatav.

I teadaandele kongressi asjus järgnes „Postimehes“ 26. okt. 1921 ¹⁾ täiendav järgmisesisuline informatsioon:

¹⁾ Postimees 65, nr. 248, 5, (1921).

II teadaanne Eesti arstide kongressi asjus.

Tartus, 2.—4. detsembril j. a.

Beale eelmise teadaande (7. III. j. a.)¹⁾ on veel järgmised kõnelejad ja kõneained üles antud:

Dotšent Dr. Adelheim, Riiaft: „Zur pathologischen Anatomie der nicht eitrigen Encephalitis“.

Dr. H. Alwer, Haapsalust: „Tiiſitus Läänemaal“.

Dr. Bartels, Tartust: „К вопросу о дифференциальном диагнозе ахилии“.

Dr. Hedwig Buch, Hallilaft (Soomeſt): „Über die Tuberculose der Bronchialdrüsen“.

Prof. Dr. E. Blesſig, Tartust: „Richtlinien für eine Blindenquôte in Eſtland“.

Dr. Falk, Tallinnaft: „Eesti kirordid ja nende terapöitiline tähtsus“.

Dr. med. E. Fiſcher, Tartust: a) „Die Aufgaben des Arztes als Kulturträger in nächster Zeit“. b) Über Wirkung der dicken Milch (kõhu-piim) bei Entzündungen“.

Dr. med. M. Hirſchberg, Riiaft: „Über das Wesen der Röntgen-Tiefentherapie“.

Dr. Kaegler, Tallinnaft: „Über Röntgentherapie“.

Dr. med. Kook, Tartust: „Lex Veneris“.

Dr. Fervan, Tallinnaft: „Eesti sõjaväe termishoid ja ſtatiſtilised andmed selle kohta rahualal“.

Dr. med. E. Kengſep, Tartust. Suguhaiguste vastu võitlemise seaduse projekt Eestis.

Prof. Dr. H. Koppel, Tartust: „Rajariikide arſtkondade teaduslikust koostöötamisest“.

Dr. W. Krauſe, Tallinnaft: „Maohaavade kirurgiline ravitsemine“.

Dr. Kron, Riiaft: „Über Halsrippen“.

Dr. Kropptann, Tartust: „Патологическія данныя къ вопросу о развитіи нарывовъ спинного мозга“.

Dr. Kuff, Tapalt: „Eesti Wabariigi raudteede üldise termishoiu üle“.

Prof. Dr. Taavi Laitinen, Helsingist: „Die Alkoholfrage im Lichte der gegenwärtigen Forschung“.

Dr. med. H. Leesment, Tallinnaft: „Eesti Punase Risti tegewus Eesti wabadus sõjas“.

¹⁾ I teadaanne I Eesti Arstide Kongressi asjus ei ilmunud mitte „Postimehes“ 7. märtsist, vaid 14. märtsist 1921.

Dr. Lensin, Walgast: „Kiigi raudteede terwishoiu-statistika üle“.

Dr. W. Lindeberg, Tartust: „Trauma ja Meningitis tuberculoja“.

Dr. med. L. v. Lingen, Tartust: „Die Fortschritte der Gynäkologie und Geburtshilfe in den letzten 2 Dezennien.“

Prof. Dr. S. Loewe, Tartust: a) „Ueber experimentelle Arterienveränderungen“, b) „Phenolhaltige Narkotica der Fettreihe.“

Dr. med. A. Lossmann, Tallinnast: „Ülewaade arstlise tegevuse ja selle tagajärgede üle Eesti vabariigis.“

Dr. med. Luiga, Tallinnast: „Psühhopatoloogilised ilmed Brangli jaare elanikkudel.“

Dr. A. Lüüs, Tallinnast: „Suguhaiguste ravitsemise korraldusest.“

Prof. Dr. Mintz, Riia: a) „Prophylaxe des Brustkrebses“, b) „Erfahrungen über die Chirurgie der hinteren Schädelgrube.“

Dr. A. Mõttus, Tallinnast: „Terwishoiu seisukord Eestis 1919—1921. a.“

Dr. A. Nirkola, Helsingist: „Juridische Kritik der Alkoholzustände.“

Prof. Dr. A. Paldrock, Tartust: „Suguhaiguste profülaktilis sõjaväes“.

Dr. Panfilow, Tartust: „Об измѣненіях спинного мозга у ампутированных“.

Gradotjent N. Poroff, Tartust: „Наслѣдственность у человека“.

Dr. med. C. Prima, Tartust: „Rõhuselme resorptsiooni võime üle“.

Prof. Dr. L. Busser, Tartust: a) „О перескадкѣ корешков спинного мозга при параличах. b) О специальном медицинском образованіи военных врачей“.

Dr. Rosenfeld, Tartust: „Varjatud verejooksude diagnostilisest tähtsusest“.

Dr. A. v. Rothe, Berlin-Wilmersdorfi: „Der chirurgische Film und seine Verwendung“.

Dr. Rütman, Tallinnast: „Prostitutsioon ja sellega kaasajastatud haigused“.

Dr. med. E. Schwarz, Riia: a) „Über Gehirnblutung“, b) „Über plötzliche Todesfälle“.

Dr. med. Spindler, Tallinnast: „Suguhaigused Eestis“.

Dr. Stamm, Tallinnast: „Zur Frage einigen Complicationen nach Typhus abdominalis“.

III.

Kongressiks ilmub esimene nummer Eesti arstikonna, teaduslikust häälekandjast. Sissejaadetud artiklid võivad olla Eesti, Saksa, Wene, Inglise ja Prantsuse keeles. Eesti- ja venekeelsed artiklid peavad olema varustatud lühikese resümé'ga Saksa, Inglise ehk Prantsuse keeles. Erialgset redaktsioonikomisjoni moodustavad Eesti Arstide Liidu viimajel peakoosolekul walitud professorid L. Pussep, A. Rammul ja dotsent S. Talwik.

IV.

Kongressi eelõhtul, 1. detš. j. a. kl. 6 õ., on Tartu ülikooli aulas kongressi pidulik ja avalik avamis-koosolek. Peale kongressi avamise riigivanema poolt ja terwituste esinemad seal kõnedega:

1) Dr. A. Mõttus, Tallinnast: Terwishoiu tähtsusest riigi ja rahwa elus.

2) Prof. Dr. L. Pussep: Психические процессы с точки зрения современной неврологии.

3) Prof. Dr. A. Baldrock: Ülesanne, millega wiinutada ei tohi.

Peale avamiskoosoleku on kongressi liikmete omawaheline kooswiibimine.

V.

Kongressi korralduskomisjoni koosseis on järgmine: A. Baldrock (juhataja), S. Talwik (sekretär), G. Kroll, J. Luik, L. Pussep, A. Rammul. Väljanäituse korralduskomisjoni oma: R. Schloßmann ja R. Happich (juhatajad), A. Waldes (sekretär), R. Bernakoff, J. Heffler, S. Metšapa, A. Rammul, S. Talwik. Mõlemad komisjonid töötavad üheskoos. Istangud igal laupäeval kl. 6 p. l. Tartu ülikooli dermatoloogia polikliinikus.

Tartu Eesti Arstide Selts.

II teadaandele I Eesti Arstide Kongressi asjus järgnes „Postimehes“ 23. nov. 1921 ¹⁾ kongressi lõplik kava sektsioonide järgi, mis mõningate muudatustega ka vastas hiljemini tegelikult tehtud ettekandeile. Võrreldes neid ettekandeid

1) Postimees 65, nr. 271, 5, (1921).

teadaandeis loetletud teemadega nähtub, et esialgselt kavatsatud ettekandeist jäi siiski pidamata paarikümne ümber. Ei esinenud kongressil: S. Talvik, H. Koppel, K. Konik, E. Saaberg, G. Kroll, J. Bartels, A. Kook, A. Panfiloff, A. Stamm ja välismaalasist M. Hirschberg (Riia), A. v. Rothe (Berliin), E. Schwarz (Riia) ja G. Weidenbaum (Riia). Eemale jäi ka prof. Sergei Ostrogorski. Peale selle piirdusid mõned ettekandjad, nagu S. Loewe, E. Fischer, F. Lepp, B. Citovič esialgselt kavatsatud mitme asemel vaid ühe ettekandega. Teemal: „Rajariikide arstkondade teaduslikust koostöötamisest“ kõneles H. Koppel'i asemel L. Puusepp. Pidamata jäi ka A. Rammul'i ettekanne: Uuemad edusammud tervishoiuteaduses. Veel vajab mainimist, et paljud ettekanded tehti kongressil, võrreldes teadaandega kongressi asjus, enamal või vähemal määral muudetud pealkirjaga. Mõned käsitleda kavatsatud küsimused aga jäid täiesti kõrvale, nagu näiteks pornograafia kirjanduses ja kunstis, sugueluline pedagoogika, epizootoloogia, kohtuarstiteadus ja mõned teised.

Kongress ise peeti 2.—4. detsembril 1921, kuid avati pidulikult juba eelpäeval 1. detsembril.

Pidulik avakoosolek toimus kell 18 Ülikooli aulas, mis seks puhuks oli rikkalikult dekoreeritud rohelisega. Kõnetooli kohal rippusid eesti lippude vahel Eesti naaberriikide lipud, neist paremal pool prantsuse ja inglise, vasemal Põhja-Ameerika Ühendriikide ja Saksa lipud. Peale lühikest sissejuhatavat kõnet Tartu Eesti Arstide Seltsi esimehe J. Miländer'i poolt asus kõnetooli Riigivanem K. Päts, kes oma kõnes rõhutas, et ühine töö sõlmib kõvemaid sidemeid rahvaste vahel, kui seda on juhuslikud poliitilised sidemed, ja tervitades kokku tulnud kongressiliikmeid nii Eestist kui ka naaberriikidest ning soovides ühisele tööle head edu, tunnistas I Eesti Arstide Kongressi avatuks.

Järgnesid valimised.

Kongressi esimeheks valiti H. Koppel, abiesimeesteks J. Luiga, A. Rammul, K. Konik ja A. Paldrock, peasekretäriks S. Talvik.

Siis toimusid päevakorra ettekanded:¹⁾

1) A. Mõttus — Tallinn: Tervishoiu tähtsusest riigi ja rahva elus.

2) L. Puusepp — Tartu: Психические процессы с точки зрения современной неврологии.

3) A. Paldrock — Tartu: Ülesanne, millega viivitada ei tohi.

Mainitud ülesande all oli mõeldud võitlus peale Vabadussõja Eestis väga levinud suguhaiguste vastu.

Kõnelele järgnesid tervitused. Neid ütlesid: prof. H. Koppel Tartu Ülikooli nimel, prof. Robert Tigerstedt Helsingi ülikooli arstiteaduskonna ja Finska Läkaresällskapet'i nimel, prof. Yrjö Kajava (eesti keeles) Soome arstideühingu „Duodecim'i“, Tallinna Prantsuse saatkonna liige dr. Bechamp prantsuse ametivendade ja dots. Jakob Alksnis Riia ülikooli arstiteaduskonna poolt, dots. Karl Barrons, Läti Arstide Seltsi ja Läti vabariigi tervishoiupea-

valitsuse poolt, dots. Janis Jankovsky — Läti Punase Risti, dots. Roman Adelheim — Riia Saksa Arstideseltsi, dr. med. Isidorus Brennsohn — Riia Juudi Arstideseltsi, dr. J. Kron — Riia Vene Arstideseltsi, dr. med. Adalbert Bettac — Liibavi Arstideseltsi, dr. Joseph Bagdonas — Leedu vabariigi tervishoiupeaavalitsuse, dr. Frantz Sližys — Leedu sõjaväe tervishoiuavalitsuse poolt, E. V. haridusminister H. Bauer — Eesti Punase Risti, dr. med. Juhan Luiga — riigikogu tervishoiukomisjoni, prof. Karl Dehio —

I Eesti Arstide Kongressi liikme rinnamärk, umb. 2 korda suurendatult.

¹⁾ Ettekannete pealkirjades on kirjaviis jäetud muutmata.

Eestimaa Arstidepäeva, dr. Erich G i r g e n s o n — Tallinna Saksa Arstideseltsi, dr. med. Johannes M e y e r — Dorpater Medizinische Gesellschaft'i, dr. Nikolai K o l p a k o f f — Tallinna Vene Arstideseltsi ja dots. Karl S a r a l — Eesti Loomaarstideseltsi poolt.

Telegraafi teel olid tervitanud: Tartu ja Viljandi linnavalitsus, Viru maakonna valitsus, Eesti Naisorganisatsioonide Liit, kindralmajor E. P õ d d e r, Eesti Farmatseutide Ühisus ja Estländischer Pharmazeutischer Verein.

Hiljemini jõudsid veel kohale kirjalikud tervitused Poola tervishoiuministeeriumilt ja Ungari esindaja dr. M. J u n g e r t h'ilt. Ameerika Punase Risti esindajana ilmus järgmisel päeval kongressile dr. W. R y a n.

Pidulik avakoosolek lõppes kell 20 sõjaväeorkestri poolt ette kantud eesti hümniga.

Õhtul võtsid paljud kongressiliikmed osa eesti üliõpilaskonna kontsert-ballist „Vanemuises“.

Järgmisel päeval, s. o. 2. detsembril kell 9 algas kongressi töö üheaegselt kolmes sektsioonis kolmes eriruumis ülikooli suures hoones Aia tänaval 38-a. Esimene sektsioon käsitles avalikku meditsiini ja pidas koosolekuid zooloogia-instituudi kuuldesaalis, teine sektsioon käsitles kliinilist ja eksperimentaalset meditsiini, töötades geoloogia-kabineti kuuldesaalis, kuna kolmas sektsioon pühendas oma töö võitlusele suguhai-guste vastu mineraloogia-kabineti kuuldesaalis.

Esimese sektsiooni koosoleku avas selle juhataja A. R a m m u l. Ajujuhatajaks valiti prof. Yrjö K a j a v a Helsingist, abideks A. L ü ü s Tartust ja H. A l v e r Haapsalust.

Peeti järgmised ettekanded:

1) M. J e r v a n — Tallinn: Eesti sõjaväe tervishoid ja statistilised andmed selle kohta rahuajal.

2) B. V o g a s — Tallinn: Eesti Punase Risti tegevus rahuajal.

3) H. K u k k — Tapa: Eesti Vabariigi raudteede üldine tervishoid.

4) E. L e n s i n — Tallinn: Vabariigi raudteede tervishoiu statistika üle 1920. a.

5) E. B l e s s i g — Tartu: Richtlinien für eine Blindenzählung in Estland.

6) H. Alver — Haapsalu: Tiisikus Läänemaal.

7) A. Lüüs — Tartu: Lastekaitse Õhtu-Euroopas.

Ära jäi F. Feldmann'i (Seli) ettekanne: Lühike ülevaade Eesti Punase Risti sanatooriumi tegevusest, kuna autor kongressile polnud ilmunud.

Koosolek lõppes kell 13.

Teise sektsiooni koosoleku avas selle juhataja K. Konnik. Ajujuhatajaks valiti prof. Taavi Laitinen Helsingist, abideks F. Akel Tallinnast ja A. Ucke Tartust.

I EESTI ARSTIDE KONGRESS

TARTUS 2—4 DETSEMBRINI 1921 A.

LIIKME KAART N° 120

Dr. Albert Valdes

Märkus: 1 detsembril kell 6 ö. pidulik kongressi avamine Ülikooli Aulas.

Selle järele ühine teeõhtu.

Sektsioonide töötunnid: kella 9—1 e. l. Ala t. 38a.

Ühised koosolekud: kella 4—8 p. l. Ülikooli Aulas.

Reedel 2 XII kell 9 õhtu muusika-õhtu Ülikooli Aulas.

K. Mattisson, Tartus.

I Eesti Arstide Kongressi liikmekaart.

Päevakorras oli 8 ettekannet:

1) ja 2) E. Masing ja A. Ucke — Tartu: Über akute gelbe Leberatrophy.

3) L. v. Lingen — Tartu: Über die Fortschritte in der Gynaekologie und Geburtshilfe in den letzten zwei Dezennien.

4) Akseli Nikula — Helsingi: Die Alkoholverbrecher und ihre Behandlung nach dem finnischen Gesetz.

5) K. Lellep — Tartu: Uuemad vaated homoseksualiteedi üle.

6) A. Audova — Tartu: Lihaste atrofeerumisest tegevusestuse tagajärjel.

7) B. Ottow — Tartu: Über die Bedeutung der innersekretorischen Funktion des Eierstocks für den menstruellen Phasenwechsel des Endometriums.

8) A. Buck — Pärnu-Jaagupi: Сомнамбулистическия состояния.

Lõpuks demonstreerisid saksa keeles dr. phil. Karl Wagner (Tartu) mitmesuguseid mikroskoopilisi munandite preparaate, milliseist nähtus, et vaherakud moodustavad imetajate munandite sisesekretoorse aparadi vajaliku osise ja F. v. Bormann (Tartu) merisea ja kaneliku väliste suguelundite arengu sõltuvust kastreeritud looma east.

Koosolek lõppes kell 13.05.

Kolmanda sektsiooni koosoleku avas selle juhataja A. Paldrock. Ajujuhatusse valiti dr. med. Bonde Grönroos Helsingist ja A. Spindler Tallinnast.

Peeti kavakohased ettekanded:

1) B. Grönroos — Helsingi: Über die Bekämpfung der venerischen Krankheiten in Helsingfors.

2) A. Spindler — Tallinn: Zur Statistik der Geschlechtskrankheiten in Estland.

3) P. Pödder — Tartu: Prostitutsioon ja tema korraldamine Tartus.

4) H. Rütman — Tallinn: Prostitutsioon ja tema korraldamine Tallinnas.

5) A. Paldrock — Tartu: Kes laotab meil suguhaigusid laiali?

6) J. Vilms — Tartu: Suguhaiguste ühiskondlised ja majanduslised põhjused.

7) A. Rammul — Tartu: Isiklised ja ühiskondlised suguhaiguste laialilagunemise põhjused.

Koosolek lõppes kell 13.

Kõikides sektsioones järgnes kõnelele elav arutus.

2. detsembri pealelõunane koosolek, algusega kell 16, oli ühine kõikidele sektsioonele ja toimus Ülikooli aulas. Koosoleku avas kongressi abiesimees J. Luiga. Ajuhatajaiks valiti prof. R. Tigerstedt Helsingist, dots. K. Barons Riiast ja dr. J. Bagdonas Kaunasest. Telegraafi teel oli veel saabunud tervitusi Kaunase Arstideseltsilt, Leedu Arstide kongressi täidesaatvalt komiteelt ja H. Leesment'ilt Tallinnast, kes tervitas Eesti Punase Risti ja enese nimel.

Koosoleku päevakorras oli 6 ettekannet:

1) L. Puusepp — Tartu: О совмѣстной научной работѣ врачей окраинныхъ государствъ.

2) Taavi Laitinen — Helsingi: Die Alkoholfrage in der Beleuchtung einiger wissenschaftlichen Untersuchungen der allerletzten Zeit.

3) I. Brennsohn — Riia: Skizzen aus dem Medizinalleben Alt-Estlands.

4) A. Mõttus — Tallinn: Tervishoiu seisukord Eestis 1919.—1920. a.

5) A. Lossmann — Tallinn: Ülevaade arstlise tegevuse ja selle tagajärgede kohta Eesti Vabadussõjas.

6) A. Rammul — Tartu: Lähematest ülesannetest tervishoiu alal Eestis.

Koosolek lõppes kell 19.30.

Sama 2. detsembri õhtul kell 21 toimus kongressiliikmeile ja kutsutud külalisile Ülikooli aulas mitmekesise kavaga muusika-õhtu, mis hästi korda läks (vt. kava järgmisel leheküljel).

Kongressi teisel päeval, 3. detsembril toimus töö algusega kell 9 kolmes sektsioonis endisis ruumes.

Esimese sektsiooni koosoleku avas A. Rammul. Aujuhatajaiks valiti prof. T. Laitinen Helsingist, Leedu sõjaväe tervishoiuvalitsuse esindaja dr. F. Sližis Kaunast ja M. Ostrov — Põltsamaalt, sekretärideks W. Wadi ja H. Madisson Tartust.

Peeti 8 kavakohast ettekannet:

1) L. Puusepp — Tartu: О дефективных и отсталых дѣтях.

2) H. Madisson — Tartu: Mõned märkused kooli tervishoiust.

3) A. Rammul — Tartu: Ülesanded koolitervishoiu alal.

4) B. Citovič — Tallinn: Опыт примѣненія количественной модификаціи реакціи Pirquet въ народной школѣ.

5) J. Vilms — Tartu: Sport koolis ja väljaspool kooli.

6) A. Falk — Tallinn: Die Schlammmur in den einheimischen Badeorten.

7) J. Vilms — Tartu: Taylorism tervishoiulise vajadusena Eestis.

8) E. Fischer — Tartu: Die Aufgaben des Arztes als Kulturträger in nächster Zeit.

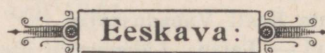
Reedel, 2 detsembril 1921 a.

kell 9 õhtul

I Eesti Arstide Kongressi puhul

toimepandava

Muusika-õhtu

I osa:

1. Isamaa K. A. Hermann.
Meie tee J. Simm.
Üliõpilaste meeste koor — juhatab J. Simm.
2. Ballade } Heino Eller.
Põhja laul }
Cello-solo — P. Berkowitz.
3. Sügise mõtted } Mart Saar.
Hoia vahest aken lahti }
Ария Иоанны оперист „Орлеанская Дѣва“ Tschaikovsky.
Pr. Kopli-Wiegandt.

II osa:

4. Chant du ménestrel Glasounov.
Tarantelle Popper.
Cello-solo — P. Berkowitz.
5. An die Musik F. Schubert.
Gesang Weyla's H. Wolf.
Liebesfeier F. Weingartner.
Die Zeit : C. M. v. Weber.
Pr. Olga Blumberg.
6. Meeste laul M. Hermann.
Oma saar J. Simm.
Baritoni-solo — H. Saebelmann.
Üliõpilaste meesekoor — juhatab J. Simm.

Teises sektsioonis avas töö K. Konik. Ajuhatajaiks valiti dots. J. Alksnis Riist, G. Reimann ja W. Zoega v. Manteuffel Tallinnast, sekretärideks C. Prima ja A. Valdes Tartust.

Päevakorras oli 9 ettekannet:

1) W. Zoega v. Manteuffel — Tartu: Nasenplastische Operationen.

2) V. Mintz — Riia: Erfahrungen über Chirurgie der Hinterhauptsruben.

3) J. Jankovsky — Riia: Über totale Oesophagusplastik.

4) R. Wanach — Tartu: Die chirurgische Behandlung des Ulcus ventriculi.

5) W. Krause — Tallinn: Über die chirurgische Behandlung des Ulcus ventriculi et duodeni.

6) V. Mintz — Riia: Zur Verhütung des Brustkrebses.

7) T. Kalima — Turku (Soome): Über den anatomischen Bau der Nearthrose.

C. Prima (Tartu) ettekanne „Peritoneumi resorptsiooni-võime üle“ ja A. Rosenfeld'i (Tartu) ettekanne „*Haemorrhagia occulta* diagnostilisest tähendusest maopaise ja maovähjatõve juures“ jäid ajapuudusel pidamata.

Peale kõnede demonstreerisid P. Põdder (Tartu) üht haruldast süüfilise juhtu ja W. Hollmann (Tartu) (saksa keeles) nahamikroskoopi Ottfried Müller'i järgi.

Koosolek lõppes kell 13.30.

Kolmanda sektsiooni koosoleku avas A. Paldrock. Ajuhatajaiks valiti nagu eelmiselgi päeval B. Grönroos Helsingist ja A. Spindler Tallinnast.

Toimus 8 ettekannet:

1) A. Paldrock — Tartu: Kas tuleks suguhaiged nimeliselt ja sunduslikult registreerida?

2) Anna Sossi — Tartu: Arstlised tunnistused abiellu astumise puhul.

3) A. Paldrock — Tartu: Suguhaiguste profülaksis sõjaväes.

4) K. Lüüs — Tallinn: Suguhaiguste ravitsemise korraldus Eestis.

5) H. Rütman — Tallinn: Seadused ja määrused kuritööde ja eksimiste vastu sugulisel alal, prostitutsiooni korraldamiseks ja suguhaiguste vastu võitlemiseks.

6) E. Terrepson — Tartu: Die Möglichkeiten der Bekämpfung der Geschlechtskrankheiten.

7) E. Kengsep — Tartu: Gesetzesprojekt zum Kampfe gegen die Ausbreitung von Geschlechtskrankheiten in Eesti.

8) K. Villemi — Tartu: Eeskuju tähtsus alkoholi ja suguhaiguste vastu võitlemises.

Koosolek lõppes kell 13.10.

Nagu eelmiselgi päeval toimus ka 3. detsembril, s. o. kongressi teisel päeval Ülikooli aulas kell 16 ühine üldkoosolek kõigile sektsioonidele.

Koosoleku avas J. Luiga. Ajuhatusse valiti dr. med. Tauno Kalima Turust (Soome), dots. J. Jankovsky Riist ja dr. F. Sližys Kaunasest. Valimiste järel kõnelesid:

1) Yrjö Kaja — Helsingi: Über anthropologische Eigenschaften der Finnen.

2) J. Luiga — Tallinn: Psükopatoloogilised ilmed Prangli saarte elanikkudes.

3) J. Alksnis — Riia: Über Kriegsverletzungen des peripheren Nervensystems.

4) Hedwig Buch — Halila (Soome): Über die Bronchialdrüsentuberkulose.

5) A. Ucke — Tartu: Zur Lösung des Entzündungsproblems.

6) J. Miländer — Tartu: Ektoopilise raskejalgsuse sümptomatoloogia.

7) A. Lipschütz — Tartu: Neue experimentelle Untersuchungen zur Frage der kompensatorischen Hypertrophie des Testikels.

Ettekandeile järgnes kõigis sektsioones elav arutlus.

Kongressi kolmandal ja viimasel päeval, 4. detsembril, esimeses ja kolmandas sektsioonis enam ettekandeid ei peetud, küll aga toimus viimasel sektsioonis resolutsioonide arutlus.

Teine sektsioon seevastu töötas viimasel kongressipäeval kahes alasektsioonis kahes eriruumis. Geoloogia-kabineti kuuldesaalis toimusid ettekanded eksperimentaalse meditsiini, zooloogia-instituudi kuuldesaalis ettekanded kliinilise meditsiini alalt.

Eksperimentaalse meditsiini alasektsiooni koosoleku avas kell 9 A. Rammul. Ajuhatajaiks valiti dots. R. Adelheim Riist, dr. med. E. Quarström Helsingist ja era-

dots. N. Popoff Tartust. Sekretariaadis olid tegevad A. Valdes ja K. Villemi Tartust.

Tehti 7 ettekannet:

- 1) S. Loewe — Tartu: Über phenolhaltige Schlafmittel.
- 2) R. Adelheim — Riia: Über die nichteitrige Encephalitis.
- 3) A. Valdes — Tartu: Glücksgewinn südame äritusjuhesüstee-
mis nälgimise ajal.
- 4) N. Popoff — Tartu: Наслѣдственность у челоуѣка.
- 5) H. Kull — Tartu: Kroonmafiini ja feokroomi rakkude üle.
- 6) K. Villemi — Tartu: Muudatustest vereliblede arvus
kehalikkude harjutuste mõjul.
- 7) Alfr. Johanson — Narva: О вариациях у Spirochaete
Obermeyer.

Ettekandega eksperimentaalse meditsiini alasektsioonis teemal „Die Strömung des Blutes in den Arterien“ esines veel 4. dets. 1921 geoloogia-kabineti auditooriumis R. Tigerstedt. 3. dets. 1921 pidas ta laiemale hulkadele füsioloogia-instituudi auditooriumis populaarteadusliku loengu „Verejooks arterites“.

Kliinilise meditsiini alasektsioonis algas töö samuti kell 9. Koosoleku avas K. Konik. Ajuhatusse valiti prof. K. Dehio Tartust ja K. Sibul Tallinnast, sekretariaati W. Lindeberg ja K. Toomingas Tartust.

Kavas oli 8 ettekannet:

- 1) S. Kropmann — Tartu: Патологическія данныя к вопросу о развитіи нарывов спинного мозга при травматическом его поврежденіи.
- 2) K. Dehio — Tartu: Über Proteinkörpertherapie.
- 3) L. Puusepp — Tartu: О пересадкѣ корешков спинного
мозга при вялых параличах.
- 4) I. Kron — Riia: Über Halsrippen.
- 5) W. Lindeberg — Tartu: Trauma tähendus tuberkuloos
ajukestade põletiku arenemises.
- 6) M. Bresowsky — Tartu: Über fragliche Testierfähigkeit bei Greisen.
- 7) K. Toomingas — Tartu: Sklerosis tuberosa juhtumine.
- 8) W. Wadi — Tartu: Krooniline selgroo anküloos.

Ettekandeile järgnes diskussioon.

Koosolek lõppes kell 13.10.

Kongressi lõppkoosolek üldkoosolekuna toimus 4. detsembril kell 16 Ülikooli aulas. Koosoleku avas J. Luiga.

Aujuhatusse valiti T. Laitinen, Y. Kajava ja J. Alksnis, sekretariaati W. Lindeberg ja W. Wadi.

Päevakorras oli 3 ettekannet:

1) L. Puusepp — Tartu: О специальном образовании военных врачей.

2) E. Kaegeler — Tallinn: Über Röntgentherapie.

3) F. Lepp — Tartu: Difteria.

Kõnede ärakuulamise järel võeti vastu kongressi resolutsioonid ja sooviavaldused.

Selle järel avaldas koosoleku aujuhataja T. Laitinen tänu kongressi juhatusele, sektiioonide juhatajaile ja sekretärele, aga ka referendele ja arutlusest osavõtnuile tehtud tööst ning andis juhatuse üle H. Koppel'ile. Järgnes A. Paldrock'i tänuavaldus kongressile sõitnud välismaa külalisile, mille peale ütlesid veel eesti arstkonnale tänusõnu Soome arstkonna nimel Yrjö Kajava (eesti keeles), läti arstkonna nimel K. Barons ja leedu arstkonna ning oma nimel J. Bagdonas.

Kongress lõppes H. Koppel'i lühikese kõnega, milles ta avaldas lootust, et möödunud tööpäevadel sõlmitud ametivennalikud sidemed saavad olema püsivad ja alustatud koostöö jätkub veel viljakamalt tulevikus teaduse ja kannatajate kaasinimeste kasuks.

Kell oli koosoleku lõpetamise hetkel 18.30.

Sama päeva õhtul kell 21 toimus „Küttide Kodu“ Lihaturul bankett kongressi liikmeile ja nende daamidele ning kutsutud külalisile, kus võtsid muuseas sõna R. Tigerstedt, W. Zoega v. Manteuffel, T. Laitinen, J. Alksnis, Y. Kajava, dr. Bechamp, J. Bagdonas ja A. Nikula, kellele vastasid H. Koppel, A. Paldrock, L. Puusepp, G. Neggo ja teised. Läti ja Leedu arstide nimel ütles lõpuks veel südamlikke lahkumissõnu K. Barons.

I Eesti Arstide Kongressist võttis üldse osa 2 auvõõrast (riigivanem K. Päts ja haridusminister H. Bauer), 278 arsti ja üks loodusteadlane. Ettekandeid peeti 84, neist eesti-keelseid 38, saksakeelseid 36 ja venekeelseid 10.

II Eesti Arstidepäev.

I Eesti Arstide Kongress toimus õieti väljaspool eesti arstidepäevade järjekorda, seepärast kujuneski järgmine 14. ja 15. juulil 1923 Pärnus peetud arstidepäev II Eesti Arstidepäevaks. Temast võttis osa üle 60 arsti. Peateemaks oli tuberkuloos ja võitlus selle vastu.

Avamiskoosolek toimus 14. juulil 1923 kell 12.15 Pärnu tütarlaste gümnaasiumi saalis, kus ka kõik teised koosolekud peeti. Koosoleku avas Pärnu Eesti Arstide Seltsi esimees E. T u m m a.

Arstidepäeva juhatajaks valiti K. K o n i k, abijuhatajaiks A. R a m m u l, L. P u u s e p p, A. P a l d r o c k ja E. T u m m a, sekretäriks H. U u s t a l u.

Valimistele järgnesid 2 ettekannet:

1) C. S c h l o s s m a n n — Tartu: Tuberkuloosi vastu võitlemise korraldus.

2) L. P u u s e p p — Tartu: Ближайшія задачи алкогольнаго оздоровленія населенія.

Peale ettekannete ärakuulamist loeti ette arstidepäevale saadetud tervitustelegrammid. Neid olid saatnud Tartu Eesti Arstide Selts, Tervishoiupeavalitsuse juhataja A. M õ t t u s, Dorpater Medizinische Gesellschaft ja 3. diviisi ülem kindral A. T õ n i s s o n.

Sellega lõppes avamiskoosolek.

Sama päeva õhtupoolikul kell 16 toimus arstidepäeva teine koosolek, mille päevakorras olid vaid tuberkuloosile pühendatud ettekanded.

Kõnelesid:

1) N. S a r v — Tallinn: Andmed sunduslisest tiisikushaigete registreerimisest Tallinnas 1. aprillist 1921. a. kuni 31. detsembrini 1922. a.

2) K. K o n i k — Tartu: Märkused kirurgilise tuberkuloosi ja selle ravitsemise üle.

3) J. L u i g a — Tallinn: Sümpaatikuse närvikava haigused algava tuberkuloosi ilmena.

4) T. O j a k ä ä r — Tartu: Raskused varase neerutiisikuse diagnostiseerimise juures.

Autori puudumisel jäi ette kandmata J. B a r t e l s'i (Tallinn) referaat: Zur Frage der Bekämpfung der Tuberkulose.

Ettekandeile järgnes elav arutlus.

Järgmisel päeval — 15. juulil 1923 — algas arstidepäeva töö juba kell 9 hommikul. Ühisel koosolekul kuulati ära L. P u u s e r p 'a ettekanne: Наслѣдственный сифилис в этиологии нервных болѣзней и в развитіи физической и психической дегенерации ning jaguneti siis sektsioonesse.

Esimese sektsiooni koosolekul algusega kell 11 valiti juhatajaks H. L e e s m e n t, sekretäriks K. L e l l e p.

Päevakorras oli 5 ettekannet:

- 1) K. L e l l e p — Tartu: Alkoholismi forensilised tagajärjed.
- 2) M. N õ g e s — Viljandi: Sündivus, surevus ja abiellu astuvus Viljandi maakonnas 1834—1922.
- 3) H. K l e m e n s — Udriku: Nõdramõistuslike eest hoolekanne Eestis.
- 4) A. R a m m u l — Tartu: Linnade tervishoiust.
- 5) A. L i i n — Tallinn: Tiisikus, võitlus ta vastu mujal ja meil Eestis.

Ettekandeile järgnes arutlus.

Teise sektsiooni koosolekul, samuti algusega kell 11, mis käsitles kliinilist meditsiini, valiti koosoleku juhatajaks J. L u i g a, sekretäriks T. O j a k ä ä r.

Peeti 6 ettekannet, millele järgnes arutlus.

Kõnelesid:

- 1) E. H o e r s c h e l m a n n — Pärnu: Über Gynatresien.
- 2) H. H o l d — Tallinn: Valge vere pilt ja selle muudatused tiisikushaigete juures.
- 3) P. T u r t s c h a n i n o v — Jõhvi: Uus katsumise viis kõhu-koopa läbivaatamiseks.
- 4) P. T u r t s c h a n i n o v — Jõhvi: Nähtus *ascites*'e äratundmiseks ühel ajal *tumor cysticus*'ega kõhukoopas.
- 5) P. T u r t s c h a n i n o v — Jõhvi: Väike näpunäide *hernia lineae albae* äratundmiseks.
- 6) L. P u u s e r p — Tartu: К симптоматологии и хирургическому лечению опухолей лобной доли головного мозга.

Samal päeval kell 16 peeti üldine lõppkoosolek, mida juhatas K. K o n i k.

Kõneles A. R a m m u l teemal: Rahva arvu liikumisest.

Lõpuks võeti vastu resolutsioonid ja sooviavaldused ning loeti ette veel saabunud tervitustelegrammid Eesti Karskus-

II Eesti Arstidepäev Pärnus 14. ja 15. juulil 1923.

V Eesti Arstidepäev Tartus 27. ja 28. novembril 1926.

liidult, F. A k e l'ilt Helsingist, S. T a l v i k'ult Viinist, J. M i l ä n d e r'ilt Kuressaarest ja H. A l v e r'ilt Haapsalus.

Sama päeva õhtul kell 21 toimus Kodanikkude klubis bankett, millest suurem osa arstidepäevaliikmeid osa võttis ja kus mitu tundi sõbralikult koos viibiti.

Järgmisel päeval — 16. juulil — käis osa arstidepäevaliikmeid vaatamas Sindi kalevivabrikut kui üht suuremat kodumaa tööstusettevõtet.

Ettekandeid peeti II Eesti Arstidepäeval 19, neist eesti-keelseid 15, saksa-keelseid 1 ja venekeelseid 3. Osa võttis 65 arsti.

III Eesti Arstidepäev.

III Eesti Arstidepäev toimus Tallinnas 13. ja 14. septembril 1924 Ohvitseride Keskkogu kasiinos Tallinna Eesti Arstide Seltsi korraldusel ja oli pühendatud peamiselt emade- ja lastekaitsele, vaimuhaigustele ja hoolekandele vaimuhaigete eest.

Arstidepäeva avas Eesti Arstideseltside Liidu esimees J. L u i g a üle 80 osavõtja juuresolekul, tähendades, et arstidepäevade ülesandeks ei ole mitte ainult arstiteaduslikke teoreetilisi küsimusi arutada, vaid ühtlasi ka rahva tervishoiu tegelikke küsimusi käsitleda. Juhatajaks valiti Tervishoiu peavalitsuse juhataja A. M õ t t u s, abideks N. S a r v ja H. L e e s m e n t.

Tervitusi ütlesid A. M õ t t u s, riigikogu esimees J. T õ n i s s o n, riigivanema ja vabariigi valitsuse nimel töö- ja hoolekandeminister Ch. K a a r n a, Eesti Karskusliidu nimel V. E r n i t s, Eesti Tõutervise seltsi nimel A. L ü ü s ja Eesti Tervishoiu Muuseumi nimel V. S u m b e r g.

Telegraafi teel olid tervitanud riigivanem F. A k e l, haridusminister B. R a h a m ä g i, Tartu Ülikooli rektor H. K o p p e l, A. P a l d r o c k, C. S c h l o s s m a n n, Tartu Eesti Arstide Selts ja Tallinna praktiseerivate arstide selts.

Arstidepäeva töö toimus 13. septembril — arstidepäeva esimesel päeval — algusega kell 16 kahes sektsioonis: esimene

oli pühendatud emade- ja lastekaitsele, teine — vaimuhaigustele ja hoolekandele vaimuhaigete eest.

Esimese sektsiooni juhatajaks valiti A. Lüüs ja M. Nõges, teise sektsiooni juhatajaks J. Luiga ja M. Bresowsky. Arstidepäeva sekretärideks valiti T. Ojakäär ja G. Lepasson.

Esimeses sektsioonis oli 7 ettekannet:

- 1) A. Lüüs — Tartu: Lastekaitse korralduse põhijooned.
- 2) Emma Lasberg — Tallinn: Laste tervishoid Eestis.
- 3) M. Nõges — Viljandi: Rinnalaste suremus Viljandi maakonnas 1834—1922.
- 4) R. Sinka — Tartu: Emade ja rinnalaste nõuandekohtade tähtsus rahiidi vastu võitlemises.
- 5) N. Sarv — Tallinn: Ühiskondlise tervishoiu arenemiskäik Tallinnas.
- 6) D. Feodoroff — Tallinn: Об организации общественной борьбы с бугорчаткой.
- 7) J. Vilms — Tartu: Eesti rahvatõu omaduslise tasapinna langemise hädaoht.

Ettekandeile järgnes arutlus.

Teises sektsioonis tehti samuti 7 ettekannet:

- 1) J. Luiga — Tallinn: Peaaju aluse (*basis*) orgaanilised häired nooruseas vaimuhaiguste põhjustena.
- 2) M. Bresowsky — Tartu: Vaimuhaigete vastutavusest.
- 3) K. Lellep — Tartu: Dementia praecox psühhoanalüütilisel valgustusel.
- 4) H. Klemens — Udriku: Nõdramõistuslikkude ja vaimuhaigete operatsiooni teel sugukõlbmatuks tegemise küsimusest.
- 5) C. Schwalbe — Tartu: Hoolekanne vaimuhaigete eest Eestis.
- 6) V. Lindeberg — Tallinn: Nöirosüüfilise ravimine *phlogetan*'iga.
- 7) O. Soo — Viljandi: Jämejala vaimuhaigete varjupaik hoolekandenasutisena 1897—1923 ja asutise ümberkorralduse-kavatsus.

Väljaspool päevakorda esines veel V. Ernits (Tartu) teemal: Alkoholi küsimus ja Eesti arstkond.

Ettekandeile järgnes elav mõtetevahetus.

Arstidepäeva teisel päeval 14. septembril peeti 2 üldkoosolekut, esimene algusega kell 10.30, teine — kell 16.

Esimese koosoleku juhatajaks oli A. Mõttus, sekretäriks T. Ojakäär.

Päevakorras oli 4 ettekannet:

1) S. Talvik — Tartu: Eesti Kriminaalseadustiku eelkava kohtuliku arstiteadlase seisukohalt.

2) J. Raukas — Tallinn: Kullareaktsioon tserebrospinaalses vedelikus leepa puhul.

3) J. Uudelt — Tartu: Lõhkeainete tekitatud silmavigastused rahu ajal.

4) V. Reier — Narva: Sarlakid.

Teise üldkoosoleku juhatajaiks olid A. Mõttus ja N. Sarv, sekretäriks T. Ojakäär.

Peeti 6 ettekannet.

1) A. v. Wahl — Tallinn: Die Behandlung der weiblichen Gonorrhoe nach den Principien der Behandlung der männlichen.

2) H. Perli — Tallinn: Infitseeritud abortide terapiast.

3) E. Hubel — Tallinn: Graviditas interstitialis'e histoloogiline pilt.

4) B. Citovič — Tallinn: Профилактика остро-заразных заболеваний вакцинацией per os.

5) V. Lindeberg — Tallinn: Indikatsioonid ja kontraindikatsioonid diatermiaga ravimiseks.

6) O. Lepp — Tallinn: Arstide ettevalmistuse küsimus.

Väljaspool päevakorda kõneles veel N. Sarv — Tallinn, teemal: Ühiskondlise tervishoiu arenemiskäik Tallinnas.

Peale ettekannete ärakuulamist võeti vastu esitatud resolutsioonid ja sooviavaldused.

Sama päeva õhtul kell 21 toimus veel ühine koosviibimine Ohvitseride Keskkogu kasiinos.

III Eesti Arstidepäeval peeti üldse 26 ettekannet, neist eestikeelseid 23, saksakeelseid üks ja venekeelseid kaks.

IV Eesti Arstidepäev.

IV Eesti Arstidepäev korraldati Läänemaa Arstide Seltsi poolt Haapsalus 30. juunil ja 1. juulil 1925 Haapsalu kui kuurordi 100-a. juubeli puhul. Koosolekud toimusid kuursaalis.

30. juunil enne arstidepäeva avamist tutvuti supelasutiste ja Lääne maakonna haiglagaga.

Arstidepäeva avas kell 13 Läänemaa Arstide Seltsi esimees H. Alver. Juhatusse valiti A. Rammul, S. Tal-

vik ja H. Alver, sekretariaati H. Perker ja E. Lasberg.

Tervituskõnedega esinesid Haapsalu linnapea A. Grönberg, Lääne maakonna arst H. Alver ja Eesti Karskuliidu ja Üleilmlise Alkoholismivastase Liidu nimel V. Ernits. Tervitustelegramme olid saatnud: Tartu Eesti Arstide Selts, Estländischer Deutscher Ärzteverein, Tallinna Saksa Arstide Selts, Dorpater Medizinische Gesellschaft, Kuresaare arstide nimel J. Favre, A. Mõttus, L. Puusepp, K. Lellep ja H. Klemens.

Esimene koosolek oli pühendatud peamiselt eesti tervistumudale.

Päevakorras oli 6 ettekannet:

- 1) A. Rammul — Tartu: Tervishoiu-oludest Haapsalus.
- 2) Cand. M. Kand — Tallinn: Eesti tervistumuda füüsikalised omadused.
- 3) S. Loewe¹⁾ — Tartu: Physikalisch-chemische Untersuchungen über den estnischen Heilschlamm zur Ermittlung der Grundlagen seiner Heilwirkung.
- 4) H. Alver — Haapsalu: Meie kuurortidest.
- 5) Woldemar Blacher — Tallinn: Über neue Probleme in der Schlammtherapie.
- 6) K. Dehio — Tartu: Über die Beeinflussung des Blutdruckes und der Herztätigkeit durch die Hapsalschen Schlambäder.

Koosolek lõppes kell 16.

Samal päeval kell 17.40 toimus veel teine koosolek, mis algas arutlusega eelmisel koosolekul ärakuulatud ettekannete kohta.

Peale arutlust kõnelesid:

- 1) Jan Olbrycht — Krakow: Über die Pathogenese des Verbrühungstodes.
- 2) H. Leesment — Tallinn: E[esti] P[unase] R[isti] tegevuskavatsustest.
- 3) A. Ibrus — Tartu: Mõnda enesetapp.
- 4) S. Talvik — Tartu: Enesetapped purjus olekus.

Ära jäi referendi teatlemumise tõttu K. Lellep'i ette-

¹⁾ Prof. S. Loewe teatlemumisel arstidepäevale kandis referaadi ette J. Renteln.

kanne teemal: Alkoholistiliste kuritegevuste psühholoogiast. Koosolek lõppes kell 21.30.

Õhtul kell 22 toimus kuursaalil Haapsalu linnavalitsuse poolt korraldatud ühine õhtusöök.

Arstidepäeva teisel päeval, 1. juulil 1925, peeti samuti 2 koosolekut. Kuna S. Talvik pidi Haapsalust lahkuma enne arstidepäeva lõppu, siis valiti tema asemele juhatusse A. Valdes. Sekretariaat täiendati E. Saareste'ga.

Jätkati ettekannete ärakuulamist. Kõnelesid:

1) K. Toomingas — Tartu: Psühhiaatrilise perekondade uurimise õigeneetiline tähtsus.

2) A. Rammul — Tartu: Tõutervishoiust Eestis.

3) E. Lasberg — Tallinn: Rahva tõutervise uurimise vahenditest.

4) H. Madisson — Tartu: Alaväärtusliste ja kurikalduvustega isikute steriliseerimise seaduse kavand.

5) J. Vilms — Tartu: Tõutervishoiulised seadusettepanekud.

Ettekandeile järgnes arutlus.

Enne koosoleku lõppu valiti resolutsioonide väljatöötamiseks redaktsioonikomisjon koosseisus: J. Luiga, H. Kukk ja K. Toomingas.

Selle järel tehti vaheaeg kuni kella 15-ni.

Pealelõunane ja ühtlasi IV Arstidepäeva viimane koosolek algas kell 15.30.

Väljaspool päevakorda kõnelesid J. Raukas ja X. Poska (Tallinn) teemal: Grupiline isohemoagglutinatsioon eestlastel.

Selle järel jätkusid päevakorra ettekanded:

1) A. Valdes — Tartu: Patoloogilis-anatoomilise ala arendamisest Eestis.

2) V. Sumberg — Tartu: Arstide ülesanded tervishoiuliste teadmiste populariseerimistöös.

3) E. Saareste — Tartu: Funktsionaalseist häälähäiretest ja nende parandamise sihtjoontest.

4) A. Rammul ja S. Lind — Tartu: Tervishoiu küsimustest Läänemaal.

Pidamata jäid S. Talvik'u ettekanne: Kohtuarstilise tööala korraldamisest Eestis ja S. Loewe ettekanne: Experimentelle Grundlagen der Ovarialhormontherapie.

Ettekannete ärakuulamisele võeti vastu resolutsioonid ja sooviavaldused.

Arstidepäev lõpetas oma töö A. Valdes'e lõppsõnaga kell 19.30.

Samal õhtul toimus veel ühine õhtusöök Petrogradi võõrastemajas.

Arstidepäevale järgneval päeval — 2. juulil 1925 — olid ette nähtud soovijaile väljasõidud autodega Kuuda leprosooriumi ja paatidega Vormsi saarele.

IV Eesti Arstidepäeval peeti kokku 20 ettekannet, neist olid eestikeelseid 16 ja saksakeelseid 4. Arstidepäevast võttis osa 54 arsti.

V Eesti Arstidepäev.

V Eesti Arstidepäev toimus Tartus 27. ja 28. novembril 1926 Tartu Eesti Arstide Seltsi korraldusel ja oli pühendatud peamiselt pahaloomuste kasvajate küsimusele. Koosolekud peeti peale ühe Aia tänaval Ülikooli hoone suures auditooriumis.

Arstidepäeva avas 27. novembril kell 10 Tartu Eesti Arstide Seltsi esimees A. Valdes. Juhatusse valiti A. Lossmann, J. Luiga, K. Konik, A. Paldrock, H. Uustalu ja H. Alver, sekretariaati: H. Normann, F. Lepp, K. Lellep, H. Madisson, J. Rives ja A. Arak.

Tervitustelegramme olid saatnud: riigivanem J. Teemant, haridusminister J. Lattik, Tervishoiupeavalitsuse juhataja A. Mõttus, II diviisi ülem kindral N. Reek, prof. Yrjö Kaja ja Eino Suolahti Helsingist, Kuresaare Arstide Selts, Dorpater Medizinische Gesellschaft, prof. K. Dehio ja arstid E. Anderson, E. Graubner, W. Hollmann, J. Meyer, E. Moritz, O. Rothberg, E. Terrepson, K. Vogel, A. Valent, H. Zeddelmann ja V. Zimmermann ühise telegrammi.

Peale telegrammide ettelugemist asusid juhatuse lauda juhatajad J. Luiga ja A. Paldrock ning sekretärid H. Madisson ja K. Lellep.

Algasid ettekanded. Kõnelesid:

- 1) A. Valdes — Tartu: Vähi etioloogiast.
- 2) H. Kull — Tartu: Rakkude paljunemine mitoosi ja amitooosi kaudu.
- 3) W. Wadi — Tartu: Vähi diagnostikast.
- 4) K. Konik — Tartu: Kartsinoom kliinilisest seisukohast vaadatult.
- 5) J. Miländer — Tartu: Vähitõve röntgenikiiritus-ravi.

Koosolek lõppes kell 13.30.

Arstidepäeva teine koosolek algas samal päeval kell 16.15. Juhatas A. Paldrock, sekretärideks olid H. Normann ja H. Madisson.

Peeti 3 ettekannet:

- 1) A. Lüüs — Tartu: Pahaloomulised kasvajakud lapseas.
- 2) J. Uudelt — Tartu: Silma plasmoomest.
- 3) O. Kuriks — Tartu: Silma kasvajakute diagnoosimine ja ravimine.

Peale arutlust tehti 10 minutiline vaheaeg. Koosolek algas taas kell 18.45.

Järgnes 4 ettekannet:

- 1) S. Talvik — Tartu: Pahaloomused kasvajakud kohtuliku arstiteaduse seisukohalt.
- 2) P. Teas — Tartu: Pahaloomused kasvajakud Tartu Ülikooli kliinikuis 1921.—1925. a.
- 3) E. Lasberg — Tallinn: Vähi statistikast välismaal ja Eestis.
- 4) F. Bormann — Tallinn: Tartu Ülikooli Seerumi Laboratooriumi antidifteriaseerumist.

Koosolek lõppes arutlusega kell 20.17.

Koosolekult siirduti Tartu Vesiravilasse uue dušširuumi avamisele, kus tutvuti asutise ruumide ja tegevusega. Peale tutvumist võeti osa külalisile korraldatud einest.

Arstidepäeva kolmas koosolek algas 28. novembril 1926 kell 10.12 Närvikliiniku auditooriumis. Koosolekut juhatas L. Puusepp, sekretärideks olid K. Lellep ja J. Rives.

Peeti 7 ettekannet:

- 1) L. Puusepp — Tartu: Pahaloomused kasvajakud ja närvisüsteem.
- 2) J. Rives — Tartu: Ajukasvajakute etioloogiast.
- 3) E. Weinberg — Tartu: Peaaju glioomid.

4) V. Hion — Tartu: Eksperimentaalseist pahaloomuseist kasvajaist.

5) A. Buck — Pärnu: Опухоли мозга и операции в области нервной системы на пути практического врача.

6) B. Citovič — Tallinn: О комбинированном электро-грязелечении мѣстными и общими ваннами цѣльной грязи.

7) F. Bormann — Tallinn: Mõningad teadumused sarlaki-epidemiast Tallinnas.

Ettekandeile järgnes arutlus.

Koosolek lõppes kell 14.08.

Arstidepäeva neljas koosolek toimus 28. novembril kell 16.15 jälle Ülikooli hoone suures auditooriumis Aia tänaval. Juhatas J. Luiga, sekretäriks oli K. Lellep.

Päevakorras oli vaid K. Schlossmann'i ettekanne: Sotsiaalne võitlus vähktõvega.

Ettekande järel võeti vastu resolutsioonid. Peale selle moodustati vähktõve vastu võitlemise komisjon koosseisus: K. Schlossmann, K. Konik, L. Puusepp, A. Valdes, J. Miländer ja W. Wadi. Kokkukutsujaks valiti A. Valdes.

Arstidepäev lõppes J. Luiga ja A. Valdes'e lõppsõnaga kell 17.35.

Õhtul oli korraldatud ühine õhtusöök arstide prouade korraldusel Üliõpilasmajas.

Arstidepäeval peeti 20 ettekannet, neist eestikeelseid 18, venekeelseid 2. Arstidepäevast võttis osa 131 arsti.

VI Eesti Arstidepäev.

VI Eesti Arstidepäev peeti Viljandis 27. ja 28. augustil 1927 Viljandi Arstide Seltsi korraldusel Viljandi Eesti Haridusseltsi tütarlaste gümnaasiumi saalis.

Arstidepäeva avas kell 10.15 Viljandi Arstide Seltsi esimees M. Nõges. Tervituskõnega esines Viljandi linnapea A. Maramaa.

Juhatusse valiti N. Sarv, G. Lepasson, H. Alver, M. Nõges ja A. Valdes, sekretariaati A. Liller, O. Soo, E. Sutt ja E. Sibul.

VI Eesti Arstidepäev Viljandis 27. ja 28. augustil 1927.

VII Eesti Arstidepäev Pärnus 29. ja 30. juulil 1928.

Tervitustelegramme olid saatnud: töö-hoolekandeminister J. Masing, A. Mõttus, J. Luiga ja Estländischer Deutscher Ärzteverein.

Koosolekut asus juhutama A. Valdes, sekretäriks oli E. Sibul.

Järgnes 7 ettekannet:

1) Chr. Gross — Viljandi: Viljandi linna sanitaarseist oludest.

2) A. Lüüs — Tartu: Ainukese lapse psühholoogiast.

3) K. Sööt — Paide: Mõnda hyperemesis ja emesis gravidarum ravimisest.

4) H. Perli — Tallinn: Sugunäärmete antagonismist.

5) M. Nõges — Viljandi: Neerufunktsioonide järelvaatlusest.

6) A. Zastrov — Viljandi: Mõnda Viljandi linna koolide õpilaste kehalisest arenemisest ja selle uurimiste tulemustest.

7) W. Wadi — Tartu: Andmeid *ulcus pepticum*'i kliinikust.

Koosolek lõppes kell 13.30.

Arstidepäeva teine koosolek algas samal päeval kell 15.30 ärakuulatud ettekannete arutlusega. Koosolekut juhatas H. Alver, sekretäriks oli E. Sibul.

Arutlusele järgnes 8 ettekannet:

1) A. Valdes — Tartu: Viinamarja-suhkru ja insuliini toimest südame süsivesikute-vahetusse.

2) G. Lotz — Ambla: Revision u. Präcisierung der Massnahmen bei der Bekämpfung akuter Infektionskrankheiten, im Speziellen des Scharlachs.

3) A. Rosenfeld — Viljandi: Kopsutuberkuloosi kirurgiline ravimine.

4) C. Prima — Põltsamaa: Peritonitis serosa acuta.

5) E. Kirnmann — Tallinn: Omentum majus'e tähtsusest peritoneaalõõne infektsioonide puhul.

6) O. Kuriks — Tartu: Sarvkesta haavandi ravimine.

7) E. Sibul — Viljandi: Wassermanni-reaktsioonist.

8) E. Fischer — Tartu: Kroonilise varikoosse *ulcus cruris*'e ambulatoorne ravimine.

Peale ettekannete arutlust valiti resolutsioonide redaktsioonikomisjon koostises: A. Valdes, O. Soo ja E. Sibul.

Koosolek lõppes kell 19.35.

Õhtul oli korraldatud arstidepäevaliikmeile omavaheline koosviibimine teater „Ugala“ ruumides.

Järgmisel päeval — 28. augustil 1927 — kell 10.15 algas Arstidepäeva kolmas koosolek. Juhatas H. Alver, sekretäriks oli E. Sibul.

Peeti 5 ettekannet:

1) S. Talvik — Tartu: Veregruppide-reaktsioon kohtulikus arstiteaduses.

2) G. Rooks — Tartu: Veregruppide-reaktsiooni praktilisest käsitlesest kohtulikus arstiteaduses.

3) S. Talvik — Tartu: Kohtuarstilise tööala korraldamisest Eestis.

4) M. Bresowsky — Tartu: Psühhoanalüüs ja psühhoterapia.

5) H. Viinapuu — Tartu: Teadumusi somnifeenist psühhiatrias.

Viimase ettekande järgi tehti ¼-tunniline vaheaeg, mille vältel arstidepäevaliikmeid pildistati. Koosolek jätkus kell 12.20.

Kõnelesid:

1) H. Alver — Haapsalu: Tervishoiu-oludest ja -korraldustest meil ja mujal.

2) H. Madisson — Tartu: Õigeenika komisjoni tegevusest.

3) H. Alver — Haapsalu: Arstidest ja arstieetikast.

4) G. Lepasson — Tallinn: Riigiteenijate haiguskindlustus-seaduse eelnõu ja arstikond.

Ajapuudusel jäi pidamata E. Lasberg'i ettekanne: Meie ühiskondliku tervishoiu tähtsamaid küsimusi.

Peale ettekandeile järgnenud arutlust võeti vastu arstidepäeva resolutsioonid ja sooviavaldused. Koosolek lõppes H. Alver'i lõppsõnaga kell 14.45.

Kell 15 toimus veel ühine lõunasöök teater „Ugala“ saalis arstidepäevast osavõtnuile Viljandi linnapea A. Maramaa kutsel ja hiljemini ringkäik Viljandi lossivaremeil, kus selatusi andis õpetaja A. Westrén-Doll.

VI Eesti Arstidepäeval oli üldse 24 ettekannet, neist eesti-keelseid 23 ja saksakeelseid üks.

Osa võttis arstidepäevast 61 arsti.

VII Eesti Arstidepäev.

VII Eesti Arstidepäev toimus Pärnu Arstide Seltsi korraldusel Pärnus 29. ja 30. juulil 1928 Pärnu linna päralt oleva end. Ammende villa saalis.

Arstidepäeva avas 29. juulil kell 11.15 Pärnu Arstide Seltsi esindajana J. Kuk k. Juhatusse valiti: K. Konik, J. Miländer, S. Talvik, A. Lossmann, M. Nõges ja J. Kuk k, sekretariaati: P. Wreinthal, A. Leppik, A. Normann ja R. Roots.

Juhatuslauda asus K. Konik. Selle järel esines tervituskõnega Pärnu linnapea O. Kask. Telegraafi teel olid saatnud tervitusi: A. Mõttus, Tartu Eesti Arstide Selts, Eesti Tervishoiu Muuseum, Kuressaare Arstide Selts, Estländischer Deutscher Ärzteverein, Gesellschaft prakt. Ärzte zu Reval, prof. Yrjö Kaja va Helsingi arstideseltsi „Duodecim'i“ nimel, A. Paldrock, H. Alver, M. Ostrov, H. Klement ja H. Uustalu.

Järgnesid ettekanded:

1) J. Miländer — Tartu: Teadumused emaka müoomide ravist.

2) W. Wadi — Tartu: Kopsutuberkuloosi areng ja kliinilised vormid.

3) E. Saareste — Tartu: Kõri kartsinoomi ravist ja larüngektomeeritud haigete rääkimise võimalusest (ühes 2 haige demonstreerimisega).

4) S. Talvik — Tartu: Arstilis-õiguslisi küsimusi.

5) G. Lepasson — Tallinn: Kas on meil arstide üleproduktsooni?

VII Eesti Arstidepäeva teine koosolek toimus 28. juulil kell 15.15. Juhatasid S. Talvik ja M. Nõges. Peale esimesel koosolekul ärakuulatud ettekannete arutlust kõnelesid:

1) A. Rammul — Tartu ja J. Kuk k — Pärnu: Pärnu linna tervishoiulistist oludest.

2) R. Kleitsman — Tartu: Settimisreaktsiooni tähtsusest naistehaiguste kümblsruavi määramisel.

3) A. Fleisch — Tartu: Neuere Anschauungen über das vegetative Nervensystem.

4) R. Kleitsman — Tartu: Tuberkuloos ja rasedus.

5) M. Nõges — Viljandi: Valude kiirgumisest kõhuhaiguste puhul.

6) K. Sööt — Paide: Diatermia mõiste ja arenemiskulg ja selle ravimismeetodi käsitlemine naistehaiguste puhul.

7) H. Perli — Tallinn: Kas on maal praktiseerivad arstid küllalt ette valmistatud sünnitusabi andmiseks?

8) E. Fischer — Tartu: Rasvus ja kõhnus.

9) A. Rosenfeld — Viljandi: Plöira empüeemi ravimisest.

VII Eesti Arstidepäeva kolmas koosolek peeti 30. juulil 1928, algusega kell 9.30. Juhatas M. Nõges, kes tuletas meelde kadunud Eesti Arstideseltside Liidu esimeest J. Luiga't ja palus tema mälestust austada püstitõusmisega. Sellele järgnes teisel koosolekul peetud ettekannete arutus, mille lõppedes kava jätkus. Kõnelesid:

1) W. Wadi — Tartu: Karell'i piimravi toimest veevahetusse.

2) G. Lepasson — Tallinn: Mõnda tonsillektoomiast ja selle indikatsioonist.

3) B. Citovič — Tallinn: О примѣненіи лиманной грязи при электротерапіи, діатерміи и иныхъ методахъ фізіотерапіи.

4) J. Raukas ja K. Stankevitsch — Tallinn: Elektro-lüüdid kaltsium ja kaalium.

5) F. Bormann — Tallinn: Mõned küsimused vererõhemõõtmisest mansetmeetodi (Riva-Rocci — v. Recklinghausen) järele.

6) F. Bormann — Tallinn: Mõningaid teadumusi sarlaki-taudist.

7) H. Madisson — Tartu: Eesti kurjategijate perekond.

8) V. Vihmann — Narva: Hebosteotomia kitsa vaagna korral.

Koosolek lõppes kell 13.30.

VII Eesti Arstidepäeva neljas ning viimane koosolek algas 30. juulil kell 15.30. Enne seda toimus arstidepäeva liikmete pildistus.

Koosolekut juhatas S. Talvik, sekretäriks oli A. Lepik. Peale eelmise koosoleku kõnede arutlust teatas S. Talvik, et järgnevad ettekanded on kohtuarstiteaduse alalt ning nendega on tahetud mälestada Ülikooli „riiklise õppetooli“ loomise 85. aastapäeva. Tervitas selleks puhuks Eestisse külla tulnud Königsbergi ülikooli kohtuarstiteaduse-instituudi vanemat assistenti eradots. dr. med. K. Goroncy't ja teatas, et loodetud külalised Riia kohtuarstiteaduse-instituudist on viimasel silmapilgul pidanud loobuma Eestisse sõidust, saates

oma ettekanded ja tervitused. Telegraafi teel oli tervitanud õppetooli H. Alver.

Järgnesid ettekanded:

1) K. Goroncy — Königsberg: Über Blutgruppenbestimmungen im Zivil- und Strafprozess.

2) K. Goroncy: Demonstrationen: a) über Handschriftfälschungen und b) Nitritreaktion bei der forensischen Beurteilung der Schlussverletzungen.

3) J. Raukas ja X. Poska — Tallinn: Veregrupid eestlasi.

4) M. Weidemann — Riia: Die Verteilung der Blutgruppen in Lettland.

5) J. Kocers — Riia: Über die Erfolge bei der ambulato-rischen Behandlung der Trinker in Lettland.

6) S. Talvik — Tartu: Surmalaadist ja selle tunnuseist.

7) P. Põdder — Tartu: Unearteri sisekesta rebendeist poomise puhul.

Peale ettekannete arutlust selgitas H. Perli Tallinna organiseeritud arstkonna nimel Tallinna Haigekassa ja arstide vahel tekkinud konflikti, mille järel võeti vastu arstidepäeva resolutsioonid ja sooviavaldused.

VII Eesti Arstidepäev lõppes S. Talvik'u lõppsõnaga kell 20. Õhtul oli korraldatud veel omavaheline koosviibimine Rannasaalis.

VII Eesti Arstidepäeval peeti kokku 30 ettekannet, neist eestikeelseid 23, saksakeelseid 6 ja venekeelseid üks.

Arstidepäevast võttis osa 91 arsti.

VIII Eesti Arstidepäev.

VIII Eesti Arstidepäev korraldati Võrus 31. augustil ja 1. septembril 1929. Võru Arstide Seltsi poolt Võru Õpetajate seminari ruumes.

Arstidepäeva avas 31. augustil kell 10.55 Võru Arstide Seltsi esimees Joh. Mälton. Arstidepäeva juhatusse valiti: A. Lüüs, W. Wadi, M. Nõges ja Joh. Mälton, sekretariaati: J. Rives, A. Rosenfeld, R. Piho ja V. Reinthal. Juhataja kohale asus A. Lüüs.

Suuliselt tervitasid Arstidepäeva E. Blessig Dorpater Medizinische Gesellschaft'i poolt ja Võru linna pea F. Suit

Võru linna omavalitsuse nimel. Kirjalikult ja telegraafi teel olid saatnud tervitusi: Kuressaare Arstide Selts, Ülikooli tervishoiu-instituut, A. Mõttus, Järva Arstide Selts, F. Bormann, Tallinna Juudi Arstide Selts, H. Klemens, A. Känksep, K. Kolon, H. Alver, Võru maleva pealik ja Võru õpetajate seminari direktor J. Käis.

Järgnes 5 ettekannet:

- 1) W. Wadi — Tartu: Sihtjooni tuberkuloosi vastu võitlemisel ühenduses viimase aja kliiniliste uurimuste tulemusiga.
- 2) A. Lüüs — Tartu: Erilised eksanteemid lapseas.
- 3) J. Udelt — Tartu: Dispositsioonist trahoomile.
- 4) J. Perk — Tartu: Epideemilise ajukelmepõletiku ravist.
- 5) J. Rives — Tartu: Neurologilised nähud lüüsisamba artriitiliste muutuste puhul.

Selle järel peeti arutus. Koosolek lõppes kell 14.15.

Samal päeval kell 16 toimus Arstidepäeva teine koosolek, mida juhatas W. Wadi.

Koosolekul kõnelesid:

- 1) P. Põdder — Tartu: Kasvajakad tööstusõnnetusina.
- 2) A. Ucke — Tartu: Über geographische Pathologie und die Begründung einer „Internationalen Gesellschaft für geographische Pathologie“.
- 3) A. Lüüs — Tartu: Lastearstide rahvusliku komitee ellukutsumine.
- 4) S. Talvik — Tartu: Kohtuarstilise sotsiaalmeditsiini arstideseltsi asutamine.
- 5) G. Rooks — Tartu: Ebaarstimisest Eestis.
- 6) S. Talvik — Tartu: Ebaarstimisest ja võitlusest selle vastu, eriti Eestis.

Ühenduses A. Ucke ettekandega valiti komisjon koosseisus: A. Ucke, A. Valdes ja A. Lüüs (kokkukutsuja A. Ucke) ülesandega luua ühendust vastava rahvusvahelise organisatsiooniga geograafilise patoloogia alal. Lastearstide rahvuslikku komiteesse valiti A. Lüüs, R. Sinka ja Alide Mõttus-Vorman.

Arstidepäeva esimese päeva õhtul toimus veel ühine koosviibimine „Kandle“ seltsi ruumes.

Arstidepäeva teisel päeval — 1. septembril 1929 — peeti kolmas koosolek algusega kell 9.30, mida juhatas A. Lüüs.

Päevakorras oli 2 ettekannet:

1) M. N õ g e s — Viljandi: Haiguse vastu kindlustus ja arst-kond.

2) C. P r i m a — Põltsamaa: Miks labaneb meil arstiline mõtlemisviis?

Arstidepäev lõppes peale arutlust ja resolutsioonide ja sooviavalduste vastuvõtmist kell 12.15.

Hiljemini toimus veel pildistus Fr. R. K r e u t z w a l d'i ausamba juures Võru pargis ja väljasõit Rõuge Munamäele.

VIII Eesti Arstidepäeval peeti kokku 13 ettekannet, neist eestikeelseid 12, saksakeelseid üks. Arstidepäevast võttis osa 59 arsti.

IX Eesti Arstidepäev.

IX Eesti Arstidepäev peeti Tallinnas 27. ja 28. septembril 1930 Tallinna Eesti Arstide Seltsi korraldusel Ohvitseride Keskkogu kasiino ruumes.

Arstidepäeva avas 27. septembril kell 12 päeva Tallinna Eesti Arstide Seltsi esimees J. M a s i n g. Juhatusse valiti L. P u u s e p p, E. S a a r e s t e ja Eesti Arstideseltside Liidu esimees M. P ü ü m a n, sekretariaati: T. A s u, H. R o s s - m a n ja G. J ä r v e k ü l l.

Tervishoiupeavalitsuse nimel tervitas A. M õ t t u s. Kirja ja telegraafi teel olid saatnud tervitusi: Järva Arstideselts, Dorpater Medizinische Gesellschaft, Tallinna Juudi Arstide Selts, Järva Tiisikuse Vastu Võitlemise Selts, Tallinna linnavalitsuse tervishoiu osakond, siis A. L ü ü s, A. R a m m u l ja H. A l v e r.

Päevakorras oli 6 ettekannet:

1) A. R a m m u l ja E. N e r s k a — Tartu: Koolitervishoiust.

2) E. S a a r e s t e — Tartu: Raskelt kuuljate laste õpetamise korraldamisest Eestis.

3) B. J ü r g e n s — Tartu: Kehalisest kasvatuses meie koolides.

4) A. R o s t f e l d - S ä k k — Tallinn: Muljeid ja nähte, saadud töötades kooliarstina.

5) H. P e r l i — Tallinn: Endokriinseist menstruatsioonihäireist.

6) V. L i n d e b e r g — Tallinn: Otoskleroosi ravist.

Ettekannete puhul võeti rohkesti sõna.

Arstidepäeva teine koosolek toimus 28. septembril 1930 algusega kell 10.

Kandsid ette:

1) A. Fleisch — Tartu: Physiologie des vegetativen Nervensystems.

2) G. Barkan — Tartu: Bedeutung der Elektrolyte für die Pharmakologie des vegetativen Nervensystems.

3) E. Käer — Tartu: Uuemaid saavutisi sisesekretsiooni alalt.

4) H. Rütman — Tallinn: Nahahaigused ja vegetatiivne süsteem.

5) J. Raukas — Tallinn: Allergilisist haigusist.

6) H. Schotter — Tallinn: Katsed alimentaarsete allergia puhul.

Kolmas koosolek peeti 28. sept. kell 15.

Päevakorras oli 5 ettekannet:

1) K. Sööt — Paide: Erapraktikast saadud andmed vallaliste naiste sugulisest elust.

2) V. Lindeberg — Tallinn: Ajuhäirete diagnoosimisest entsefalogrammi abil.

3) H. Leesment ja B. Citovič — Tallinn: Eesti reumatismi vastu võitlemise komitee ettekanne rahvusvahelisest reumatismi vastu võitlemisest.

4) E. Kirnmann — Tallinn: Perforatiivseist mao- ja kaksteistsõrmiku-haavandist.

5) G. Lepasson — Tallinn: Kutsetegevusline ummik.

Peale resolutsioonide ja sooviavalduste vastuvõtmist lõppes arstidepäev kell 18.45 J. Masingu lõppsõnaga.

IX Eesti Arstidepäeval peeti üldse 17 ettekannet, neist eestikeelseid 15, saksakeelseid 2. Arstidepäevast võttis osa 124 arsti.

X Eesti Arstidepäev ehk II Eesti Arstide Kongress.

X Eesti Arstidepäev toimus Tartu Ülikooli põhjendamise 300-a. juubeli puhul Tartus 24. ja 25. septembril 1932 II Eesti Arstide Kongressi nime all Aia tänaval Ülikooli suures hoones.

II Eesti Arstide Kongressi korraldamise küsimus kerkis esile juba 1928. aastal.

VIII Eesti Arstidepäev Võrus 31. augustil ja 1. septembril 1929.

XI Eesti Arstidepäev Narvas 29. ja 30. juulil 1933.
Perekondlik koosviibimine Narva-Jõesuus.

Esimene pikem mõtetevahetus kongressi kokkukutsumise võimaluste üle toimus Tartu Eesti Arstide Seltsi koosolekul 24. okt. 1928, kusjuures sooviti, et kongress oleks Balti riikide vaheline. Ka peeti vajalikuks püüda kaasa tõmmata Poolat ja Soomet, eeskätt just Poolat. Sobivaks kongressi pidamise ajaks leiti olevat (L ü ü s, V a l d e s) Tartu Ülikooli põhjendamise 300-a. juubel 1932. a., mil rohkesti esindajaid tuleb Tartu kõigist ilmakaartest. Jäeti juhatuse hooleks küsimust veel kaaluda.

Mõni nädal hiljem, koosolekul 14. nov. 1928 tegi Tartu Eesti Arstide Seltsi esimees E. S a a r e s t e juhatuse otsuse põhjal ettepaneku pidada II Eesti Arstide Kongress mõni päev enne Ülikooli 300-a. juubeli pidustusi 1932. a. ja valida komisjon, koosseisus: H. K o p p e l, S. T a l v i k ja C. S c h l o s s m a n n, kes püüaks selgitada, kuidas naaberriikides korraldada kavatsetavasse kongressi suhtutakse ja kui laias ulatuses see võiks toimuda. Koosolek otsustas kongressi korraldamisküsimuse jätta seltsi juhatuse hoolde ja Eesti Arstideseltside Liiduga kontakti astuda, et selle arvamust kuulata.

Järgmise aasta algul, koosolekul 13. veebr. 1929 teatas E. S a a r e s t e, et Eesti Arstideseltside Liidu juhatus omal koosolekul 15. jaan. 1929 on otsustanud pooldada Balti riikide arstide kongressi korraldamist ja määranud korralduskomisjoni või -toimkonda Liidu esindajaks tema — E. S a a r e s t e.

22. okt. 1929 valiti kongressi korraldavasse toimkonda 16. sept. samal aastal surnud S. T a l v i k'u asemele L. P u u s e p p. Seega kuulusid toimkonda H. K o p p e l, C. S c h l o s s m a n n, L. P u u s e p p ja E. S a a r e s t e.

Aastakoosolekul 22. jaan. 1930 oli jälle päevakorras II Eesti Arstide Kongressi esialgse korraldava toimkonna valimine, kuna varemalt valitud toimkonna saatuse kohta mingisuguseid märkmeid protokollides ei leidu. Toimkonna ülesandeks, kuhu valiti A. P a l d r o c k, A. L ü ü s, W. W a d i ja L. P u u s e p p, pidi muuseas olema kindlaks määrata kongressil ettekandmisele tulevad ained. Toimkonna kokkukutsu-

jaks valiti A. Lüüs. Eraviisilisel jutuajamisel mõnede ülikooli õppejõududega oli soovitud päevakorras näha kolme küsimust ja nimelt: 1) neuropatoloogiat, 2) *ulcus ventriculi*'t ja 3) leep rat.

Koosolekul 26. märtsil 1930 andis A. Paldrock aru toimkonna tegevusest, kes oli pidanud 2 istungit: 31. jaan. ja 28. veebr. 1930. Toimkonna ettepaneku kohaselt tuli kongress pidada 6 sektsioonis: I — leep ra ja nahahaigused, II — närvi- ja vaimuhaigused, III — sise- ja lastehaigused, IV — kirurgia ja teised kirurgilise iseloomuga alad, V — eksperimentaalne meditsiin, anatoomia ja patoloogia, VI — bakterioloogia ja nakkushaigused.

Koosolek otsustas toimkonna ettepanekut kinnitada ja valis sektsioonide juhatajad, kelle hooleks jäi leida väärikaid ettekandeid oma sektsioonis.

I sektsiooni juhatajaks valiti A. Paldrock, II — L. Puusepp, III — A. Lüüs, IV — K. Konik, V — A. Valdes ja VI sektsiooni juhatajaks — C. Schlossmann.

Kongressi üldjuhatajaks valiti veel A. Lüüs, sekretäriks — K. Kook, laekuriks — K. Karask ja asjaajajaks — V. Sumb erg. Viimase ülesandeks pidi olema otsekohe seks abiks olla üldjuhatajale korraldustööl. *Ex officio* loeti kongressi toimkonda kuuluvaks ka Tartu Eesti Arstide Seltsi esimees E. Saareste.

Aastakoosolekul 28. jaan. 1931 tuli arutlusele kongressi üldjuhataja A. Lüüs'i kiri, milles ta ennast ametist vabastada palus tema arstiteaduskonna dekaaniks valimise puhul, kuid koosoleku soovil andis ta oma nõusoleku edasijäämiseks.

Lõppeks koosolekul 16. dets. 1931 valiti vahepeal siiski tagasiastunud kongressi korraldava toimkonna esimehe ja üldjuhataja A. Lüüs'i asemele K. Konik ning abideks A. Paldrock ja L. Puusepp.

Korraldava toimkonna töö vältel selgus ka hiljemini, et 6 sektsiooni asemel tuleb kongressil jaguneda 4 sektsiooni ja nimelt üldmeditsiini, kirurgia, dermatoloogia ja leep ra ning neuroloogia sektsiooni.

Kongress toimus, nagu juba mainitud, 24. ja 25. septembril 1932.

Kongressi avas 24. septembril kell 10.30 korraldava toimikonna esimees K. Konik, andes lühikese ülevaate Tartu ülikooli arstiteaduskonna ajaloolisest arengust.

Kongressi aujuhatusse valiti H. Koppel, Tervishoiu ja hoolekandevalitsuse direktor A. Mõttus, Kaitseväe tervishoiu valitsuse ülem A. Lossmann, Eesti Arstideseltside Liidu esimees A. Lübek, Eesti Punase Risti peavalitsuse president H. Leesment ja Tartu Ülikooli arstiteaduskonna dekaan A. Lüüs.

Kongressi juhatusse valiti: esimeheks K. Konik, sekretäriks K. Kook, liikmeiks K. Schlossmann, W. Wadi, A. Valdes, E. Saareste, J. Miländer, A. Paldrock ja L. Puusepp.

Isiklikult tervitasid prof. E. Blessig — Dorpater Medizinische Gesellschaft'i, prov. J. Lill — Eesti Rohuteadlaste Liidu, prof. A. Cedercreutz Helsingist Soome arstkonna ja eradots. J. Brants — Riia Dermatoloogia Seltsi nimel. Kirjalikult ja telegraafi teel olid saatnud tervitusi: Tartu Ülikooli rektor J. Kõpp, 2. diviisi ülem kindralmajor N. Reek, B. Citovič Tallinnast, H. Klemens Kiviõlist, M. Hirschberg Riist, J. Kivitzky Riist ja J. Reenstierna Stokholmist.

Eesti Tervishoiu Muuseumi nimel tervitas veel selle juhataja V. Sumburg ja avas ühtlasi III arstiteadusliku ja tervishoiulise näituse Tartus. Sellega lõppes kongressi ava koosolek kell 11.20.

Samal päeval kell 12 algas kongressi töö neljas sektsioonis neljas eriruumis. Esimene sektsioon käsitles üldmeditsiini ja töötas geoloogia-kabineti kuuldesaalis, teine — kirurgia sektsioon pidas koosolekut metsakorralduse kabineti ruumes, kolmas — dermatoloogiale ja leeprale pühendatud sektsioon töötas zooloogia-instituudi auditoriumis, kuna neljas — neuroloogia sektsioon päevles Aia tänava hoone suures auditoriumis.

Üldmeditsiini sektsiooni koosoleku avas W. Wadi. Juhatusse valiti H. Alver, H. Uustalu ja G. Kroll, sekretariaati F. Grant, G. Kingisepp ja M. Kask.

Valimiste järgi toimusid ettekanded:

1) W. Wadi — Tartu: Eesti tervismuda balneofüsioloogilisist uurimisist ja terapeutilise toime põhialuseist.

2) P. Teas — Haapsalu: Kümblusreaktsioonist krooniliste reumaliste haiguste korral ja selle prognostilisest tähtsusest.

3) B. Citovič — Tallinn: Mudaravi tarvilikkusest ja mitetarvilikkusest haigete organismile üldiselt ja eriti reumaliste haiguste korral.

4) A. Fleisch — Tartu: Über nutritive Kreislaufregulierung.

5) F. Kienast — Tartu: Südame voluumen ja konstitutsioon.

6) G. Barkan — Tartu: Prinzipien der Kreislaufpharmakologie.

7) E. Masing — Tartu: Über den Einfluss der Atmung auf die Herzfrequenz.

8) F. Grant — Tartu: Pneumotooraks ja vereringe.

Viimase ettekandega otsustati koosolek lõpetada kell 15.25.

Järgmisel päeval 25. septembril 1932 jätkus töö üldmeditsiini sektsioonis kell 9. Koosolekut juhatas H. Uustalu.

Tehti ettekandeid:

1) O. Fromm — Tartu: Salyrgan ja veevahetus.

2) G. Kingisepp — Tartu: Maksravi ja aneemiad.

3) A. Ibrus-Määr — Tartu: Patoloogilisi leide eksperimentaalse atofaanmürgistuse puhul.

4) H. Hold — Tallinn: Kopsutuberkuloosi diagnoosimisest.

5) R. Sinka — Tartu: Tuberkuloosist infektsioonist eelkooliealisil lastel.

6) R. Roots — Tallinn: Vähktõve esinevusest Eestis.

7) A. Ucke — Tartu: Zum Vorkommen des Kropfes in Estland.

8) M. Bresowsky — Tartu: Hoolekande reformist Eestis.

9) E. Mill — Tartu: Arstilise kogemuse ja mõtlemisviisi põhiprobleeme.

10) H. Madisson — Tartu: Abiellumisõigus arstiliselt seisukohalt perekonnaõiguse eelnõus.

11) A. Rammul ja M. Kask — Tartu: Vesivarustus ja reovete eemaldamine Eesti linnades.

Ettekandeile järgnes arutus.

Kirurgia sektsiooni koosoleku avas K. Konik. Juhatusse valiti: H. Perli, U. Karell, R. Kleitsman ja A. Rosenfeld, sekretariaati: J. Sõrra, O. Kramann, A. Meerits ja S. Wöhrmann.

Peeti 7 ettekannet:

1) A. Linkberg — Tartu: Mädane peritoniit ja selle ravi Ülikooli II haavakliinikus 11 aasta vältel.

2) C. Prima — Põltsamaa: Peritonitis fibrinoplastica.

3) H. Perli — Tallinn: Sepsis puerperalis Tallinna linna Keskhaigla I sünnitus- ja günekoloogiaosakonna andmeil (1920—1931).

4) J. Miländer — Tartu: Sünnitusabi korraldusest.

5) R. Kleitsman — Tartu: Sigimatuse diagnoosimisest ja ravist.

6) J. Grünthal — Tartu: Naiste sigimatuse diagnoosimisest röntgenikiirtega.

7) E. Käer — Tartu: Emaka farmakoloogilisi reaktsioone.

Kella 15.30 kuni kella 17.15 tehti vaheaeg, siis jätkus koosolek.

Sooritati 5 ettekannet:

1) E. Saareste — Tartu: Rinoplastilisist operatsioonest.

2) O. Kramann — Tartu: Tonsillid koldeina sekundaarseile infektsioonidele.

3) U. Karell — Tartu: Mõnda käärsoole kirurgiast.

4) E. Kirnman — Tallinn: Maokartsinoomi operatiivne ravi.

5) A. Rosenfeld — Viljandi: Mao reseksioon Reichel-Polya järele.

Mitmele ettekandele järgnes arutus.

Koosolek lõppes kell 19.30.

Kirurgia sektsiooni teine koosolek toimus 25. septembril 1932 kell 10.15.

Päevakorras oli 5 ettekannet:

1) K. Sööt¹⁾ — Haapsalu: Vöörikeha mehe kusitis ja põies.

2) E. Säga — Tartu: Võrdlevaid uurimusi punaliblede sette kiiruse määramisest Westergren'i makro- ja Kowarski mikromeetodiga.

3) E. Säga — Tartu: Katseid suguluse määramisest Pulfrich'i fotomeetriga.

4) A. Buck — Pärnu: Vähk ja silm.

1) K. Sööt'i puudumisel kandis töö ette H. Perli.

5) S. Wöhrmann — Tartu: Anesteetikumide võrdlev hinnang silmaarstilisest vaatepunktist.

Samal koosolekul demonstreerisid B. Jürgens (Tartu) ravitud kaasasündinud puusa nihestust ja operatiivselt talus'e ekstirpatsiooniga ravitud mõlemapoolset kompjalg, K. Konik (Tartu) heade tulemusiga Perthes'i järgi opereeritud habituaalset õlaliigese luksatsiooni juhtu ja U. Karell haiget, kellel *myoma ulnae* puhul tehtud osaline *ulna* reseksioon ja defekt kaetud transplantaadiga sääreluust.

Koosolek lõppes kell 13 H. Perli lõppsõnaga.

Dermatoloogia ja leepra sektsiooni koosoleku avas 24. sept. 1932 A. Paldrock. Ajuhatajaiks valiti A. Cedercreutz Helsingist, J. Brants Riist ja A. Spindler Tallinnast, sekretariaati G. Kornel ja L. Naumov.

Sooritati 6 ettekannet:

1) A. Spindler — Tallinn: Über den Ursprung der Lepra in Estland.

2) A. Cedercreutz — Helsingi: Lepra in Finnland.

3) B. Citovič¹⁾ — Tallinn: Liikvori muutused pidalitõbiseil.

4) J. Brants — Riia: Vergleichende serologische Untersuchungen bei Lepra.

5) G. Kornel — Tartu: Komplementdisidumise võrdlevaid katseid leepra-, tuberkuloosi- ja luuese-haigete seerumeiga.

6) O. Kuriks — Tartu: Muutused leeprahaige silmas.

Teine dermatoloogia ja leepra sektsiooni koosolek peeti 25. sept. 1932, algusega kell 10.15.

Koosoleku avas A. Paldrock, juhatas A. Cedercreutz.

Päevakorras oli 4 ettekannet:

1) A. Cedercreutz — Helsingi: Ksantoomikujulised leeparakud (histoloogiliste preparaaside demonstratsioon).

2) B. Citovič²⁾ — Tallinn: Happekindlate bakterite muutused biokolloidide kiirkülmutamisel dr. Citovič'i meetodi järgi.

3) L. Naumov — Tartu: Histologische Veränderungen in Lepromen nach Einwirkung von Kohlensäureschnee.

¹⁾ B. Citovič'i ilmutata jäämisel kandis ette L. Naumov.

²⁾ Kandis ette B. Citovič'i puudumisel L. Naumov.

4) A. Paldrock — Tartu: Spetsiifiliselt CO₂-lumega ravitud pidalitõbise lahangust.

Peale arutlust kuulati veel väljaspool päevakorda A. Spindler'i (Tallinn) ettekanne teemal: Versuche mit Psorimanganbehandlung der Lepra.

Koosolek lõppes A. Amõn'i (Tartu) referaadiga: LEEPRA profülaks ja resolutsioonide arutlusega ning A. Paldrock'i ja A. Cedercreutz'i tänuavaldusiga.

Neuroloogia sektsiooni koosoleku juhatusse 24. sept. 1932 valiti L. Puusepp, V. Lindeberg ja H. Alver, sekretäriks J. Perk.

Päevakorras oli 4 ettekannet:

1) L. Puusepp — Tartu: Kirurgilise neuropatoloogia areng ja edusammud.

2) J. Rives — Tartu: Ventrikulograafia, entsefalograafia, müelograafia ja endomüelograafia närvihaiguste diagnoosimisel.

3) S. Brunnov — Tartu: Über Wurzelsyndrome bei angeborenen, konstitutionellen und funktionellen Veränderungen der Lenden-Kreuzbein-gegend.

4) S. Zlaff — Tartu: Ajuvedeliku muutusist neuropatoloogias.

L. Puusepp'a ettekandele järgnes filmide demonstratsioon.

Neuroloogia sektsiooni teine koosolek toimus 25. sept. 1932 kell 9.

Sooritati 9 ettekannet:

1) V. Lindeberg — Tallinn: Operatiivselt ravitud süringomüelia juht.

2) A. Viciunas — Kaunas: Seroosseist meningiidest.

3) H. Alver — Haapsalu: Sugemeid vaimuhaiguste levimisest Läänemaal.

4) J. Perk — Tartu: Vesipea patogeneesist kliinilisil ja eksperimentaalseil andmeil.

5) V. Üprus — Tartu: Ajuglioomide patoloogilis-histoloogilise iseloomu suhe kliinilise sümptomatoloogiaga.

6) V. Hion — Tartu: Perekonna suurus ja laste sünnijärjekord kogelemise etioloogilise momendina.

7) A. Ley — Barcelona: Manomeetria ajuvedeliku uurimisel.

8) A. Schmalz — Tartu: Pärmvannide tähtsusest närvihaiguste ravimisel.

9) A. Spridis — Tartu: Viienda varba (Puusepp'a) refleksist ja selle kliinilisest tähtsusest.

II Eesti Arstide Kongress lõppes ühise koosolekuga 25. sept. 1932 Aia tän. hoone suures auditooriumis, mida juhatas K. Konik.

Päevakorras oli 3 ettekannet:

1) K. Schlossmann — Tartu: Uuemaid andmeid vaktsiinide ja seerumite tarvitamisest ja nende valmistamisest kodumaal.

2) N. Veiderpass — Tartu: Kuidas vähendada välismaa ravimite tarvitamist retseptuuris.

3) H. Sogenbits-Salasoo — Tartu: Mõnedest kodumaa ravimtaimedest.

Ettekandeile järgnes resolutsioonide vastuvõtmine.

Kongress lõppes K. Konik'u lõppsõnaga kell 18.30.

Õhtul kell 19 toimus „Vanemuises“ veel ühine õhtusöök kongressi liikmeile ja kutsutud külalisile.

II Eesti Arstide Kongressil peeti 67 ettekannet, neist eestikeelseid 57 ja saksakeelseid 10. Kongressist osavõtjate arv oli 192.

XI Eesti Arstidepäev.

XI Eesti Arstidepäev toimus Narvas 29. ja 30. juulil 1933 Narva Arstide Ühingu korraldusel Narva Ühisgümnaasiumi aktusesaalis.

Arstidepäeva avas 29. juulil kell 10.25 Narva Arstide Ühingu abiesimees H. Sulg. Juhatajaks valiti A. Lüüs, abijuhatajaiks N. Sarv ja H. Sulg, sekretäriks V. Kärk.

Tervitustelegramme olid saatnud: Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktor A. Mõttus, Kuressaare Arstide Selts, H. Kienast Tartu Meditsiinilise Seltsi nimel ja H. Alver.

Esimesel koosolekul sooritati järgmised ettekanded:

1) A. Lüüs — Tartu: Kõhuvalud lapseas.

2) K. Schlossmann — Tartu: Wassermannireaktsiooni toimetamisest ja selle kasustamisest praktiliseks otstarbeks.

3) N. Veiderpass — Tartu: Puudulikult kirjutatud retseptide põhjustatud arusaamatused.

4) V. Üprus — Tartu: Genuinne epilepsia teaduse praegusa aja seisukohalt.

XII Eesti Arstidepäev Kuressaares 28. ja 29. juulil 1934.

XIII Eesti Arstidepäev Rakveres 3. ja 4. augustil 1935.

5) H. Madisson — Tartu: Salitsüülhapu naatriumi toimest loomakudedesse.

Mõnedele ettekandeile järgnes arutus.

Peale koosolekut tutvuti Narva kindluste, muuseumide ja linnaaluste käikudega.

Arstidepäeva teine koosolek peeti 29. juulil algusega kell 16. Juhatas H. Sulg.

Kõnelesid:

1) M. Nõges — Viljandi: Mao ja kaksteistsõrmiku peptilise haavandi haigustuse ravist pepsini süstimisiga.

2) U. Karell — Tartu: Opereeritamatute kasvajate ravist.

3) V. Reier — Narva: Sarlakite epideemia Narvas 1927.—1929. a. linnahaigla andmeil.

4) K. Lellep¹⁾ — Tartu: Vaimuhaiguste ja psühhogeensete vaimuhaiguste simulatsioonist.

5) A. Rosenfeld — Viljandi: Aneurysma arteriale traumaticum verum arteriae peroneae sinistrae.

Koosolek lõppes kell 18.

Arstidepäeva teisel päeval — 30. juulil 1933 — tutvuti kella 9—11 Narva koskedega ja vabrikutega ning teostati omnibustel väljasõit Komarovkaske Vene piirile.

Kell 12 algas arstidepäeva kolmas koosolek. Juhatasid N. Sarv ja A. Lüüs.

Kõnelesid:

1) A. Valdes — Tartu: Kliiniline ja patoloogilis-histoloogiline diagnoos.

2) V. Üprus — Tartu: Eksperimentaalseid andmeid ajuärritatavusest mõningate ajumürkidega alkoholikute sugujärglasil.

3) R. Kleitsman — Tartu: Endometrioosidest.

4) H. Madisson — Tartu: Arstisaladusest seadusandluses. Järgnes resolutsioonide vastuvõtmine.

Kell 13.45 lõpetas juhataja A. Lüüs koosoleku, millele järgnes ühine väljasõit aurikul Narva jõge mööda Narva-Jõesuhu, kus toimus Kuurhoones omavaheline lõuna.

XI Eesti Arstidepäeval peeti 14 ettekannet. Ettekanded olid kõik eestikeelsed. Arstidepäevast võttis osa 88 arsti.

¹⁾ K. Lellep'i ilmutata jäämisel kandis referaadi ette G. Kull.

XII Eesti Arstidepäev.

XII Eesti Arstidepäev toimus Kuressaare Arstide Seltsi korraldusel Kuressaares 28. ja 29. juulil 1934 Kuressaare lossis.

Arstidepäeva avas 28. juulil kell 11.30 Kuressaare Arstide Seltsi esimees H. Martinson. Arstidepäeva aujuhatusse valiti: A. Paldrock, A. Valdes ja J. Uudelt, juhatusse: H. Martinson, A. Veltmann ja K. Sööt, sekretariaati: L. Juhkam ja E. Veltmann.

Telegraafi teel olid saatnud tervituse Tervishoiu- ja hooldekandevalitsuse direktor A. Mõttus, Ülikooli arstiteaduskonna dekaan K. Schlossmann ja A. Lüüs.

Arstidepäeva töö algas haigete demonstratsiooniga. Demonstreeris A. Paldrock luupusehaiget ja peale viieaastast ravi tervekstunnustatud leeprahaiget.

Demonstratsioonile järgnesid ettekanded:

- 1) V. Savi — Kuressaare: Ülevaade Saaremaa tervishoiu-
sist asutisist.
- 2) H. Martinson — Kuressaare: Mudakümblsruavi üles-
andeid.
- 3) J. Rives — Tartu: Mudakümbused närvihaiguste ravimisel.
- 4) W. Hollmann — Tartu: Über die Anwendung der
Diathermie während des Gebrauches einer Schlammadekur.
- 5) B. Citovič — Tallinn: Topograafiline termomeetria ja
jooksvaravi (aparaatide demonstreerimisega).
- 6) H. Madisson — Tartu: Arsti kriminaalõiguslikust vas-
tutusest.

Mõnede ettekannete puhul tekkis elav arutus.

Koosolek lõppes kell 16.

Arstidepäeva teine koosolek toimus 28. juulil kell 18. Juhatas H. Martinson.

Kõnelesid:

- 1) H. Alver — Haapsalu: Mudaravi tegeleva arsti seisu-
kohalt.
- 2) F. Lepp — Tartu: Lühilainete toimest ja selle terapeu-
tilisest tähtsusest.
- 3) A. Buck — Pärnu: Alkoholid, nende saatus ja ravimis-
võimalused.
- 4) H. Perli — Tallinn: Veenide ligeerimisest puerperaalse
püeemia puhul.

5) J. Perker — Haapsalu: Kaks haruldast aneurüsmi juhtu, mis operatiivselt heade tagajärgedega ravitud.

Koosolek lõppes kell 21.

Õhtul kell 22 oli Kuressaare linnavalitsuse poolt korraldatud arstidepäevast osavõtjaile bankett Kuursaalis.

Järgmisel päeval — 29. juulil 1934 — tutvuti kell 10 Kuressaare mudaravilatega, piiskopi lossiga ja Saaremaa muuseumiga ning sõideti siis omnibustel Kaali järvele. Väljasõidul tutvuti ka Kaarma kiriku ja linnusega, Mustjala panga ja kirikuga ja Kihelkonna kirikuga. Õhtul kell 21 toimus Kuressaare ajaloolises piiskopi lossis küünlavalgusel arstidepäeva lõppbankett.

XII Eesti Arstidepäeval peeti kokku 13 ettekannet, neist eestikeelseid 12 ja saksakeelseid üks. Arstidepäevast võttis osa 64 arsti.

XIII Eesti Arstidepäev.

XIII Eesti Arstidepäev toimus Rakveres 3. ja 4. augustil 1935 Rahvamaja ruumes Rakvere Arstide Seltsi korraldusel.

Arstidepäeva avas 3. augustil kell 12.30 Rakvere Arstide Seltsi esimees J. H a h o. Juhatusse valiti: A. L ü ü s, M. P ü ü m a n ja J. H a h o, sekretariaati H. N o r m a n n ja A. K u l d s e p p.

Tervitusi ütlesid Rakvere linnavalitsuse poolt linnanõunik O. K a l m i s t o ja Viru ajut. maavalitsuse poolt tervishoiu-osakonna juhataja E. R o s e n b e r g.

Telegraafi teel olid saatnud tervitusi: Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse abidirektor Joh. M ä l t o n, Rakvere linnaapteegi juhataja M. E l b i n g, Viru praost, Tartu Meditsiiniline Selts ja Mellini kliiniku arstid Tartus.

Juhatuselauda asusid M. P ü ü m a n ja H. N o r m a n n. Päevakorras oli 5 ettekannet:

1) A. L ü ü s — Tartu: Leetrite ärahoidev ravi paranejate-seerumiga.

2) S. Z l a f f — Tartu: Meningiitidest lastel.

3) K. S ö ö t — Haapsalu: Mõnda õpilaste hammaste tervishoiust.

4) A. S c h m a l z — Tartu: Autolumfravist.

Ette kandmata jäi B. Citovič'i referaat: Viis aastat mudaravi Eesti Punase Risti masseerimis- ja elektriravi-asutises.

Koosolek lõppes kell 15.00.

Teine koosolek peeti samal päeval kell 17.15. Juhatas A. Lüüs, sekretäriks oli A. Kuldsepp.

Sooritati 2 ettekannet:

1) A. Rosenfeld — Viljandi: Palliatiivne prepülooriline maoreseksioon.

2) C. Prima — Põltsamaa: Basedow'i tõve operatiivne ravi.

Kell 18 tehti vaheaeg arstidepäeva liikmete pildistuseks Rahvamaja aias. Selle järel jätkus koosolek J. Hahojuhatusel. Sekretäriks oli A. Kuldsepp.

Kõnelesid:

3) H. Madisson — Tartu: Kehavigastused kriminaalseadustikus.

4) M. Bresowsky — Tartu: Kroonilise alkoholismi ravi eeldused.

Koosolek lõppes resolutsioonide ja sooviavalduste vastuvõtmisega peale A. Lüüs'i lõppsõna kell 20.00.

Sama päeva õhtul kell 21 oli korraldatud Rakvere linnavalitsuse poolt õhtusöök Rahvamaja saalis.

Arstidepäeva teisel päeval 4. augustil 1935 teostati väljasõit autodel üle Viitna järvede Võsule, kus Viru ajut. maa-valitsuse poolt oli korraldatud arstidepäeva liikmeile lõunasöök. Üks osa arstidepäeva liikmeid külastas veel tagasisõidul Rakverre Käsmu randa ja Neeruti mägesid.

XIII Eesti Arstidepäeval peeti kokku 8 ettekannet, mis kõik olid eestikeelsed. Arstidepäevast võttis osa 59 arsti.

XIV Eesti Arstidepäev.

XIV Eesti Arstidepäev korraldati Läänemaa Arstide Seltsi poolt 15.—17. augustil 1936 Haapsalus Läänemaa ühisgümnaasiumi saalis.

Arstidepäeva avas 15. aug. kell 12.20 Läänemaa Arstide Seltsi esimees H. Alver. Juhatusse valiti: W. Wadi, L. Puusepp, A. Valdes, H. Alver ja H. Uustalu, sekretariaati: H. Normann, J. Seimar ja M. Pung.

Tervitusi ütlesid: Haapsalu linnavalitsuse esindaja linnanõunik A. P a k r i, Lääne ajut. maavalitsuse abiesimees J. L o s s m a n n, Tallinna Terapeutide Ühingu esindaja H. S c h o t t e r ja Tallinna Vene Arstide Seltsi esindaja B. C i t o v i č. Korraldajaile ja tervitajaile ütles tänu ning ühtlasi tervitas kokkutulnud kolleege Eesti Arstideseltside Liidu nimel Liidu esimees W. W a d i.

Telegraafi teel olid saatnud tervitusi Tervishoiu- ja hooldekandevalitsuse direktor A. M ö t t u s, Kuressaare Arstide Selts, Mellini kliiniku arstide nimel Joh. M e y e r, Dorpater Medizinische Gesellschaft'i nimel E. B l e s s i g ja Eesti Tuberkuloosi Vastu Võitlemise Liit.

Koosolekut asus juhatama W. W a d i, protokollisid H. N o r m a n n ja J. S e i m a r.

Sooritati 4 ettekannet:

- 1) L. P u u s e p p — Tartu: Ishias, tema vormid ja ravi.
- 2) A. K r a f f t — Tallinn: Vom „Ueberheben“.
- 3) E. F i s c h e r — Tartu: Täheldusi toitmisest Eestis.
- 4) A. S c h m a l z — Tartu: Nälgimise terapeutilisest toimest oma tähelduste põhjal.

Koosoleku lõpul toimus koosoleku saalis arstidepäevast osavõtnute pildistamine. Koosolek lõppes kell 15.00.

Arstidepäeva teine koosolek algas samal päeval kell 17.20. Juhatas L. P u u s e p p, protokollis J. S e i m a r.

Päevakorras oli 6 ettekannet:

- 1) W. W a d i — Tartu: Mudakümbeluse toimest diureesisse.
- 2) P. T e a s — Tallinn: Verepildi muutusist mudakümbelusravi ajal reumahaigetil.
- 3) K. S ö ö t — Haapsalu: Mõnda Haapsalu merevee profülaktilisest toimest.
- 4) H. A l v e r — Haapsalu: Kogemusi mudaravi alal.
- 5) H. B u s c h — Tallinn: Kuhu saata lapsi suveks?
- 6) B. C i t o v i č — Tallinn: О ионизации воздуха во время курортного грязелечения.

Ette kandmata jäi J. R i v e s'e (Tartu) referaat: Reumahaigete klassifikatsioonist ja selle praktilisest tähtsusest.

Koosolek lõppes arutlusega kell 20.00.

Õhtul kell 21.00 toimus Kuursalis Haapsalu linnavalitsuse poolt antud ühine õhtusöök.

Arstidepäeva kolmas koosolek peeti 16. augustil 1936 kell 10.25. Juhatas H. Alver, protokollisid J. Seimar ja M. Pung.

Päevakorras oli 4 ettekannet:

1) J. Uudelt ja J. Suurküla — Tartu: Pimedusest ja selle põhjustest Eestis.

2) G. Rooks — Tartu: Kergesti lõhmuva vereraua tähendusest CO-mürgistuste diagnoosimisel.

3) V. Üprus — Tartu: Füüsikalisi menetlusi kunsttehisliku palaviku tekitamiseks ja nende rakenduse praktilisi võimalusi.

4) P. Avarsoo — Elva: Tervishoiuarstide liiklemisolud. Järgnes arutus ja resolutsioonide vastuvõtmine.

Koosolek lõppes A. Valdes'e lõppsõnaga kell 11.50.

Kella 12.00—14.00 tutvuti Haapsalu supelasutisiga B. Citoviči juhatusel, mille järel kell 14.00 toimus vanast sadamast väljasõit mootorpaadil ja purjekail Vormsi, kus Hullo külas tutvuti Vormsi kirikuga ja kohapealse koguduse poolt ehitatud väikese haiglaga. Vormsis Hullo külas oli korraldatud arstidepäevast osavõtnuile eine Haapsalu linna supelasutise ja dr. Arronet ja Ko supelasutise poolt.

17. augustil 1936 kell 11.00 tehti väljasõit omnibusel Vigalasse ühes Kolovere lossi ja Kasari silla vaatlemisega. Vigala mõisas oli korraldatud lõunasöök Lääne ajut. Maavalitsuse poolt.

XIV Eesti Arstidepäeval peeti 14 ettekannet, neist eesti-keelseid 12, saksakeelseid üks ja venekeelseid üks. Osa võttis arstidepäevast 123 arsti.

XV Eesti Arstidepäev.

XV Eesti Arstidepäev korraldati Viljandi Arstide Seltsi poolt Viljandis 21. ja 22. augustil 1937 Viljandi Eesti Haridusseltsi gümnaasiumi saalis ja Jämejala vaimuhaiglas.

Arstidepäeva avas 21. augustil 1937 kell 9.50 Viljandi Eesti Haridusseltsi gümnaasiumi saalis Viljandi Arstide Seltsi esimees M. Nõges. Juhatusse valiti H. Koppel, A. Lübek, P. Naaris, V. Jakovlev ja M. Nõges, sekretariaati H. Normann, Ed. Sibul, H. Viinapuu

ja J. Subi. Peale selle valiti resolutsioonide ja sooviavalduste redaktsioonikomisjon koosseisus: A. Valdes, N. Born ja K. Toomingas.

Tervitusi ütlesid Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse nimel selle abidirektor J. Mä l t o n, Viljandi linnavalitsuse nimel linnapea A. M a r a m a a ja Viljandi ajut. maavalitsuse nimel selle esimees M. H a n s e n.

Telegraafi- ja kirja teel olid saatnud tervitusi: A. M õ t t u s, Tallinna Terapeutide Selts, Eestimaa Saksa Arstide Seltsi nimel A. S p i n d l e r, Eesti Neuroloogia Seltsi ja oma nimel L. P u u s e p p, Eesti Vaimutervishoiu Ühing, Tallinna Vene Arstide Selts, W. W a d i ja Tartu Saksa Meditsiiniline Selts.

Juhatuslauda asusid kõik juhatajad, kellest juhutama hakkas H. K o p p e l, protokollisid H. N o r m a n n ja Ed. S i b u l.

Järgnesid ettekanded:

1) M. B r e s o w s k y — Tartu: Arsti kutsesaladuse küsimusest. (Referendi välismaal viibimise pärast referaadi kandis ette A. V i i d i k.)

2) A. B u c k — Pärnu: Anonüümsünnitused ja sotsiaalkohustused.

3) G. K i n g i s e p p — Tartu: Uuemad andmed tungaltera alkaloidide kohta.

4) A. L ü ü s — Tartu: Nakkushaigete eraldamisküsimus eriti lasteas.

5) J. M e i e s a a r — Pilistvere: Hammaste praegune seisukord.

6) J. M i l ä n d e r ja R. K l e i t s m a n — Tartu: Kemoterapiast lapsevoodipalaviku ja günekoloogiliste strepto- ja stafülokokkide infektsiooni puhul.

Kella 12.00—12.25 tehti vaheaeg arstidepäevast osavõtjate pildistamiseks, mis teostati koosolekusaalis.

Peale vaheaega koosolek jätkus A. L ü b e k'i juhatusel; protokollisid H. N o r m a n n ja J. S u b i.

Kõnelesid:

1) M. N õ g e s — Viljandi: Vanapoiste mitteabiellumise põhjustist maal.

2) C. P r i m a — Põltsamaa: *Peritonitis acuta* kirurgiline ravi.

3) A. R o s e n f e l d — Viljandi: Kõhuoperatsioonide järeldravi.

4) H. Normann — Tartu: Statistikat Eesti Arstidepäevade kohta.

5) O. Pihlak — Türi: Arstkonna kutsehuvide korraldamise alustest.

Koosolek lõppes kell 14.05.

Arstidepäeva teine koosolek toimus samal päeval, s. o. 21. augustil 1937 Jämejala vaimuhaiglas.

Jämejalale sõideti ühiselt omnibustel kell 15.40.

Kohale jõudmisele järgnes tutvumine Jämejala vaimuhaiglaga.

Jämejalal ette nähtud koosolek algas kell 16.20.

Juhatas V. Jakovlev, protokollisid H. Normann ja J. Subi.

Päevakorras olid ettekanded:

1) K. Toomingas — Tallinn (Seevaldi): Meie vaimuhaiglastest.

2) V. Lindeberg — Tallinn: Epileptooriumi vajadusest.

3) H. Viinapuu — Jämejala: Steriliseerimise seaduse teostamisest välismaal.

Kell 18 tehti vaheaeg.

Koosolek jätkus kell 18.15. Juhatas V. Jakovlev, protokollis J. Subi.

Kandsid ette:

1) N. Born — Jämejala: Shisofreenia ravist.

2) T. Soans — Tallinn: Shisofreenia ravist insuliiniga.

3) E. Bakis — Tartu: Vaimutervishoid ja psühholoogia.

Ära jäid ettekanded: E. Fischer — Tartu: Täiskasvanu jõuetus loomusundide valdamisel ohtliku psühhopaatia tunnuseks ja A. Schmalz — Tartu: Narkomaania ravist.

Koosolek lõppes kell 19.45.

Õhtul kell 21 oli Viljandi linnavalitsuse poolt korraldatud arstidepäevast osavõtjaile ühine õhtusöök Viljandi raekoja saalis. Ka annetati osavõtjaile Viljandi linnapea A. Marama poolt koostatud ja tema autogrammiga ning kuupäevaga „21. aug. 1937“ varustatud linnavalitsuse rikkalikult illustreeritud väljaanne „Viljandi“¹⁾.

1) Viljandi. Koostanud A. Marama. Linnavalitsuse väljaanne 1934.

XIV Eesti Arstidepäev Haapsalus 15.—17. augustil 1936.

XV Eesti Arstidepäev Viljandis 21. ja 22. augustil 1937.

Arstidepäeva kolmas ning viimane koosolek peeti arstidepäeva teisel päeval — 22. augustil 1937 — Eesti Haridusseltsi gümnaasiumi saalis, algusega kell 9.30.

Juhatas M. Nõges, protokollisid Ed. Sibul ja H. Normann.

Päevakorras olid ettekanded:

- 1) V. Lindeberg — Tallinn: Neuriitide ravist.
- 2) J. Suurküla — Tartu: Meil esinevate konjunktiviitide etioloogiast.
- 3) J. Uudelt — Tartu: Trahhoomi mõiste.
- 4) V. Üprus — Tartu: Teadumusi reumaatiliste neuriitide ja artriitide ravimisest mesilasmürgi *apicur*'iga.
- 5) V. Üprus — Tartu: Reumaatiline näoergu halvatus ja selle ravi.

Ettekanded lõppesid kell 10.50.

Peale pooletunnilist vaheaega algas koosolek kell 11.20 taas. Juhatas H. Koppel, protokollisid Ed. Sibul, H. Normann ja J. Subi.

Erakorraliseks teadaandeks sai sõna H. Normann, kes palus temale elulugusid ja näopilte mitte veel saatnud ametivendi seda teha võimalikult pea, sest Eesti Arstide Biograafilise Leksikoni koostamisele ei saa asuda enne, kui kogu elulugude materjal on koos.

Selle peale kandis ette arstidepäeva resolutsioonid ja sooviavaldused A. Valdes. Järgnes arutlus. Koosolek lõppes H. Koppel'i lõppsõnaga kell 13.05.

Koosolekult siirduti „Põllumeeste Kodu“ ruumidesse, kus arstidepäeva liikmeile oli korraldatud Viljandi ajut. maavalituse poolt lõuna.

Kell 13.15 toimus väljasõit kolmel omnibusel Uueveski lastesupelbasseini juurde ja sealt Õisu piimandusinstituuti, kus tutvuti hr. V. Gross'i ja teiste juhatusel instituudi sisseseade ja saadustega ning Õisu ilusa pargiga. Tagasisõidul vaadeldi veel Loodi ja Sinialliku kaunist maastikku.

XV Eesti Arstidepäeval peeti 22 ettekannet, mis kõik olid eestikeelsed. Osa võttis arstidepäevast 136 arsti.

Tabel nr. 1. Ettekanded Arstidepäevadel

	A r s t i d e p ä e v a d					
	I Tallinnas 1920	I Eesti Arstide Kongress Tartus 1921	II Pärnus 1923	III Tallinnas 1924	IV Haapsalus 1925	V Tartus 1926
Üldmeditsiin	—	7	3	3	2	—
Arstiteaduse ajalugu	—	1	—	—	—	—
Anatoomia	—	1	—	—	—	—
Histoloogia	—	1	—	—	—	1
Füsioloogia	—	4	—	—	—	—
Farmakoloogia	—	2	—	—	—	—
Patoloogia	—	3	—	—	1	—
Eksperimentaalne meditsiin	—	1	—	—	—	—
Tervishoid ja hoolekanne	1	8	2	5	3	1
Lastekaitse	—	1	—	1	—	—
Koolitervishoid	—	3	—	—	—	—
Diagnostika	—	—	3	—	—	—
Sisehaigused	—	1	—	—	—	—
Lastehaigused	—	1	—	1	—	—
Haavahaigused	—	7	—	—	—	—
Sünnitusabi ja naistehaigused	—	2	1	2	—	—
Närvihaigused	—	7	2	1	—	—
Vaimuhaigused	—	4	—	4	—	—
Nahahaigused	—	1	—	—	—	—
Suguhaigused	—	17	—	1	—	—
Silmahaigused	—	—	—	1	—	—
Kõrva-, nina- ja kurguhaigused	—	—	—	—	1	—
Luu- ja liigesehaigused	—	1	—	—	—	—
Ainevahetushaigused	—	—	—	—	—	—
Nakkushaigused	1	1	—	2	—	1
Hammastehaigused	—	—	—	—	—	—
Tuberkuloos	—	2	6	1	—	—
Leepa	1	—	—	1	—	—
Kasvajad	—	—	1	—	—	15
Mudaravi	—	1	—	—	4	1
Röntgenravi	—	1	—	—	—	—
Bakterioloogia	—	1	—	—	—	—
Seroloogia	—	—	—	—	—	1
Bioloogia	—	—	—	—	1	—
Tõutervishoid	—	—	—	—	5	—
Kohtuarstiteadus	—	1	1	1	3	—
Sport ja kehalised harjutused	—	2	—	—	—	—
Sisesekretsioon	—	1	—	—	—	—
Füüsikaline ravi	—	—	—	1	—	—
Antropoloogia	—	1	—	—	—	—
Arstikutse küsimused	1	—	—	1	—	—
Arstiline eetika	—	—	—	—	—	—
K o k k u	4	84	19	26	20	20

meditsiiniliste alade järgi ja ettekannete üldarv.

A r s t i d e p ä e v a d

VI Viljandis 1927	VII Pärnus 1928	VIII Võrus 1929	IX Tallinnas 1930	X (II Eesti Arstide Kongress) Tartus 1932	XI Narvas 1933	XII Kuressaares 1934	XIII Rakveres 1935	XIV Haapsalus 1936	XV Viljandis 1937	K o k k u
—	1	2	2	6	2	1	1	5	2	37
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	1	—	1	2	—	—	—	—	—	8
—	—	—	1	6	1	—	—	—	1	11
—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	6
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3
3	1	—	—	2	—	1	—	—	2	29
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	7
1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	6
1	2	—	1	2	1	1	—	1	—	10
1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	5
3	1	—	1	9	2	1	2	—	2	28
1	6	—	1	5	1	1	—	—	2	22
—	1	2	1	11	2	1	1	1	3	33
2	—	—	—	1	1	—	1	—	4	17
—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18
1	—	1	—	—	—	—	—	1	2	6
—	2	—	1	2	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	10
—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2
1	1	1	—	2	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	8	—	1	—	—	—	11
—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	19
—	1	—	—	3	—	4	—	4	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	5
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
3	6	1	—	—	—	—	1	1	—	18
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3
1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	2	3	1	—	—	—	—	—	2	10
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
24	30	13	17	67	14	13	8	14	22	395

Kokkuvõtteid.

Kui lõppeks teha Eesti Arstidepäevadest veel mõningaid kokkuvõtteid, siis selgub rida huvitavaid arvusid.

Eesti Arstidepäevadel on üldse peetud 395 ettekannet, mis on küllalt suur arv. Meditsiiniliste alade järgi ettekandeid korraldades (tabel nr. 1) nähtub, et kõige enam on käsitletud üldmeditsiinilisi küsimusi (37 ettekannet) ja närvihaigusi (33). Neile järgnevad peaaegu võrdselt tervishoid ja hoolekanne (29) ja haavahaigused (28), siis sünnitusabi ja naistehaigused (22) ja pahaloomused kasvajakasvaja (19). Edasi on võrdselt käsitletud suguhaigusi (18), mudaravi (18) ja kohtuarstiteadust (18), millele järgnevad vaimuhaigused (17), tuberkuloos (14), võrdselt farmakoloogia ja leepre (11) ja sisehaigused (10), nakkushaigused (10) ja arstikutseküsimused (10). Teisi meditsiinilisi alasid on käsitletud vähem (1—8 korda). Ainete jaotus arstidepäevade järgi nähtub tabelist.

Kui silmitseda lähemalt arstidepäevade päevakordasid, siis on paljude päevade kavas olnud omal ajal aktuaalseid küsimusi. Nii käsitlesid muuseas I Eesti Arstidepäev Tallinnas 1920 eesti arstide organiseerimisküsimust ja I Eesti Arstide Kongress Tartus 1921 peale Eesti Vabadussõja laialt levinud suguhaigusi ja võitlust nende vastu. Ühtlasi anti samal kongressil üksikasjaline ülevaade tervishoiulisest seisundist riigis. II Eesti Arstidepäeva kavas Pärnus 1923 oli tuberkuloosiküsimus, III Eesti Arstidepäeva kavas Tallinnas 1924 — emade- ja lastekaitse ning vaimuhaigused ja hoolekanne vaimuhaigete eest. Esmakordselt puudutati III Eesti Arstidepäeval ka nõdramõistuseliste ja vaimuhaigete steriliseerimisküsimust. IV Eesti Arstidepäeval Haapsalus 1925 käsitleti eesti tervistusmuda ja arutati tõutervishoiulisi küsimusi. V Eesti Arstidepäev Tartus 1926 oli pühendatud pahaloomulisile kasvajaile, kuna VI Eesti Arstidepäeval Viljandis 1927 kerkisid päevakorda vererühmad kohtuarstiteaduses.

VII Eesti Arstidepäeval Pärnus 1928 kaaluti arstilisi kutseküsimusi ja esitati vererühmasid eestlasil. VIII Eesti

Arstidepäeval Võrus 1929 käsitleti sihtjooni võitluses tuberkuloosi vastu, ebaarstimist ja haiguskindlustust, IX Eesti Arstidepäeval Tallinnas 1930 — koolitervishoidu (koolitervishoidu käsitles ka juba I Eesti Arstide Kongress), allergilisi haigusi ja kutsetegevuslikke küsimusi, kuna X Eesti Arstidepäeva ehk II Eesti Arstide Kongressi töökava tähtsa punkti moodustas leepira. XI Eesti Arstidepäev Narvas 1933 oli üld-

Tabel nr. 2. Ettekanded Arstidepäevadel keele ja üldarvu järgi.

Arstidepäevad	Ettekanded			
	eesti-keelsed	saksa-keelsed	vene-keelsed	Kokku
I Tallinnas 1920	4	—	—	4
I Eesti Arstide Kongress Tartus 1921	38	36	10	84
II Pärnus 1923	15	1	3	19
III Tallinnas 1924	23	1	2	26
IV Haapsalus 1925	16	4	—	20
V Tartus 1926	18	—	2	20
VI Viljandis 1927	23	1	—	24
VII Pärnus 1928	23	6	1	30
VIII Võrus 1929	12	1	—	13
IX Tallinnas 1930	15	2	—	17
X (II Eesti Arstide Kongress) Tartus 1932	57	10	—	67
XI Narvas 1933	14	—	—	14
XII Kuressaares 1934	12	1	—	13
XIII Rakveres 1935	8	—	—	8
XIV Haapsalus 1936	12	1	1	14
XV Viljandis 1937	22	—	—	22
Kokku	312	64	19	395

sisuline, XII Arstidepäev Kuressaares 1934 ja XIV Arstidepäev Haapsalus 1936 käsitlesid Eesti tervistusmuda (XIV Arstidepäev ka pimedust ja selle põhjusi Eestis), vahepealne XIII Arstidepäev Rakveres 1935 oli jälle üldsisuline. Viimane XV Arstidepäev Viljandis 1937 käsitles laiemas ulatuses vaimuhaigusi, vaimuhaiglate laiendamise ja epileptooriumi loomise vajadust. Peale mainitud küsimuste on kõikidel arstidepäevadel kantud ette veel palju teisi huvitavaid ja olulisi küsimusi, neist on siinkohal rõhutatud vaid kõige aktuaalsemad.

Tabel nr. 3. Ettekandjad Arstidepäevadel linnade ja

		A r s t i d e p ä e v a d					
		I Tallinnas 1920	I Eesti Arstide Kongress Tartus 1921	II Pärnus 1923	III Tallinnas 1924	IV Haapsalus 1925	V Tartus 1926
L i n n a d	Tallinn	2	15	4	13	6	4
	Nõmme	—	—	—	—	—	—
	Rakvere	—	—	—	—	—	—
	Narva	—	1	—	1	—	—
	Paide	—	—	—	—	—	—
	Tapa	—	1	—	—	—	—
	Türi	—	—	—	—	—	—
	Haapsalu	—	1	—	—	1	—
	Kuressaare	—	—	—	—	—	—
	Pärnu	—	—	1	—	—	1
	Viljandi	—	—	1	2	—	—
	Põltsamaa	—	—	—	—	—	—
	Tartu	2	51	9	9	14	15
	Otepää	—	—	—	—	—	—
	Valga	—	—	—	—	—	—
	Tõrva	—	—	—	—	—	—
	Võru	—	—	—	—	—	—
	Petseri	—	—	—	—	—	—
	Paldiski	—	—	—	—	—	—
	Välismaa linnad :						
	Helsingi, Riia, Kaunas, Königs- berg, Krakov, Barcelona ja teised	—	14	—	—	1	—
K o k k u		4	83	15	25	22	20
M a a k o n n a d	Viru	—	—	4	1	—	—
	Pärnu	—	1	—	—	—	—
	Järva	—	—	—	—	—	—
	Tartu	—	—	—	—	—	—
	Viljandi	—	—	—	—	—	—
K o k k u		—	1	4	1	—	—
Ü l d a r v		4	84	19	26	22	20

Tabel nr. 4. IV—XV¹⁾ Eesti Arstide-

		A r s t i d e p ä e v a d				
		IV Haapsalus 1925	V Tartus 1926	VI Viljandis 1927	VII Pärnus 1928	VIII Võrus 1929
L i n n a d	Tallinn	14	17	6	15	3
	Nõmme	—	—	—	1	—
	Rakvere	—	2	—	—	2
	Narva	—	—	—	1	—
	Paide	—	2	1	1	—
	Tapa	—	—	—	—	—
	Türi	—	1	—	—	—
	Haapsalu	4	—	1	3	1
	Kuressaare	—	—	—	1	—
	Pärnu	1	3	1	16	2
	Viljandi	2	1	18	4	2
	Põltsamaa	—	1	3	1	1
	Tartu	14	88	16	24	26
	Otepää	—	—	—	—	—
	Valga	—	3	—	1	1
	Tõrva	—	—	—	—	—
	Võru	—	1	—	1	8
	Petseri	—	2	—	—	1
	Paldiski	—	—	—	—	—
	Välismaa linnad (Helsingi, Riiä, Kaunas, Königsberg, Krakow, Barcelona j. teis.)	2	—	—	1	—
K o k k u		37	121	46	70	47
M a a k o n n a d	Harju	2	—	—	1	1
	Viru	1	—	—	1	1
	Lääne	6	2	—	5	—
	Saare	—	—	—	—	—
	Pärnu	1	1	3	10	—
	Järva	—	1	1	—	—
	Viljandi	1	—	8	2	—
	Tartu	—	4	—	1	1
	Valga	—	1	—	1	—
	Võru	—	1	2	—	9
	Petseri	—	—	1	—	—
K o k k u		11	10	15	21	12
T e a d m a t a		6	—	—	—	—
Ü l d a r v		54	131	61	91	59

1) Varemate arstidepäevade kohta puuduvad üksikasjalised andmed.

päevast osavõtnud arstide arv.

A r s t i d e p ä e v a d

IX Tallinnas 1930	X (II E. Arstide Kongress) Tartus 1932	XI Narvas 1933	XII Kuressaares 1934	XIII Rakveres 1935	XIV Haapsalus 1936	XV Viljandis 1937	Kokku osavõtjaid
78	22	8	13	5	38	34	253
4	—	—	—	—	4	5	14
3	1	1	—	16	2	4	31
—	—	21	—	1	2	2	27
1	—	1	—	2	1	3	12
—	—	1	—	—	—	—	1
1	1	1	—	1	1	1	7
2	3	2	4	1	13	3	37
2	2	—	10	1	—	2	18
3	4	1	5	—	3	2	41
2	5	2	—	1	2	23	62
—	2	1	—	2	1	2	14
15	104	31	11	12	20	25	386
—	1	—	—	—	1	—	2
2	3	—	—	—	—	—	10
—	1	—	—	1	2	—	4
1	1	2	—	—	1	2	17
—	2	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—
—	3	—	1	—	—	—	7
114	155	72	44	43	91	108	948
2	—	—	—	1	3	1	11
3	5	6	1	6	4	3	31
1	2	—	2	—	6	1	25
—	1	—	11	—	2	—	14
2	3	—	2	2	4	7	35
—	2	—	—	—	—	—	4
1	4	1	2	2	2	9	32
—	11	4	—	2	5	5	33
1	1	2	—	1	2	1	10
—	5	3	2	2	3	1	28
—	3	—	—	—	1	—	5
10	37	16	20	16	32	28	228
—	—	—	—	—	—	—	6
124	192	88	64	59	123	136	1182

Ettekannete keele järgi oli 395 ettekandest (tabel nr. 2) eestikeelseid 310, saksakeelseid 64 ja venekeelseid 19. Eriti suur oli muukeelsete ettekannete arv I Eesti Arstide Kongressil, mis seletatav asjaoluga, et kongressist võttis rohkesti osa välismaakülalisi ja muulasi. Puhteestikeelsed olid I Arstidepäev Tallinnas 1920, XI Arstidepäev Narvas 1933, XIII Arstidepäev Rakveres 1935 ja XV Arstidepäev Viljandis 1937.

Kui peatuda veel ettekandjail arstidepäevadel (tabel nr. 3), siis on linnad andnud 393 ettekandjat, maakonnad vaid 10. Linnadest sammuvad esirinnas Tartu 229 ja Tallinn 89 ettekandjaga. Neile järgnevad Viljandi 17 ja Haapsalu 12 ettekandjaga. Teistest linnadest on esinenud vaid üksikud ettekandjad.

Üldse pole ettekandjaid andnud Nõmme, Rakvere, Otepää, Valga, Tõrva, Võru, Petseri ja Paldiski. Välismaalt on arstidepäevadel ettekandeid teinud 24 külalist.

Linn, kus vastav arstidepäev toimus, andis harilikult ettekandjaid enam kui teised linnad. Erandi moodustavad Võru, Narva ja Rakvere, kus oma ettekandjaid ei leidunud.

Maakondadest on kõige enam ettekandjaid andnud Virumaa (5), millele järgneb Viljandimaa (3).

Kokku on ettekandjaid olnud 403.

Kui lõppeks veel peatuda arstidepäevadest osavõtjail (andmed on olemas vaid IV—XV Eesti Arstidepäeva kohta) (tabel nr. 4), siis on esikohad Tartu (386 osavõtjat) ja Tallinna (253 osavõtjat) käes. Järgnevad Viljandi (62), Pärnu (41), Haapsalu (37), Rakvere (31), Narva (27) ja peaaegu võrdsetena Kuressaare (18) ja Võru (17). Teistest linnadest on osavõtt olnud juba väiksem.

Linnadest, kus arstidepäevad toimusid, on kohalikud arstid ikka elavalt arstidepäevast osa võtnud. Üldse võttis linnadest osa 948 arsti.

Maakondadest on osavõtjate poolest esikohtadel Pärnumaa (35), Tartumaa (33), Viljandimaa (32) ja Virumaa (31). Neile järgnevad Võrumaa (28) ja Läänemaa (25). Teistest maakondadest on osavõtjaid olnud märksa vähem. Maakondadest kokku võttis arstidepäevadest osa 228 arsti.

Üldiselt on Eesti Arstidepäevad olnud Eesti organiseeritud arstkonna tähtsaimaks ürituseks. Nad on täiendanud ja rikastanud osavõtjate teadmisi nii erialades kui ka üldmeditsiinilisis harudes ja põhjustanud aktuaalseis küsimusis resolutsioonide vastuvõtmist, mis leidnud suurel määral rakendamist ka tegelikus elus. Aga nad on ka värskendanud vanu sidemeid arstide vahel, kes sageli pole aastaid üksteist näinud, on sõlminud uusi tutvusi, eriti vanema ja noorema põlve vahel, on viinud arstkonna liikmed üksteisele lähemale ja loonud sisemiselt ühtekuuluva terviku. Ja kui veel arvesse võtta järjest kasvavat osavõttu arstidepäevadest, siis võib küll julgesti väita, et tulevikus nende tähtsus veelgi suureneb.

Kirjandus.

Tartu Eesti Arstide Seltsi protokollid 1921 ja 1928—1932. — I Eesti Arstide Kongressi ja II Eesti Arstidepäeva protokollid Eesti Arstis 1922—1924. — Eesti Arsti lisadena 1925—1936 ilmunud III—XV Eesti Arstidepäeva protokollid.

Deutsches Referat.

HERBERT NORMANN: Chronologie und Statistik über den I—XV Estnischen Ärztetag und den I und II Estnischen Ärztekongress 1920—1937.

In Estland haben seit der Selbständigkeit des Landes 15 Estnische Ärztetage und 2 Estnische Ärztekongresse stattgefunden, wobei der II Estnische Ärztekongress auch als X Ärztetag bekannt ist.

Der I Estnische Ärztetag spielte sich in Tallinn 1920 ab und war hauptsächlich organisatorischen Fragen der Estnischen Ärzteschaft gewidmet. Auf diesem Ärztetage wurde auch das Statut des Verbandes Estnischer Ärztegesellschaften (Eesti Arstideseltside Liit) angenommen.

Dem I Ärztetage folgte der I Estnische Ärztekongress in Tartu 1921, der unter anderem die wichtige Aufgabe hatte die Bekämpfungsmassnahmen der sich nach dem estnischen Freiheitskriege 1918—1920 in Estland sehr verbreiteten Geschlechtskrankheiten zu erwägen.

Auf dem II Estnischen Ärztetage in Pärnu 1923 kam ausführlich die Tuberkulose und ihre Bekämpfung in Estland zur Besprechung, während der III Ärztetag in Tallinn 1924 dem Mutter- und Kinderschutz und der Fürsorge für Geisteskranke, der IV Ärztetag in Haapsalu 1925 dem estnischen Heilschlamm und eugenetischen Fragen und

der V Ärztetag in Tartu 1926 den bösartigen Geschwülsten gewidmet war.

Der VI Estnische Ärztetag in Viljandi 1927 besprach in mehreren Vorträgen die Bedeutung der Blutgruppen für die gerichtliche Medizin, der VII Ärztetag in Pärnu 1928 ärztliche Standesfragen und Blutgruppen bei Esten, der VIII Ärztetag in Võru 1929 Richtlinien für die Bekämpfung der Tuberkulose und der Kurpfuscherei in Estland und einige Fragen der Krankenversicherung, während der IX estnische Ärztetag in Tallinn 1930 schulhygienische Probleme, allergische Krankheiten und ärztliche Standesfragen behandelte.

Im Mittelpunkt des II Estnischen Ärztekongresses alias X Estnischen Ärztetages in Tartu 1932 anlässlich der Feier des 300-jährigen Bestehens der Universität Tartu stand die Lepra, ausserdem aber kamen noch zur Besprechung eine Reihe öffentlich-medizinischer, chirurgischer und neurologischer Fragen.

Der XI Estnische Ärztetag in Narva 1923 und der XIII Ärztetag in Rakvere 1935 erläuterten allgemeinmedizinische Probleme, der XII Ärztetag in Kuressaare 1934 und der XIV Ärztetag in Haapsalu 1936 brachten dagegen wieder eine Reihe von Vorträgen über den estnischen Heilschlamm.

Schliesslich der XV Estnische Ärztetag in Viljandi 1937 war der Geisteshygiene, der Psychiatrie und der Fürsorge für Geisteskranke gewidmet.

Ausser den genannten Fragen wurden noch auf allen Ärztetagen und Kongressen in zahlreichen Vorträgen die verschiedensten medizinischen Probleme erörtert.

Die Gesamtzahl der gehaltenen Vorträge betrug 395, von diesen waren estnisch 312, deutsch — 64 und russisch — 19.

Die grösste Anzahl der Teilnehmer lieferten Tartu und Tallinn. Nach der Zahl gehaltener Vorträge stand an erster Stelle Tartu.

An dem I und II Estnischen Ärztekongress und an dem IV und VII Estnischen Ärztetage nahmen auch Teil Vortragende und Gäste aus Finnland, Lettland, Litauen, Polen, Deutschland und sogar aus Spanien.

1920.—1934. a. peetud Eesti Arstidepäevade ja -kongresside resolutsioonide ja sooviavalduste teostamisest.

Siegfried Lind.

1920.—1934. a. peetud 12 Eesti Arstidepäeval (neist X Arstidepäev on ühtlasi II Eesti Arstide Kongress) ja I Eesti Arstide Kongressil on vastu võetud kokku 40 resolutsiooni ja 16 sooviavaldust.

Käesolevas kirjutises on katsutud anda ülevaadet nende resolutsioonide ja sooviavalduste teostamisest ehk elluviimisest.

Vaadeldes resolutsioone ja sooviavaldusi üldiselt, tuleb tähendada, et resolutsioonid sisaldavad peamiselt konkreetseid otsuseid kindlalt piiritletud ja lõpuni selgitatud küsimuste kohta, sooviavaldused aga on üldist laadi seisukohavõtnud küsimuse soovitava lahenduse või lahenduse suuna kohta.

Enne kui asuda resolutsioonide ja sooviavalduste teostamise vaatlemisele, nimetan ülevaatlikkuse mõttes kronoloogilises järjestuses 1920.—1934. a. peetud Eesti Arstide Kongressid ja Arstidepäevad, nendel vastuvõetud resolutsioonide ja sooviavalduste arvud ja sisu. Need on järgmised:

A. Kongressid.

I Eesti Arstide Kongress 2.—4. dets. 1921 Tartus¹ — 11 resolutsiooni (tervishoiu populariseerimine, tuberkuloos, pimedus, lastekaitse, koolitervishoid, sport, töotervishoid, suguhaiuste vastu võitlemine).

II Eesti Arstide Kongress (X Eesti Arstidepäev) 24. ja 25. septembril 1932 Tartus² — 6 resolutsiooni (hoolekanne, koradamiskursused ämmaemandaile, vähktõbi, leepära).

B. Arstidepäevad.

I Eesti Arstidepäev 14. ja 15. dets. 1920 Tallinnas — resolutsioone ja sooviavaldusi vastu ei võetud; arstidepäev oli pühendatud arstide organiseerimise küsimusele ja sellel võeti vastu Eesti Arstide-seltside Liidu põhikiri.

II Eesti Arstidepäev (Üleriikline Eesti Arstidepäev) 14. ja 15. juulil 1923 Pärnus³ — 5 resolutsiooni (tuberkuloos) ja 2 sooviavaldust (arstidepäevade ja rahvusvahelise kongressi korraldamine).

III Eesti Arstidepäev 12. ja 13. septembril 1924 Tallinnas⁴ — 5 resolutsiooni (emade- ja lastekaitse, alkoholism ja tõutervishoid, vaimuhaigete hoolekanne) ja 5 sooviavaldust (arstide täienduskursused, Eesti kriminaalseadustik, sport, surmapõhjuste registreerimine, tervishoiu õpetus).

IV Eesti Arstidepäev 30. juunil ja 1. juulil 1925 Haapsalus⁵ — 1 resolutsioon (tõutervishoid) ja kaks sooviavaldust (suvitus- ja ravikohad, abiellumus ja sündimus).

V Eesti Arstidepäev 27. ja 28. novembril 1926 Tartus⁶ — 2 resolutsiooni (vähktõbi).

VI Eesti Arstidepäev 27. ja 28. aug. 1927 Viljandis⁷ — 2 resolutsiooni (Wassermann'i reaktsioon, riigiteenijate haiguskindlustus) ja 2 sooviavaldust (kohtuarstl. töö korraldamine, koolitervishoid).

VII Eesti Arstidepäev 29. ja 30. juulil 1928 Pärnus⁸ — 1 resolutsioon (tuberkuloos ja rasedus) ja 3 sooviavaldust (kopsu-tbk. kliinil. vormid, arstiline kutsekaitse, arstide üleproduktsoon).

VIII Eesti Arstidepäev 31. augustil ja 1. septembril 1929 Võrus⁹ — 1 resolutsioon (haiguskindlustus) ja 2 sooviavaldust (ebaarstimine).

IX Eesti Arstidepäev 27. ja 28. septembril 1930 Tallinnas¹⁰ — 6 resolutsiooni (koolitervishoid, reumatism).

X Eesti Arstidepäev — vt. II Eesti Arstide Kongress.

XI Eesti Arstidepäev 29. ja 30. juulil 1933 Narvas¹¹ — 2 resolutsiooni (epilepsia ja eugeenika, kutse saladus).

XII Eesti Arstidepäev 28. ja 29. juulil 1934 Kuressaares¹² — 3 resolutsiooni (alaväärtuslike steriliseerimine, mudaravi, narkomaanide registreerimine).

Alljärgneval resolutsioonide ja sooviavalduste elluviimise vaatlemisel on tekstid toodud protokollidest võimalikult muutmatuselt (ka kirjaviisilt), liigitades neid käsitlemise otstarbekohasuse seisukohalt s i s u järgi. Kirjutise pikaks kujunemise ärahoidmiseks on allpool võimalikult lühidalt, laskumata

üksikasjadesse, nimetatud resolutsioonide ja sooviavalduste teostamist; nende vaatlusel üksikuis rühmades on peetud silmas sisulist, mitte kronoloogilist järjekorda.

Ühtlasi avaldan tänu kõigile ametivendadele ja asjatundjaile, kes minule lahkelt andsid vajalikke andmeid.

I. Arstidepäevade töö korraldus ja rahvusvaheline kontakt.

„Arstidepäev tuleks korraldada igal aastal ja järgmine rahvusvaheline arstide kongress tuleks kokku kutsuda 1925. a.“ (Sooviav., II Arstidep., 1923.)

Sooviavalduse esimene osa on teostatud, sest arstidepäevad on peetud igal aastal, kaasa arvamata 1931. Sooviavalduse teine osa on aga jäänud teostamata.

„Kongress tunnistab soovitavaks, et nende rahvaste arstkonnad, kes käesolevast kongressist osa võtavad ¹⁾, tulevikus üksteisele lähemale astuksid. Selles suhtes tunnistab kongress tarvilikuks nimetada provisoriliselt osavõtnud arstide seast 2 isikut iga rahva kohta, kelle ülesandeks oma vahel kontakti pidades lähemalt välja selgitada, kas ja missugustel tingimustel sarnast lähenemist edendada tuleks.“ (Resol., I Kongr., 1922.)

Resolutsioonis tähendatud riikide arstkondade koostööd ja tihedamat läbikäimist on asutud intensiivsemalt korraldama viimaseil aastail.

On toimunud arstide vastastikused külaskäigud ja külalis-ettekandega esinemised, peamiselt Tartu ja Tallinna Eesti Arstide Seltsis.

Tähtsaks Eesti, Soome ja Ungari arstide lähenemise- ja omavahelise kontakti loomise võimaluseks on olnud Soome-Ugri kultuurkongressid, eriti viimane ehk viies kongress, kus arstiteadlaste harrastusringis esinesid kolme mainitud maa ametivennad ettekandega mitmesugustelt aladelt ¹³.

1932 algatas prof. P. A v i ž o n i s (Kaunasest) mõtte „Acta Medica Baltica“ ellukutsumiseks. 1935 septembris kaaluti küsimust lähemalt Riias kolme riigi esindajate koosolekul (Eestist — K. S c h l o s s m a n n, U. K a r e l l, Leedust — J. Ž i l i n s k a s, J. B l a ž y s, V l. K u z m a, Lätist — J.

1) Soome, Läti, Leedu.

Alksnis, P. Stradiņš, A. Bieziņš) ja asuti põhimõtetelisel jaatavale seisukohale. Prof. Y. Reenpää teatel on Helsingis kerkinud mõte „Acta Fenno-baltica Duodecim“ Soome, Eesti, Läti ja Leedu ühise ajakirja asutamiseks¹⁴. Läti ja Leedu arstide külaskäigu puhul Tartu Eesti Arstide Seltsile peetud ühisel nõupidamisel 1936 võeti üksmeelselt vastu järgmised seisukohad¹⁵: a) Balti riikide arstkontade koostöö on tähtis; b) tarvilik on pidada iga-aastasi ühiseid arstidekongresse ja korraldada sagedamini vastastikuseid külalisettekandeid; c) teha eeltöid „Acta Medica Baltica“ väljaandmiseks.

II. Tervishoiu ja hoolekande korraldus riigis.

„Eesti Arstide Liidu juures tuleb luua komisjon, kelle ülesandeks oleks välja töötada tervishoidliste teadmiste laiali laotamise viisid rahva seas, kui ka tervishoidliste seaduste kavatsused ja tõutervishoiu küsimuste lahendamine.

Tartus tuleks rahvalik tervishoiu muuseum ühes raamatukoguga asutada ühenduses ülikooliga.“ (Resol., I Kongr., 1922.)

Resolutsioon on üldiselt teostatud, kuigi pisut teisel kujul: resolutsiooni esimeses lõikes tähendatud küsimusi on kaalunud ja arutanud Eesti Arstideseltside Liidu (EASL) juhatus ja aastakoosolekud. Tervishoiu Muuseum on ellu kutsutud ja teotseb EASL asutisena.

„Lahtine hoolekanne on arstilisest vaatepunktist tarvilik ja otsustarbekohane, millepärast ta peab Eestis sisse seatama, eriti silmapidades, et sellega on kaitstud haige kui ka riigikassa huvid.

Eesti Arstide Seltside Liidule tuleb võimaldada seisukohta võtta uue perekonnaseaduse eelnõu kohta enne Riigikogule esitamist.“ (Resol., II Kongr., 1932.)

Lahtise hoolekande arendamise vajadust on kongress soovinud eeskätt vaimuhaigete suhtes, kuna resolutsioon on vastu võetud M. Bresowsky vastava referaadi puhul. Resolutsioon on teostamist leidnud selles mõttes, et Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsus on tunnustanud otstarbekohaseks vaimuhaigete suuremal arvul asutiste kõrval ka perekondadesse paigutamise, nagu ta seda on oma kirjaga teatanud EASL juhatusale (EASL peakoos. prot. 14. V 1933).

Perekonnaseaduse eelnõu on olnud arutlusel nii EASL juhatuses, kui ka peakoosolekul 14. mail 1933, kus on võetud vastu muudatusettepanekuid mõnede paragrahvide kohta.

„Arstidepäev avaldab soovi, et Arstideliidu juhatus otsiks ja leiaks teesid kõikide Eestis tervishoiu ja hoolekande alal töötavate riikliste, seltskondliste ja eraiseloomuga asutiste ja organisatsioonide töö kokkukõlastamiseks, mille läbi saaks võimalikuks sihikindel ja edurikas töö kodumaalisel ja rahvusvahelisel tervishoiu ja hoolekande alal.“ (Sooviav., IV Arstidep., 1925.)

Sooviavaldus oli arutlusel EASL juhatuses koosolekul 18. II 1927, kus konstateeriti, et selle teostamist on takistanud Tervishoiu Peavalitsuse senine korraldus. Kuna aga Tervishoiu Peavalitsuse reorganiseerimine on teostatud samal aastal (1927), siis arvab juhatus, et see asutis ümberkorraldatud kujul eeltähendatud sooviavalduse täidab. Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsuse ülesanded praegu kehtivate seaduste järgi (Rahva tervish. korrald. seadus, Hoolek. sead.) võimaldavad ka seda teostada.

III. Arstide kutsealalised küsimused.

„Arstidepäev tunnistab täienduskursuste korraldamise arstidele soovitatavaks ja tarvilikuks. Arstide ettevalmistamisel ülikoolis tuleb rohkem kui seni rõhutada õpilaste kliinilist-praktilist ettevalmistust.“ (Sooviav., III Arstidep., 1924.)

Täienduskursuste korraldamine jaoskonnaarstidele kui ka vabapraktika alal teotsevaile arstidele on olnud korduvalt päevakorras EASL juhatuses- kui ka peakoosolekuil (24. IV 1927, 13. V 1934 ja 30. V 1937). Kuni käesoleva ajani on korraldatud Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsuse ainelisel toetusel täienduskursusi ülikooli arstiteaduskonna juures ainult jaoskonna-tervishoiuarstidele. Liidu juhatusel on kavatsus korraldada arstidele esimesi erialalisi täienduskursusi 1938.

Sooviavalduse teist osa üliõpilaste kliinilis-praktilise ettevalmistuse süvendamisest võib lugeda samuti teostatuks alates 1926, senisele 5-a. arstiteaduskonna kursusele kuuenda praktilise aasta juurde lisamisega.

„1) Arstidepäev tunnustab tarvilikuks abinõusid otsida arstide üleproduktiooni ärahoidmiseks. 2) Eriarstide kutsesaamise kord tuleb seada kindlale alusele. 3) Välismaalaste ja ajutiste lubadega

arstide praktiseerimist tuleb piirata. 4) Riigi keele oskust tuleb kõigilt arstelt seaduse alusel nõuda.“ (Sooviav., VII Arstidep., 1928.)

EASL protokollest nähtub, et neid küsimusi on põhjalikult kaalutud nii juhatuse- kui ka peakoosolekuil (4. IV 1926, 15. IV 1928, 10. X 31 ja 13. V 1934). On esinenud selles asjas ka märgukirjadega Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsusele. See sooviavaldus on, võiks ütelda, täiel määral osalt teostatud ja osalt teostumas. Arstide üleproduktseerimise ärahoidvaks abinõuks tuleb pidada 1935 ülikoolis sisseseatud võistluseksameid juhul, kui arstiteaduskonda astuda soovijate arv ületab 50. Siinjuures tuleb aga tähendada, et viimaseil aastail üksikute alade eriarstidest on juba märgata puudust. Eriarstide küsimuses koostas EASL juhatus põhilauseid 1926 ja 1928. Arvesse võttes EASL juhatuse ettepanekuid, võeti Tervishoiu personaali kutsetegevuse seadusse (RT 24 — 1932) paragrahv (§ 8), mis annab õiguse sotsiaalministrile eriarstide kohta maksma panna määrust. Eriarstide korralduse määramise kava on Arstide Koda viimistlenud ja selle kehtima hakkamist on oodata lähemal ajal. Arstide-välismaalaste praktiseerimise õigus on piiratud, kuna need kutsetegevuse luba võivad saada Rahva tervishoiu korraldamise seaduse (RT 2 — 1928) § 6 järgi ainult Riigi Tervishoiu Nõukogu otsusel.

Riigikeele oskust nõuab arstidelt Tervishoiu personaali kutsetegevuse seaduse § 4.

„1) Arstidepäev tunnustab soovitavaks täiendada meie arstideseltside ja Eesti Arstideseltside Liidu põhikirja määrusiga arstilise kutsekaitse, vastastikuse abiandmise ja -kindlustuse kui ka distsiplinaarse autoriteedi aladel. Eeltöödeks tuleks Liidu algatusel moodustada erikomisjon, kes koopteerudes juristega, välja töötaks vastavate põhikirjade eelkavad, kontaktis Tervishoiu Peavalitsusega ja Nõukoguga. 2) Ära kuulates esitise arstilise saladuse kaitse vajaduse üle meil maksva sellekohase seadusandluse kokkukõlastamise teel Kesk-Euroopa riikide omaga, tunnustab Arstidepäev soovitavaks paluda E. A. Liitu algatada küsimust kontaktis Eesti õigusteadlaste seltsiga.“ (Sooviav., VII Arstidep., 1928.)

Sooviavalduse esimeses punktis tähendatud kutsekaitse ja distsiplinaarse autoriteedi alal on kehtima hakanud — 1) Arstide Koja seadus (RT 103 — 1934) ja 2) Codex deontologicus

medicorum, antud Arstide Koja nõukogult 9. veebr. 1936. Mõlemate kavad koostas EASL juhatus.

Arstide Koja seaduse eelnõu võeti vastu Liidu erakorralisel peakoosolekul 30. VIII 1931 ja Codex deontol. med. kava peakoosolekul 13. V 1934.

Arstide vastastikune abiandmine ja kindlustus on olnud kaalumisel samuti Liidu juhatuses ja peakoosolekuil arstileskede abikassa (8. IV 1923), arstileskede ja -vaestelaste abikassa (19. V 1925), arstide omaabi kassa (7. IV 1929), arstide pensionikassa küsimusena (8. V 1932). Asi on lõplikul lahendamisel praegu Arstide Kojas.

Arstisalatuse kohta leiduvad eeskirjad Tervishoiu personaali kutsetegevuse seaduses (§ 5) ja Kriminaal-kohtupidamise seaduses (RT 89 — 1934, § 473). Esimene näeb ette arstisalatuse pidamise nõuet kutsetegevuses, teine ei tunnusta arstisalatust kriminaalkohtu ees.

„Professioonel, kes on kohustatud seadustega kutsesalatuse pidamisele, peab kohtus tunnistamise suhtes seadma ühtlastesse õiguslistesse tingimustesse.“ (Resol., XI Arstidep., 1933.)

Kriminaalkohus tunnustab advokaatide ja kirikuõpetajate kutsesalatust, mitte aga arstide kutsesalatust, nagu tähendatud eelmise sooviavalduse puhul. Selles mõttes üksikuid professione ei ole seatud ühtlastesse õiguslistesse tingimustesse.

IV. Tervishoiu abipersonaali kutsehariduse täiendamine.

„Et sünnitusabi andmist, eriti just maal, ajakõrgusel hoida, peab II E. A. Kongress tarvilikuks korraldada perioodiliselt kordamiskursusi ämmaemandaile.“ (Resol., II Kongress ehk X Arstidep., 1932.)

Resolutsiooni ei ole senini teostatud.

V. Haiguskindlustus.

„VI Eesti Arstidepäev, ära kuulates Tallinna Eesti Arstide Seltsi esindaja aruande riigiteenijate haiguskindlustuse üle, leiab, et riigiteenijate haiguskindlustus haigekassa süsteemi alusel on arstkonale praeguste teadumuste põhjal vastuvõtmatu.“ (Resol., VI Arstidep., 1928.)

Riigiteenijate haiguskindlustuse küsimus on olnud EASL päevakorras 1924 ja igal aastal 1928—1932. Küsimust on kaa-

lutud mitmekülgselt, esitatud märgukirju ja käidud delegatsioonidega juhtivais asutis. Osa organiseeritud arstkonna nõudeid on leidnud tähelepanu. Käesoleval ajal on riigiteenijate haiguskindlustus (Riigiteenijate-tööliste ja õppejõudude haiguskindlustuse seadus RT 41 — 1937 ja Haiguskindlustuse korraldamise määrus RT 79 — 1937) nõnda korraldatud, et arstiabi riigiteenijaile kindlaks määratud takside järgi võib anda iga arst, kes selleks riigiasutisele oma nõusoleku on avaldanud.

„a) Arvesse võttes, et sundhaiguskindlustus maksuta arstiabiga ja arstimeiga ja rahaliste toetusiga vabastab kindlustatu materiaalsest ja moraalsest vastutustundest igapäevases elus, Võru Arstidepäev arvab tingimata tarvilikuks, et kindlustatu võtab isiklikult osa arstiabi ja arstimite kulude kandmisest tema enese ja ta perekonna liikmete haiguste puhul. Selle osa suurus fikseeritakse seaduses.

b) Arsti normaalse töötamise võimaldamiseks ja haigete eneste huvides on Võru Arstidepäeva veendumusel tarvilik arstide moraalne ja materiaalne iseseisvus ja haigele vaba arstivalik. Kord, kus haiguse vastu kindlustatud isik võtab isiklikult osa arstimiskulude kandmisest, ei soodusta arstiabi tarvitamisel liialdusi.

c) Võru Arstidepäeva arvates tuleb kaalumisele võtta sotsiaalselt haiguskindlustuse süsteemilt üleminek individuaalsele sundkokkuhoiule haiguste vastu kindlustamiseks.“ (Resol., VIII Arstidep., 1929.)

Haiguskindlustuse küsimused on olnud EASL juhatuses ja peakoosolekuil arutlusel sagedamini kui ükski teine küsimus, nii alates 1927 igal aastal. Riigiteenijate haiguskindlustuse teostamine on tähendatud eelmise resol. juures. Tööliste haiguskindlustus on korraldatud tänapäeval nõnda, et töölisile endile tasub haigekassa 100% ulatuses ravikulud. Kindlustatu perekonnaliikmeile aga võimaldab haigekassa ravi nõnda, et piiratud on perekonnaliikmele haigekassa kululisi arsti juurde, samuti tasub perekonnaliige osaliselt (10—20%) arstimite hinna. Haigekassa liikmeil on vaba arsti valik ainult haigekassa lepinguarstide nimestiku raamides, kui arstiabi andmine ei ole korraldatud ambulatooriumisüsteemil (Tallinn). Resolutsiooni p. c-s tähendatud individuaalset sundkokkuhoiu kindlustuse süsteemi ei ole teostatud.

VI. Tuberkuloos.

„Tiisikus, kui suure tähtsusega üldiselt laialilagunenud rahva-haigus nõuab ka meil Eestis erilist tähelepanu eduka võitlemise suhte. Sellepärast tuleks ligemal ajal kokku kutsuda kongress, mille pääaineks oleks tiisikuse tekkimise ja laialilagunemise kui ka selle vastu võitlemise küsimuste selgitamine kõige laiemas ulatuses.“ (Resol., I Kongr., 1921.)

Resolutsioon on teostatud, kuna II Arstidep. (1923) pea-teemaks oli tuberkuloos ja sellel arstidepäeval võeti vastu järgmised resolutsioonid:

„1) Tuberkuloosi kohta tuleb tingimata maksma panna sunduslik registratsioon, niihästi haiguse kui ka surma korral.

2) Tuberkuloosi vastu võitlemisel seisab esimesel kohal profülaktiline võitlusviis, mida meil linnas ja maal tuleb valgustada ja tegelikult läbi viia.

3) Kirurgilise tuberkuloosi ravitsemiseks on tingimata tarvis heelioterapöitilist sanatooriumi asutada.

4) Tuberkuloosi vastu võitlemise töö ühtlustuseks ja juhtimiseks tuleb luua „Tuberkuloosi vastu võitlemise Keskkomitee Eestis“, kes ühendusesse astub rahvusvaheliste sellekohaste asutustega.

5) Linnades ja maakondades asutatakse kohalikud tuberkuloosi vastu võitlemise organisatsioonid, kes keskkomiteega lähemas ühenduses seisavad.“

1) Sunduslik tuberkuloosi haigusjuhtude registreerimine on maksev (Külgehakkavate ja suguhaiguste registreerimise seadus RT 34 — 1926 ja määrus RT 46 — 1926). Tuberkuloosi surmajuhtude kohta on aga maksev arsti surmatunnistuse nõue linnades ja alevites, mitte maal (Määrus arstlikkude surmatunnistuste kohta, RT 75 — 1929). Kuna resolutsioonis on tõenäoselt mõeldud registreerimist arsti poolt, siis pole resolutsioon täies ulatuses veel teostatud.

2) Meie praeguse tuberkuloosi vastu võitlemise süsteemi juures, kus tuberkuloosinõuandlate võrk (igas maakonnas ühes linnadega on praegu üks ja rohkem nõuandlaid) on välja arendatud ja nende tähtsamaks tegevuseks on tuberkuloosi profülaks, tuleb pidada resolutsiooni teostatuks.

3) Heliosanatoorium on ellu kutsumata. Selle püstitamine on Tuberkuloosi Vastu Võitlemise Sihtasutisel lähemal ajal kavatsusel.

4) Tuberkuloosi vastu võitlemise töö ühtlustamiseks kutsuti ellu 1925 Tuberkuloosi Vastu Võitlemise Liit (1937. aastast alates Tuberkuloosi Vastu Võitlemise Sihtasutis), mis on ühenduses vastava rahvusvahelise asutisega (Union internationale contre la tuberculose).

5) Resolutsioon on täidetud, kuna igas maakonnas ühes linnadega on tuberkuloosi vastu võitlemise selts. Kõik selt-sid kuuluvad sihtasutisse.

„1) Võitluseks põhjendamata raseduse katkestamisega tuberkuloosi tõttu tunnistab Arstidepäev tarvilikuks asutada kõigis tuberkuloosihaigete ravilais eriosakonnad rasedaile, kus ravi ja vaatlust toimetatakse tuberkuloosiarsti poolt kontaktis günekoloogiga.

2) Tuleb pöörata enam tähelepanu tuberkuloosihaigete rasedate ravile ja alles viimase ebaõnnestumisel võib tulla raseduse katkestamine küsimuse alla.“ (Resol., VII Arstidep., 1928.)

1) Eriosakondi rasedaile tuberkuloosihaigete ravilais ei ole käesoleva ajani asutatud.

Resolutsiooni punkt 2-s avaldatud soovi täitmise kohta ei ole andmeid.

„1) Et meil praegusajal kopsutuberkuloosi kliiniliste vormide diagnoosimisel mitmesuguseid jaotuse nomenklatuure ja klassifikatsioone tarvitatakse, siis ei ole võimalik nende põhjal saada ühtlast ettekujutust kopsutiisikuse arengust, selle ravist ja prognoosist. On tarvilik, et tuberkuloosiarstid tuleksid kokku, et a) luua ühist vormide jaotust ja b) ühtlustada oma tegevust kogu maal.

2) Arstidepäev peab soovitavaks tuberkuloosi vastu võitlemisel imikute kaitset Calmette'i (BCG) järele propageerida. Iga linn ja maakond peaks iga soovijale selle kaitse tasuta saamist laste jaoks võimaldama vastava kontrolli all.“ (Sooviavald., VII Arstidep., 1928.)

1) Kopsutuberkuloosi kliiniliste vormide ühine jaotus on praegusajani veel koostamata. Küsimust on ka hiljemini käsitletud Tuberkuloosi Vastu Võitlemise Liidu teaduslikel koosolekuil ^{16, 17}.

Tuberkuloosi vastu võitlemise seltside nõuandlate arstide tegevus on ühtlustatud Tuberkuloosi Vastu Võitlemise Liidu juhatause ja nõukogu juhtnööridega.

2) Calmette'i BCG kaitse saamist võimaldab soovijale Riiklik Seerumi Instituut. Seda antakse väikese tasu

eest. Kuni 1935. aastani valmistas BCG Ülikooli Bakterioloogia-instituut. Seda preventiivset vaktsineerimist on kasutatud senini võrdlemisi vähesel määral — umb. 100 juhul ¹⁾).

VII. Suguhaigused.

„1) Suguhaiguste vastu võitlemise Seltsi põhikirja väljatöötamiseks ja Seltsi koosoleku kokkukutsumiseks valitakse komisjon: prof. Paldrock, dr. Ed. Kengsep ja dr. E. Terrepson.

2) Lex veneris'e väljatöötamiseks valitakse komisjon: prof. A. Paldrock, dr. H. Rütman ja dr. Ed. Kengsep. Komisjoni esimees: prof. A. Paldrock.

3) Kohalikkudele arstideseltsidele soovitatakse võimalust mööda rahva seas propageerida suguhaiguste profülaksi.

4) Apteeki kohustada pidama suguhaiguse ärahoidmiseks vahendeid, mille väljapanemine, samuti ka kuulutamine seltskonna kõlblus-tunnet haavaval viisil sündida ei tohi.

5) Sõjaväes on soovitav profülaksist igapidi läbi viia.

6) Tartus ja Tallinnas, võimaluse korral ka teistes linnades, lühikesi suguhaigusi käsitavaid kursusi arstidele toime panna kohalikkude arstideseltside korraldusel.

7) Tallinnas ja Tartus riigi poolt sisse seada kummagis suurem haigemaja naha- ja suguhaiguste jaoks, milledes tuleks avada eriosakonnad pärandatud siifilishaigetele lastele.

8) Tallinnas ja Tartus luua keskkohad Wassermann'i reaktsiooni tegemiseks, kus tarbekorral tasuta tehakse reaktsioon ka kohalikkude tervishoiu osakondade poolt saadetud haigetele.

9) Tervishoiu Peavalitsuse tähelepanu sellele juhtida, et arvetes ja aruannetes suguhaigete nimede esitamine mitte soovitav ei ole.

10) Määratakse teemad ja referendid järgmiseks arstidekongressiks nahahaiguste ja suguhaiguste alal.

11) Esitatakse suguhaiguste teatamise lehe kava.“ (Resol., I Kongr., 1922.)

1) Sugu- ja nahahaiguste eriala arstide seltsid (dermatoloogia-seltsid) on ellu kutsutud Tallinnas ja A. Paldrock'i algatusel Tartus 1936.

2) Maksva Suguhaiguste vastu võitlemise seaduse (RT 1 — 1927) koostamisel oli aluseks A. Paldrock'i ja A. Kook'i väljatöötatud kava.

1) Andmed prof. K. Schlossmann'ilt ja dr. H. Peterson'ilt.

3) Suguhaiguste profülaksi on propageerinud peamiselt Tervishoiu Muuseum.

4) Kõikides apteekides leiduvad suguhaiguste ärahoidmise vahendid.

5) Sõjaväes on teostatud suguhaiguste profülaks a) selkohaoste loengute korraldamisega, b) profülaktiliste vahendite tasuta väljaandmisega.

6) Suguhaigusi käsitlevaid erikursusi ei ole Tallinnas ja Tartus arstidele korraldatud. Suguhaigusi on käsitletud jaoskonnaarstide täienduskursustel.

7) Tallinnas ja Tartus on avatud linna omavalitsuste poolt sugu- ja nahahaigustehaiglad. Haiglais puuduvad erisakonnad kaasasündinud süüfilishaigeile lastele.

8) Wassermann'i reaktsioonide tegemise suuremaiks keskusiks on Tartu Ülikooli Bakterioloogia-instituut ja Tallinna Linna Keskhaigla laboratoorium. Peale selle tehakse WaR paljudes väiksemas laboratooriumes kui ka mõnede haiglate juures. Suguhaigust nakkavas järgus põdevaile puudustkannatajaile isikuile tehakse reaktsioon tasuta. (Suguh. v. võitl. sead. § 4.)

9) Ülikooli Nahapolikliinik ja arstid märgivad haigeid resolutsioonis tähendatud viisil. Tervishoiu- ja Hoolekan-devalitsusele saadetavais aruandeis esinevad suguhaiged nimeselt, kusjuures kirjavahetus peetakse salajaselt.

10) I Arstide Kongressil määratud referendid ei ole esinenud ettenähtud teemadega järgmisel Arstide Kongressil.

11) Maksev suguhaiguste registreerimiskaart (Määrus RT 46 — 1926) erineb I Kongressil vastu võetud suguhaiguste teatamislehe kavast, kuid viimane näib olevat olnud aluseks registreerimiskaardi koostamisel¹⁾.

„On hädatarvilik 1) ühtlustada Wassermann'i reaktsiooni meetodit üldiseks kasutamiseks määratud laboratooriumes; 2) võtta riiklise kontrolli alla nii sisemaal valmistatavad kui ka sisseveetavad WaR ekstraktid ja hemolüütilised ambotseptorid; 3) luua keskkohalt laboratooriumide varustamiseks nimetatud reaktiivega.“ (Resol., VI Arstidep., 1928.)

Resolutsioon ei ole teostatud.

¹⁾ Andmed osaliselt prof. A. Paldrok'ilt.

VIII. Leepra.

„II Eesti Arstide Kongressi dermatoloogiline sektsioon peab tingimata tarvilikuks Eestis leepra vastu võitlemisel järgmiste abinõude tarvitusele võtmist:

a): Peale leprosooriumide arstide moodustatagu leepraarstide ametid; nende arstide ülesandeks oleks: 1) leeprastatistika pidamine; 2) aastas vähemalt kahel korral oma raiooni läbistamine uute leeprahaigete leidmiseks; 3) kojusaadetud leproossete kontrollimine; 4) aastas vähemalt kahekordne leeprahaige omaste läbivaatus 6 aasta vältel.

b) Tartu Ülikoolis korraldatagu iga-aastaseid korduvaid kolme päevaseid kursusi leepra kohta. Osavõtt kursuseist olgu kohustuslik vähemalt kord kolme aasta järel kõigile ametisolevaile jaoskonna-, maa- ja linnaarstele, kõigile arstele, kelle erialaks nahahaigused. Kursused peaksid teostuma riikliku abiga.

c) Kõik nakatavas staadiumis leeprahaiged tuleksid isoleerida; Koduse isolatsiooni võimalusel võib haige koju jääda. Kodutud nakatavad leeprahaiged tulevad sunniviisil paigutada leprosooriumi. Paranenud ja mittenakatavaid leeprahaigeid võib koju lasta tingimusel, et nad teatava aja vältel alluksid arstilisele kontrollile.“ (Resol., II Kongr., 1932.)

Resolutsioon on teostamata, kaasa arvamata osaliselt praegu teostatav punkt c paranenud ja mittenakatavate haigete koju laskmise osas.

IX. Reumatism.

„IX Eesti Arstidepäev peab soovitavaks, ja kasulikuks Reumatismi vastu võitlemise Liiga töödest osa võtta Eesti Punase Risti juures asutatud Liiga Eesti Komitee kaudu.“ (Resol., 1930.)

Reumatismi vastu võitlemise Eesti Komitee on asutatud 1927. Tema ülesandeks reumatismi suhtes on 1) mudaravi väljaspool kuurorte, 2) arstidele nõuanne, 3) ravi. Arstide osavõtt Komitee töödest pärast resolutsiooni vastu võtmist ei ole palju suurenenud.¹⁾

X. Pahaloomused kasvaja.

„1) Iga opereeritav vähk tuleb radikaalselt opereerida. Pahaloomuste kasvajate ravimisviiside hulgas omab röntgen ja raadium tähtsa seisukoha. Peale niisuguste pahaloomuste kasvajate, mille asukoht võimaldab ainult kiiritusravi, tuleb operatsiooni retsidiivide

1) Andmed dr. B. T s i t o v i t š i l t.

vähendamiseks kiiritusravi läbi viia igal postoperatiivsel juhul. Neid pahaloomuseid kasvajaid, mille opereeritavus on kahtlane või piiripealne, tuleb operatsiooni eel suremuse vähendamiseks kiiritada. Kõik opereeritamatud pahaloomused kasvavad tuleks kiiritada, sest sel teel võib nii mõnelgi eluiga pikendada ja isegi kasvajat opereeritavaks muuta.

2) Silmas pidades seda, et vähktõve algusnähtused ei ole silmapaistvad, peavad arstid kõiki juhte, kus tekib kartsinoomi kahtlus, otsekohe eriarstide poole kliinikusse saatma diagnoosimiseks ja varase ravi võimaldamiseks.

Asutatakse vähktõve vastu võitlemise komitee, kuhu valitakse K. Konik, K. Schlossmann, L. Puusepp, A. Valdes, J. Miländer, W. Wadi. (Resol., V Arstidep., 1927.)

„Kongress avaldab soovi, et omal ajal Eesti Arstidepäeva poolt vastuvõetud resolutsioon vähktõve vastu võitlemise komitee asutamiseks saaks teostatud.“ (Resol., II Kongr., 1932.)

Resolutsiooni esimest punkti pahaloomuste kasvajate ravi asjus teostatakse üldiselt Ülikooli Haava- ja Naistekliinikus.

Resolutsiooni teist punkti vähktõve varase diagnoosimise asjus ei ole senini täiel määral teostatud. Ülikooli vastavate kliinikute juhatajad peavad soovitavaks, et selle teostamist tulevikus kolleegid rohkem silmas peaks.

Vähktõve vastu võitlemise komitee algatusel on ellu kutsutud Vähi Vastu Võitlemise Selts Eestis 1934. Seltsil on olnud läbirääkimisi Ülikooli Valitsusega Tartus raadiumravi võimaluse loomise üle, mille tulemusena Ülikooli Valitsusel õnnestus ka 100 mg raadiumi muretsemine, mis praegu Naistekliiniku valdusel vahetpidamata leiab kasutamist. Juhatus on koostanud lendlehed, mille kaudu juhiti laiemate rahvahulkade tähelepanu vähi varaseile sümptomeile. Lendlehtedes tehti teatavaks ka kliinikud, mis olid nõustunud andma tasuta nõu vähi- ja vähikahtlastele haigetele. On kogutud statistilisi andmeid, astutud Rahvusvahelise Vähi Vastu Võitlemise Liidu liikmeks. Vähi V. V. S. aupatrooniks on seltsi palvel härra Riigivanem.¹⁾

1) Andmed saadud prof. A. Valdes'elt, prof. U. Karel'ilt ja eradots. R. Kleitsman'ilt.

XI. Patoloogilis-anatoomiline ala.

„Meie meditsiinilise tasapinna tõstmiseks on väga soovitatav, et meie haigemajades hakataks suuremat tähelepanekut pöörama patoloogilis-anatoomilistele lahangutele ja patoloogilis-histoloogilistele uurimustele. On otstarbekohane, kui meie maakonna- või linnahaigemajades, mis väljaspool meie suuremaid meditsiinilisi keskpunkte (Tartu, Tallinn), oleks haigemaja-arst või üks kliinilistest arstidest enam-vähem vilunud ka patoloogilis-anatoomilisel alal, kes võiks asjatundlikult toimetada lahanguid ja korraldada kliinilise materjali patoloogilis-histoloogilisi uurimisi. Koolnute patoloogilis-anatoomiliste lahanguite soodustamiseks on hädapärast vaja sellekohast seaduse määrust.“ (Sooviavald., IV Arstidep., 1926.)

Patoloogilis-anatoomilise ala arenemine ei ole senini jõudnud sooviavalduses tähendatud tasemeni. Üksikud haiglad, eriti Tallinnas, on siiski ametisse võtnud vastava ala arste-eriteadlasi.¹⁾

XII. Kohtuarstiteadus.

„Arstidepäev avaldab soovi, a) et Kriminaalseadustiku eelkava väljatöötamisel kohtuministeerium võtaks arvesse Tartu Ülikooli kohtuarstlise instituudi esitaja arvamise mainitud kava kohta, b) et kodifikatsiooni komisjoni liikmeks oleks üks asjatundja-arst.“ (Sooviav., III Arstidep., 1924.)

Kriminaalseadustiku koostamisel on kaalutud ka Ülikooli Kohtuarstiteaduse-instituudi ettepanekuid. Komisjoni tööst on osa võtnud prof. S. T a l v i k ja dr. med. J. L u i g a.²⁾

„1) Soovitatav on teostada võimalikult kiires korras seadusega ettenähtud kohtupolitseiarsiline võrk Eestis; 2) kohtupolitseiarstiliselt tööalalt ei tohiks mitte põhimõttelikult tagasi tõrjuda naiskolleege; 3) soovitatav on kohtupolitseiarssti töökavasse üles võtta, silmas pidades võimalusi kohtadel, ka vangla- arstiline töö.“ (Sooviav., VI Arstidep., 1928.)

Kohtupolitseiarsstlik võrk on Eestis teostatud vastavalt sellele, nagu seda ette näevad Rahva tervishoiu korraldamise seadus (RT 2 — 1928, § 17) ja Kriminaalkohtup. seadus, s. o. nõnda, et Tartus ja Tallinnas on ametis erilised kohtu-politseiarsstid, kuna teistes linnades ja maakondades nende ülesandeid täidavad linna- ja maa-arstid.

Kohtupolitseiarssti töökavas ei ole vanglaarsti tööd.

1) Andmed prof. A. V a l d e s'elt.

2) Andmed prof. G. R o o k's'ilt.

XIII. Emade- ja lastekaitse.

„a) Iga abitarvitaja laps alla 16. a., kellel hoolekandjat ei ole, peab riigi ehk kogukonna poolt ülespidamist leidma.

b) Seadusandlisel teel tuleb määrus maksma panna, mis paneks leitud, mahajäetud, abitarvitajad, maksu eest kasvatada antud ja väljaspool abielu sündinud lapsed omavalitsuse asutuste järelevalve alla.

c) Amme küsimus tuleb seaduse teel lahendada selles mõttes, et ka ammelapse eest tarvilikult hoolt kantakse.

d) Tallinnas, Tartus ja Narvas tulevad lastehaigemajad asutada.

e) Nimetatud linnade sünnitusasutustes peab vaestele emadele võimalikuks tehtama maksuta vastuvõtmist, kuna vähemate linnade haigemajade juurde sellekohased jaoskonnad tulevad sisse seada.

f) Tallinna, Tartu ja Narva tulevad linnavalitsuste poolt nõuandekohad emadele käima panna ja nende juurde piima-köögid asutada.

g) Vabrikute juurde, kus palju naistöölisi, tulevad vabrikute kulul sõimed luua.

h) Naiskoolides tuleb tervishoiu tundidel vanemates klassides ka lapse toitmise ja ravitsemise küsimusi käsitada.

i) Tööliste ja ametnikkudele, kellele perekonna toetusraha maksetakse, ei tule esimesele kahele lapsele sugugi abiraha anda, vaid alles kolmandast lapsest peale seda tegema hakata.

k) Lasterikastele perekondadele kolmest lapsest pääle tuleb riigi ja omavalitsuse asutustesse teenistusse astumise juures eesõigus anda, kui teised eeldused ühesugused on.

l) Iga poissmees, 30. a. pääle, iga lasteta leskmees ja lasteta abielumees, kui nad sissetulekumaksu maksavad, peavad samapalju veel laste kaitse hääks maksma.“ (Resol., I Kongr., 1922.)

Allpool on toodud eeltähendatud resolutsioonide teostamise kohta andmed samas järjekorras: a) Teostatud (Hoolekande seadus RT 120/121 — 1925, § 28, § 29). Hoolekanne laste eest algab esimesest elupäevast ja kestab täisealsuseni (§ 28). Hoolekande alla võetakse iga laps, kelle ülalpidamise või vaimse, kõlblise või kehalise arenemise eest keegi ei hoolitse (§ 29).

b) Hoolekande seaduse järgi kuuluvad resolutsioonis nimetatud lapsed kuni 3-a. eani riigi hoolekandele (§ 50), 3-a. — 18 a. omavalitsuste hoolekandele (§ 51).

c) Teostatud. Hoolekande seaduse § 35 järgi keelatakse imetajaid palgata tingimusega, et imetaja ei tohi oma last imetada.

d) Lastekliinik puudub praeguse ajani Tallinnas ja Narvas.

e) Teostatud. Hoolekande seaduse § 42 järgi on kohustatud hoolitsema puudustkannatajaile rasedaile arsti-ämma- emandaabi andmise eest enne sünnitamist, sünnitamise ajal ja pärast seda, samuti nende paigutamise eest tarviduse korral sünnitusasutistesse raseda elukoha valla-, alevi- ja linnavalitsused. Sünnitusasutised on kohustatud vastu võtma sünnitajat igal juhtumisel, kuna kulude katmise küsimus pärast lahendatakse. Sünnitajad jäävad sünnitusasutistesse nikkauaks, kui arst selle tarviliku leiab.

f) Tallinnas, Tartus ja Narvas asutati emade- ja laste-nõuandlad varsti peale I Kongressi. Tallinna ja Tartu nõuandlad jagavad ka piima puudustkannatajaile lastele.

g) Lastesõimede ellukutsumist vabrikute ja tehaste juures näeb ette Hoolekandeseadus (§ 16, 73). Vaatamata sellele, et Sotsiaalministeerium nende asutamist on korduvalt soovitanud ja nende korraldamise kohta ka määruse avaldanud (RT 89 — 1928), on need senini ellu kutsutud ainult üksikuis tehaseis (Narva Kreenholmi vabrik, Balti Puuvillavabrik Tallinnas)¹⁾.

h) Tallinna nais-keskkooles ja -gümnaasiumes on teostatud ema- ja imiku-tervishoiuga õpilaste tutvustamine tervishoiu tundides.²⁾

i) Resolutsioonis esitatud põhimõte — laste abiraha maksmine vanemaile juhul, kui lapsi on riigi- või omavalitsus-teenijal üle ühe — oli varem tegelikult maksmas. Praegu makstakse abiraha esimesest lapsest alates [Riigiteenijate laste abiraha seadus (RT 93 — 1936), Tööliste laste abiraha seadus (RT 35 — 1935)].

k) Resolutsioon on teostatud. Alates 1930. aastast on juhtivad ametiasutised andnud juhtnööre, mille järgi tuleb lasterikaste perekondade ülalpidajaile anda riigi- või oma-

1) Andmed hoolekande inspektor H. Sepp'ilt.

2) Andmed lastekaitse inspektorilt dr. A. Vooremaa'lt.

valitsusteenistusse astumisel eesõigus sel korral, kui teised eeldused on võrdsed.

1) Resol. ei ole teostatud.

„1) Emade ja lastekaitse, mis teostuma peab süstemaatiliselt ja otstarbe- ning oludekohaselt korraldatud ja asjatundlikult juhitud hoolekandes emade ja laste eest, on sotsiaal-hügieeniline ülesanne ning peab täies ulatuses kuuluma riigi tervishoiu keskasutise kompetentsi.

2) Paluda Riigikogu juhatust Töö-hoolekandeministeriumis väljatöötatud ja Riigikogu komisjonis arutusel oleva Hoolekande seaduse emade- ja lastekaitse osa enne lõpulikku vastuvõtmist anda tervishoiu teadlastele seisukoha võtmiseks ja vastavate paranduste ning täienduste tegemiseks.

3) On tarvis, et olemasolevad rinnalaste kodud kuni 300 lapse jaoks kogusummas laiendatakse.

4) Laialt tuleb tarvitusele võtta laste perekondadesse kasvatada andmine maksu eest ja nende alatine arstiline kontroll.

5) Tuleb asuda emade nõuandekohtade võrgu laiendamisele, võttes aluseks, et iga 10—15 tuhande elaniku peale üks nõuandekoht tuleks.

6) Linnades tulevad avada piimaköögid, mis lastele laitmata piima saamise võimaldaks ja kindlustaks.

7) Linnade omavalitsustel tuleb hoolt kanda, et kuni 3 a. ealistele lastele saaksid avatud päevakodud.

8) Suurtööstusliste ettevõtete juurde, kus naised töötavad, tulevad sisse seada imetamistoad.

9) Hoolekande personaali (õdede) ettevalmistamiseks tulevad Tartu Ülikooli juures korraldada vastavad kursused, rinnalastekodude ja nõuandekohtade juhatajate määramisel tuleb eesõigus anda arstidele, kes sellekohase eriettevalmistuse on saanud.

10) Tervishoiuliste küsimuste levitamisel rahva hulgas tuleb Tervishoiu Muuseumil emade- ja lastekaitset eriti tähele panna, selleks vastavaid lektoreid välja saata.

11) Tallinna ja Tartu tulevad avada emadekodud, kus vastuvõtmist leiaks varandusliselt kehvad ja peavarjuta emad seni kuni neile vastav teenistus leitud.“ (Resol., III Arstidep., 1924.)

1) Rahvatervishoiu korraldamise ja Hoolekande seaduste alusel kuulub emade- ja lastekaitse Tervishoiu- ja Hoolekan-devalitsuse kompetentsi.

2) Hoolekande seaduse eelnõu on olnud seisukoha võtmiseks tervishoiu eriteadlaste käes. (Eesti Arstideseltside Liidu peakoos. 11. IV 1926).

3) Imikutekodusid on käesoleval ajal riigis: Nõmmel — 170 lapsele, Tartus — 90, Kuressaares — 50 ja Narvas — 50, kokku 360 lapsele.

4) Laste lahtise hoolekande arendamist on Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsus pidanud põhimõtteliselt tarvilikuks ja seda võimaldab ka Hoolekande seadus (§§ 50—62), kuid laste perekonda kasvatada andmine ei ole teostunud soovitud määral seepärast, et ei ole leidunud suuremas ulatuses kohaseid perekondi, kes oleksid huvitatud rohkem lapse kasvatamisest kui tema ülalpidamise tasust.¹⁾

5) Käesoleval ajal teotseb Eestis 24 emade- ja lastenõuandlat, mis asuvad kõigis linnades peale Rakvere, Tõrva ja Petseri, ja järgmisis maakonnis: Tartumaal 1, Harjumaal 3, Pärnumaal 1. Neist peavad ülal omavalitsused 17 ja eraorganisatsioonid 7 nõuandlat.

6) Piimakööke ei ole. Piima jagatakse Tallinnas ja Tartus nõuandlate kaudu, nagu ülal mainitud.

7) Peale vabrikute ja tehaste juures olevate lastesõimede (vt. ülal I Kongr. resol. p. g.) on Tallinna linna Kunderi ja Kopli laste päevakodude juures osakonnad alla 3-a. lastele.

8) Resol. teostamise kohta pole andmeid.

9) Resol. on teostatud. Hoolekande-õdesid valmistab ette Ülikooliga kontaktis töötav Eesti Õdede Ühingu Õdedekool.

10) Teostatud. Tervishoiu Muuseumil on emade- ja lastekaitse osakond ning sel alal on rohkesti rahvalikke loenguid peetud.

11) Kodusid puudustkannatajaile emadele, kus need ülalpidamist saaksid kuni teenistuse leidmiseni, ei ole käesoleva ajani asutatud.

„Tervishoiu õpetusel koolides tuleb pühendada erilist tähelepanu emade ja lastekaitsele.“ (Sooviav., III Arstidep., 1924.)

Naiskoolides vanemates klassides käsitletakse emade- ja lastekaitset (Vaata ka I Kongr. resol. punkt h).

1) Andmed hoolekande inspektor H. Sep p'ilt.

XIV. Abiellumuse ja sündimuse soodustamine.

„IV arstide päev ära kuulates dr. Vilms'i ettekannet „tõuter-
vishoiuliste seadusettepanekute kohta“, tunnistab soovitavaks, et ette-
toodud põhimõtted leiaks tähelepanekut ja võetakse kaalumisele vas-
tavate seaduste väljatöötamisel.“ (Sooviavald., IV Arstidep., 1925).

Ettekandes esitatud põhimõtted näevad ette soodustusi
lastega perekondadel tulumaksu, pärandusmaksu, perekonna-
abiraha alal, kasvatuspreemiaid, poissmeestemaksu, nõuannet
abiellulistele. Osa ettepanekuist on teostatud.

XV. Koolitervishoid.

„a) Omavalitsuse kui ka riigi kulul ja toetusel ülalpeetavate
koolide arste valib omavalitsuse tervishoiu osakond, kuhu kuuluvad
kõik selle teenistuses olevad arstid.

b) On soovitav, et linnades oleks kõikide koolide jaoks ühine
ambulants spetsialistide kaastöötamisel.

c) Kooliarsti amet peab pääamet olema.

d) Tervishoiu õpetus peab algkooles eriaineks olema kahe vii-
mase klassi õppekavas; teda tuleb õpetada kaks tundi nädalas ja sisal-
dagu ka suguelu tervishoidu.

e) Tervishoiu õpetus on sunduslik õpeaine ülikoolis eriti kooli-
ja kirikuõpetaja elukutsele ettevalmistajatele; tervishoiu õpekava
peab ka õpetajaid ettevalmistavates eriõpeasutistes aine tähtsusele ja
ajanõuetele vastavalt laiendatama.

f) Eri-kooliarstide ettevalmistamine on tarvilik; praegustele
kooliarstidele tuleb korraldada perioodilisi kursusi, kus muude ainete
hulgas ka katselist psühholoogiat tuleb õpetada.

g) Koolimajade ehitamine ja nende sisseseadmine kui ka uute
koolide avamine üürikorterites peab sündima kooliarsti hääkskiitmi-
sel; erilist tähelepanu tuleb pöörda koolipinkide otstarbekohasuse
pääle.

h) Tuleb korraldada perioodilisi kooliarstide kongresse.

i) Eestis on tarvis asutada erikoolid nõrgaandelistele lastele ja
erikodud idiotidele.

k) Koolides tulevad kõik need lapsed, kes küllalt edasi ei jõua,
katsepsühholoogia seisukohalt läbi vaadata.“ (Resol., I Kongr., 1922.)

a) Osas omavalitsustes toimub algkoolide arstide vali-
mine ligikaudu resolutsioonis tähendatud viisil, kusjuures
neid lõplikult ametisse kinnitab linna- või maaomavalitsus.
Keskkoolide ja gümnaasiumide kooliarstid esitab linnavalit-
susele ametisse kinnitamiseks kooli direktor.

b) Suuremais linnades on ambulatoorium algkooliõpilaste vastuvõtmiseks, kuna keskkoolides ja gümnaasiumides on kooliarstil kõnetunnid kodus ja koolis.

c) Kooliarsti amet on peaamet käesoleval ajal Tallinnas ja Rakveres, mujal kõrvalamet.

d) Resolutsiooni ei ole teostatud vastuvõetud kujul. Tervishoidu õpetatakse algkooles koos teiste aineiga.

e) Tervishoid on ülikoolis sunduslik ainult keskkooliõpetaja kutse taotlejaile; seminaride tunnikavades esineb tervishoid.

f) Resolutsiooni ei ole teostatud, — kuni käesoleva ajani ei ole ette valmistatud eriarste koolidele, samuti ei ole korraldatud kooliarstele erikursusi.

g) Tervishoiu Peavalitsuse määrused kooliarstide teg. kohta (RT 21 — 1921), § 1. ja 2. järgi on kooliarstide ülesandeks 1) tervishoidlik valve õpilaste, kooliruumide, kooli sisseseade ja kooli korra üle (§ 1), 2) kõik koolidesse puutuvad tervishoidlikud korraldused, mida kooliarst tarviliseks tunnustab, koostatakse omavalitsuse tervishoiu-osakonnas, kinnitatakse Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsuses ning need paneb maksma linna- või maavalitsus (§ 2).

h) On peetud senini kolm kooliarstidepäeva — Tartus 1925, Tallinnas 1934 ja 1935 ^{18, 19, 20.}

i) Resol. on teostatud. Tartus ja Tallinnas on abikoolid nõrgaandelisile. Idioodid paigutatakse peamiselt omavalitsuste varjupaikade vastavaisse osakondadesse.

k) Resol. ei ole teostatud.

„1. IX Eesti Arstidepäev tunnustab tarvilikuks eriõpetuse korraldamise raskelt kuuljaile lastele Tallinnas ja Tartus.

2. a) Kooliarst peaks, kus vähegi võimalik, peaametis ja määraline olema.

b) Koolitervishoiu alal tuleks aegajalt täienduskursusi toime panna.

c) Kooli õdede-instituuti tuleks laiendada.

d) Asja tähtsuse ja laiaulatuslikkuse tõttu tuleks koolitervishoiu küsimuste lahendamiseks erikomisjon valida.

e) Naiskoolides olgu naisarst, kus see vähegi läbiviidav.“ (Resol., IX Arstidep., 1930.)

1) Resolutsioon ei ole teostatud.

2) a) ja b). Samasisulised resolutsioonid on vastu võetud I Kongressil (vt. resol. koolitervishoiu kohta punktid c. ja f.).

c) Kooliõdede-instituuti ei ole tunduvalt laiendatud arvates 1930.

d) Koolitervishoiu komisjon teotseb alates 1936. Selle esimeheks on Tervishoiu Muuseumi juhataja, liikmeteks 5 kooliarsti ja 4 pedagoogi. Komisjon töötab kahes sektsioonis: üks Tartus, teine Tallinnas.

e) Resolutsioon on teostatud: naiskoolides on ametis nais-kooliarstid, kaasa arvamata üksikud erandid.

„Silmas pidades õpilaste mitterahuldavat tervislist seisukorda, leiab Arstidepäev, et kehalisele kasvatusale koolides tuleb pöörata tähelepanu märksa suuremal määral, kui seda on tehtud seniajani. Tuleb suurendada kehalise kasvatus tundide arvu ja hoolt kanda selle eest, et nende tundide läbiviimine toimuks küllalt asjatundlikkude õpetajate juhatusel ning tervishoiuliselt rahuldavais tingimustes. Kehalise kasvatus tundide suurenemisega ei tohi suurened a tundide üldarv, vaid töökoormat on tarvis vastavalt vähendada. Nõrga kehaehitusega lastele tuleks korraldada kehalisi harjutusi eraldi, kasutades selleks võimaluse pii rides hommikupoolseid tunde.

Arstidepäev leiab, et kooliarstide tegevuse produktiivsuse tõstmiseks ja järjest kasvavaile elunõudeile lähendamiseks tuleks praegu kooliarstide peaülesandena tunduva statistiliste andmete kogumist piirata ja pöörda suuremat tähelepanu üldtervishoidlikkude küsimuste selgitamisele õpilastele ja koolitegelastele, võitlusele kooli- ja nakkushaiguste ning muude ühiskondlikkude pahede vastu.“ (Resol., IX Arstidep., 1930.)

Kehalisele kasvatusale ei ole pööratud koolides suuremat tähelepanu võrreldes varema ajaga: nii alg- kui keskkoolis ja gümnaasiumides on võimlemistunde endiselt 2 nädalas. Küll on aga uute koolimajade juurde ehitamisega osaliselt paranenud võimlemissaalide olukord. Nõrga kehaehitusega lastele ei korraldata kehalisi harjutusi eraldi.

Kooliarstidel lasuv statistiliste andmete koostamise töö on üldjoontes samasugune kui 1930.

„a) Õpetajaid tuleb põhjalikumalt ette valmistada tervishoiu ja kehalise kasvatamise õpetamises.

b) Õperaamatute tähtede suurus ja kuju ning ridade vahed tuleb kindlaks määrata silmas pidades silmade tervishoidu.

c) Kõikides koolides peab sisse seadma tervishoiu nõudeile vastavad kätepesemise riistad.

d) On tarvilik tütarlaste koolide viimaste klasside programmi sisse tuua kodu-, imikute- ja laste tervishoid.

e) Ülikool peab sisse seadma üliõpilaste tervisliku kontrolli.

f) Tervishoidu võib õpetada ainult arst.

g) On tarvilik üle riigi ühtlane tervisleht, mis I kooliarstidepäeva poolt välja töötati.

h) Üleilmlise pedagoogide kehalise kasvatus (tervishoiu) kongressile peab saadetama arst.“ (Resol., IX Arstidep., 1930.)

a) Õpetajate ettevalmistuse kavad ei sisalda käesoleval ajal võrreldes ajaga enne 1930. a. suuremaid nõudeid tervishoiu ja kehalise kasvatus kohta.

b) Õpperaamatute tähtede suurus ja kuju ning ridade vahed ei ole kindlaks määratud.

c) Tervishoiu nõudeile vastavad kätepesemise riistad on sisse seatud linna koolides; maal on see paljudes koolides teostamata.

d) Samasisuline resolutsioon on vastu võetud I Kongressil (vt. I Kongr. resol. emade ja lastekaitse kohta punkt h).

e) Üliõpilaste tervislik kontroll on teostatud alates 1932. aastast.

f) Tervishoidu õpetavad suuremas osas koolides pedagoogid, vähemas osas arstid. Seega ei ole resolutsioon teostatud selles mõttes, et tervishoidu õpetaks ainult arst.

g) Ühtlane tervisleht on üksikuis linnades ja maakondades, kuid ei ole seda üleriigiliselt.

h) Rahvusvahelisel pedagoogide kehalise kasvatus kongressil oli esindajaks õpetaja.

„1) Kooliõpilaste järelevaatusil on suur tähtsus, kui nad kindla ühise kava järele ette võetakse; 2) sarnase kava peaks välja töötama eriline komisjon; 3) enne elluviimist peaks selle kava heaks kiitma lähem kooliarstidepäev; 4) selle kava järele arstide poolt kogutud materjal peaks läbitöötamist leidma mõnes riiklises keskasutises, mitte aga koha peal; 5) on soovitatav, et kooliarstid juba nüüd enne kava elluviimist hakkaksid tarvitama võrdlusarvuseid (indekseid), millest soovitatavad pelidisi ja Brugsch'i indeks, võttes viimases kehapikkuse asemele istumiskõrgus.“ (Sooviav., VI Arstidep., 1927.)

Õpilaste järelevaatused toimuvad, nagu mainitud, üksikuis linnades ja maakondades ühtlustatud tervislehe järgi. Tervislehtede kokkuvõtted üleriigiliselt ühise kava järgi esitatakse linna- ja maa-arstide kaudu Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsusele üleriigilise kokkuvõtte tegemiseks. Selle kohta pole andmeid, kuivõrd tarvitatakse soovitatud indekseid ¹⁾.

XVI. Kehaline kasvatus.

„a) On tarvilik koolides tervishoiu õpetunnis ka teoreetiline õpetus spordi üle läbi viia, puudutades kõigepäält kolme spordivormi — vaba harjutusi, võimlemist ja kerget sporti.

b) Sport tuleb kõigis koolides sunduslikuks teha.“ (Resol., I Kongr., 1922.)

Esimene osa resolutsioonist on senini elluviimata. Teine osa (punkt b) on teostatud, olgugi et arstide arvamuste järgi mitterahuldaval määral, nagu see nähtub koolitervishoiu ala resolutsioonest ja sooviavaldusist.

„Rahva kehalise tervise kõvendamiseks tuleb senisest suuremat tähelepanu pöörata tervishoiulisele spordile ja võimlemisele koolides ja kogu rahvas.“ (Sooviav., III Arstidep., 1924.)

Rahva, eriti noorsoo, kehalisele arendamisele ja spordile on viimaseil aastail järjest suuremat tähelepanu pööratud. Spordiga ja kehalise kasvatuses tegelevad pea kõik rohkearvulised noorsoo- ja spordiorganisatsioonid.

XVII. Tõutervishoid.

„III Eesti arstidepäev, ära kuulates vastavaid referaate nõdra-meelsete ja vaimuhaigete operatiivselt sugukõlbmatuks tegemisest, otsustab valida komisjoni koosseisus: prof. Bresovsky, prof. Lüüs, dr. Klemens, dr. Fischer ja dr. Vilms ettetoodud materjali läbiarutamiseks ning esinemiseks konkreetsete, meil läbiviidavate, ettepanekutega järgmisel arstidepäeval 1925. a.“ (Resol., 1924.)

„IV Eesti arstidepäev kiidab eelmisel arstidepäeval valitud õigeenilise komisjoni poolt väljatöötatud „Ettepanekud steriliseerimise kohta“ põhilauseid heaks, kuid leiab tarviliseks anda kavandi tagasi komisjoni lõplikuks läbitöötamiseks ja seaduse kavandi kokku-

1) Andmed koolitervishoiu kohta osaliselt saadud dr. E. Säga'lt, H. Madissoo'lt ja V. Sumbert'lt.

seadmiseks ja redigeerimiseks. Komisjoni poolt vastuvõetud seaduse kavand tuleb saata arstideseltsidele ja järgmisele arstidepäevale lõpliku seisukoha võtmiseks.“ (Resol., 1925.)

Resolutsioon on teostatud selles mõttes, et ettepanekud steriliseerimise kohta on olnud materjaliks ja aluseks maksva Steriliseerimise seaduse (RT 98 — 1936) koostamisel.

„XI Eesti Arstidepäev, kaaludes kasutada oleva statistilise materjali, tegeliku elu tähelduse ja pärilikkusõpetuse praeguste veenete kohaselt genuinse epilepsia (kaasasündinud langetõve) küsimust, leidis, et rahva tõulise tubliduse kaitseks tuleks takistada sigivust eugeenilisil kaalutlusil epileptikuil ja epileptoidseil psühhopaatidel, keelates abiellumise ja võimaldades vajaduse korral kunsttehislikku steriliseerimist.“ (Resol., 1933.)

Resolutsioon on teostatud steriliseerimise osas, mis on võimalik Steriliseerimise seaduse alusel ja korras: § 1 järgi võib raskel kujul langetõbiseid teha sigivõimetuks, naisisikutel aga katkestada ka rasedus, kui tähendatud isikute tervislik seisukord on seesugune, et nad võivad sigitada või sünnitada järglasi eeltähendatud tervisriketega.

XVIII. Alkoholism.

„Arstidepäev tunnistas tarvilikuks:

1) Arstide kaastöö alkoholismi vastu võitlemisel omal erialal, eriti meditsiinilis-statistiliste andmete kogumisel alkoholismi kohta ja alkoholi küsimuse arstiteadusliku külje selgitamisel haigetele ning ühenduses karskusorganisatsioonidega kogu rahvale.

2) Võtta järgmise arstidepäeva eeskavasse rahva tõuhügieeni, alkohoolikute arstimise ja arstkonna osavõtmise üldisest alkoholismi vastasest võitlemisest küsimused.“ (Resol., III Arstidep., 1925.)

Alkoholismi vastu võitlemisega on tegelnud Eesti Tervishoiu Muuseum. Alkoholiküsimust on arstiteaduslikult uuritud Ülikooli asutis ja sel ainel kirjutatud 1919.—1927. a. 12 auhinnatööd ²¹.

Järgmise (IV) arstidepäeva kavas on olnud küll tõuteravishoid, mitte aga alkoholismi küsimused.

„1) Kõik Vabariigi piirides elavad ravimatud kroonilised alkohoolikud, nõdramõistuslised ja kurikalduvusiga isikud nais- ja meessoost tuleksid steriliseerimise ja kastreerimise alla võtta tõuparandamise mõttes.

2) Arstidepäev peab tarvilikuks, et viiakse läbi alkohoolikute ja teiste narkomaanide registreerimine ja et võimaldatakse nende

interneerimine sunnikorras töomajadesse ravimise otstarbel.“ (Resol., XII Arstidep., 1934.)

1) Resolutsioon näib olevat liiga radikaalne ja see on teostamata.

2) Alkohoolikuid ja narkomaane ei ole registreeritud. Eesti Karskusliidu töökavas on 1938. a. alkohoolikutekodu asutamine L o o s i mõisas Võrumaal.¹⁾

XIX. Suvitus- ja ravikohtade arendamine.

„Haapsalu kui kuurordi tervishoiuliste olude tõstmiseks on tarvis kiires korras:

1) Asuda veevärgi ja kanalisatsiooni sisseseadmisele kogu kuurordi piirkonnas.

2) Asuda kuurordile kuuluva maa-ala planeerimisele, arvesse võttes kuurordi laienemist ja edaspidist arenemist praegusaja nõuetele vastavalt.

3) Olemasolevate ravimis- ja supelasutiste remonteerimine ja täiendamine tarviliste ruumidega.

4) Kõrvaldada rannast kõik randa rüvetavad ja mustust tekitavad kohad.

5) Ühiselt Lääne maakonnaavalitsusega ajakohane haigemaja sisse seada.

6) Sisse seada meteoroloogiline jaam.“ (Sooviav., IV Arstidep., 1925.)

1) Veevärgi ehitamine on teoksil. 1938. a. kestel kavatakse varustada kuni pool linna veevärgiga. Linna reovee üldkanalisatsiooni ei ole. Suurematel majadel on erakanalisatsioon.

2) Linna planeerimise kava on olemas.

3) Ravi- ja supelasutiste remont teostati 1936.

4) Rand on korrastatud.

5) Lääne maahaigla teotseb 1926. a. alates.

6) Meteoroloogia jaam on asutatud ja seda laiendati 1936. a. ²⁾.

„Silmas pidades Eestis leiduva muda terapeutilist tähtsust ja võimalikku riigimajanduslikku väärtust, XII Eesti Arstidepäev leiab ülitarviliku olevat võtta mudaravi toime igakülgselt teaduslikule uuri-

1) Andmed saadud Karskusliidu sekretärit.

2) Andmed saadud Haapsalu linna sekretärit.

misele ja selle läbiviimiseks esineda vastavale asutisele sooviga, määrata selleks 10-aastane stipendium Tartu Ülikooli juurde.“ (Resol., XII Arstidep., 1934.)

EASL juhatus on palunud kirjalikult stipendiumi määrata Suvituskohtade ja Supel- ja Tervisparandusasutiste Keskkorraldust ja saanud eitava vastuse krediidi puuduse tõttu (EASL juhata. prot. 16. III 1936).

XX. Vaimuhaigete ja pimedate hoolekanne.

„Arstidepäev tunnistab vaimuhaigete eest hoolekande seadusandluse reformi hädatarvilikuks ning otsustab valida komisjoni koosseisus B r e s o v s k y, S c h w a l b e, S o o, L e l l e p ja T o o m i n g a s vastava seaduseelnõu kokkuseadmiseks ja kiires korras esitamiseks Arstideseltside Liidu juhatuse kaudu vastavale valitsusasutisele.“ (Resol., III Arstidep., 1925.)

Samal aastal, kui vastu võeti käesolev resolutsioon, ilmus Hoolek. seadus, mis sisaldab ka vaimuhaigete eest hoolekande peatüki (§§ 121—128).

„Arste peaks kohustama registreerima vaimuhaigeid, nõdrameelseid, epileptikuid ja kurtumme arstiteaduskonna ja Eugeneika seltsi poolt väljatöötatud registreerimislehtedel. (Resol., II Kongr., 1932.)

EASL juhatus (27. II 1933) on saatnud registreerimislehe kava edasi Tervishoiu- ja Hoolekandevalitsusele palvega see panna maksma.

„Pimedate arvu kindlakstegemise viisi ja nende parandamise võimaluse küsimuse lahendamiseks 3 liikmeline komisjon valida — prof. B l e s s i g, dr. U u d e l t ja dots. T a l v i k.“ (Resol. I Kongr., 1922.)

Pimedate arv tehti kindlaks 28. XII 1922 rahvaloendusel. Komisjoni tegevusest kasvas välja Tartu „Pimedate Abi“ selts 1922, pimedate töökool 1922, kool-kodu 1925 ja Eesti Pimedate Hooldamise Ühing 1934¹⁾).

XXI. Töotervishoid.

„Soovitav on teaduslikult põhjendatud kehalise töö organiseerimise meetodi maksmapanemine, nagu see oma väljenduse on leidnud üldistes joontes taylorismis, misjuures tema teostamine peab sündima arstlise erivalve all.“ (Resol., I Kongr., 1922.)

Resolutsiooni teostamise kohta pole andmeid.

1) Andmed prof. J. U u d e l t'ilt.

XXII. Arstlik statistika.

„Arstidepäev kinnitab, et surmapõhjuste registreerimised arstitunnistuse põhjal on linnas täielikult läbiviidavad, kuna see maal võimalikul korral läbiviimisele peaks tulema.“ (Sooviav., III Arstidep., 1925.)

Surmajuhtude registreerimine linnades arstitunnistuste alusel on maksma pandud määrusega (RT 75 — 1929). Maal ei ole seda senini tehtud kaalutlusel, et hõreda arstide võrgu tõttu ei ole paljudes kohtades arstid kiiresti kätte saadavad (Riigi Tervish. Nõuk. protokoll 1. VI 1929).

XXIII. Ebaarstimine.

„Ebaarstimise vastu võitlemiseks on tarvilik ühelt poolt kõvendada Nuhtl. sead. funktsioone ja teha põhjalikumat selgitustööd rahva seas, teiselt poolt tõsta arstide professionaalset ja eetilist tasapinda.

Arstidepäev tunnistab tarvilikuks, et ebaarstimisse puutuvaid küsimusi Eestis uuritakse edasi vastavate asutiste poolt.“ (Sooviav., VIII Arstidep., 1929.)

Isikuile, kes pole saanud luba arstlikuks kutsetegevuseks (ebaarstele) on keelatud haigete ravimine Tervishoiu personaali kutsetegevuse seaduse (§ 9) alusel. Kriminaalseadustiku maksmapanemise seadus (RT 85 — 1934, § 195) näeb ette arstliku kutsetegevuse loata ravijaile arestikaristust kuni kolm kuud või rahatrahvi kuni 300 krooni.

Ebaarstimise uurimist toimetab Eesti Tervishoiu Muuseum.

Nagu nähtub esitatud ülevaatest, on arstidekongressidel ja -päevadel kõige rohkem resolutsioone ja sooviavaldusi vastu võetud, loetledes üksikküsimusi, koolitervishoiu kohta (24), teisel kohal on emade- ja lastekaitse (22), kolmandal kohal tuberkuloos (10) ja suguhaigused (10), ülejäänud igal alal 1—4 resol. ja sooviavaldust. Neist on ellu viidud täiel määral 48 (44%), osaliselt 30 (27%), teostamata on senini 32 (29%).

Selle kokkuvõtte kohta võime ütelda, et arstidekongressidel ja -päevadel vastuvõetud nõuded ja sooviavaldused ei ole olnud asjata tööks, vaid vastupidiselt, need on täitnud tähtsa ja tunnustust vääriva ülesande meie riikliku tervishoiu ja hoolekande arendamise ning arstide kutsehuvide kaitse alal. Need tulemused õigustavad samasuunalist arstidekongresside ja -päevade tööd ka tulevikus.

Kirjandus.

- 1) I Eesti Arstide Kongress. Tartus, 2.—4. dets. 1921. Kongressi peasekretäri dr. med. S. Talvik'u kokkuvõte. Tartu 1922. Lk. 502. Äratrükk Eesti Arstist 1922, nr. 2—12. — 2) II Eesti Arstide Kongress (X Eesti Arstidepäev). 24. ja 25. septembril 1932 Tartus. Protokollid. Tartu 1932. Lk. 189. Eesti Arst 1932, lisa. — 3) Üleriikline Eesti Arstidepäev Pärnus 14. ja 15. juulil 1923. a. Protokollid, korraldatud H. Uustalu ja S. Talviku poolt. Tartu 1924. Lk. 54. Eesti Arst 1924. — 4) Kolmas Eesti Arstidepäev Tallinnas 12. ja 13. septembril 1924. a. Protokollid, korraldatud N. Sarv'e, S. Talvik'u ja A. Valdes'e poolt. Tartu 1925. Lk. 74. Eesti Arst 1925, lisa. — 5) Neljas Eesti Arstidepäev Haapsalus 30. juunil ja 1. juulil 1925. a. Protokollid, korraldanud E. Lasberg, S. Talvik ja A. Valdes. Tartu 1926. Lk. 68. Eesti Arst 1926, lisa. — 6) Viies Eesti Arstidepäev Tartus 27. ja 28. novembril 1926. a. Protokollid, korraldanud K. Lellep, H. Normann, S. Talvik ja A. Valdes. Tartu 1927. Lk. 77. Eesti Arst 1927, lisa. — 7) Kuues Eesti Arstidepäev Viljandis 27. ja 28. augustil 1927. a. Protokollid, korraldanud O. Soo, S. Talvik ja A. Valdes. Tartu 1928. Lk. 114. Eesti Arst 1928, lisa. — 8) Seitsmes Eesti Arstidepäev Pärnus 29. ja 30. juulil 1928. a. Protokollid, korraldanud P. Wreintal, S. Talvik ja A. Valdes. Tartu 1928. Lk. 134. Eesti Arst 1928, lisa. — 9) VIII Eesti Arstidepäev Võrus 30. augustil ja 1. septembril 1929. aastal. Protokollid, korraldanud V. Reinthal, J. Rives ja A. Valdes. Tartu 1929. Lk. 62. Eesti Arst 1929, lisa. — 10) IX Eesti Arstidepäev Tallinnas 27. ja 28. septembril 1930. a. Protokollid, korraldanud H. Rossmann ja A. Valdes. Tartu 1930. Lk. 66. Eesti Arst 1930, lisa. — 11) XI Eesti Arstidepäev Narvas 29. ja 30. juulil 1933. aastal. Protokollid. Tartu 1933. Lk. 63. Eesti Arst 1933, lisa. — 12) XII Eesti Arstidepäev Kuressaares 28. ja 29. juulil 1934. aastal. Protokollid. Korraldanud E.

Veltmann ja L. Juhkam. Tartu 1934. Lk. 54. Eesti Arst 1934, lisa. — 13) Fenno-Ugrica V. B. Tallinn 1936. Lk. 134—217. — 14) J. Alksnis: Über de Realisierung der Acta medica Baltica. Riga 1936. Käsikiri Tartu Eesti Arstide Seltsi arhiivis. — 15) Eesti, Läti ja Leedu arstide ühise nõupidamise protokoll 1936. Tartu Eesti Arstide Seltsi arhiiv. — 16) F. Lepp: Eesti Arst 5, 333, (1934). — 17) W. Wadi: Eesti Arst 12, 933, (1935). — 18) I Üleriigiline Kooliarstidepäev Tartus. Eesti Arst 2, 43, (1926). — 19) II Üleriigiline Kooliarstidepäev Tallinnas. Eesti Arst 11, 906, (1935). — 20) III Üleriigiline Kooliarstidepäev Tallinnas. Eesti Arst 5, 397, (1936). — 21) A. Rammul ja S. Lind: Bericht über den XVIII Intern. Congr. gegen den Alkoholismus. Tartu 1927. Lk. 447.

English Summary.

SIEGFRIED LIND: On the Putting into Practice of the Resolutions and Recommendations Accepted by the Assemblies and Congresses of Estonian Physicians from 1920. to 1934.

In the course of the years 1920. — 1934. there have been 2 general Congresses and 11 Assemblies of Estonian Physicians, at which 40 resolutions and 16 different recommendations were adopted.

These resolutions and recommendations may be classified as follows:

The regulation of the activities of the abovenamed Assemblies and international contact, the organization of public health and social welfare in Estonia, questions concerning the medical profession and the perfecting of medical training, continuation courses for nurses, insurance against illness, tuberculosis, venereal diseases, leprosy, rheumatism, malignant tumours, the organization of the department of pathologic anatomy, forensic medicine, the protection of motherhood and childhood, the encouraging of marriage and reproduction, school hygiene, physical training and sports, eugenics, alcoholism, the development of health- and summer-resorts, relief for lunatics and the blind, industrial hygiene, medical statistics and quackery.

Most of the resolutions and recommendations passed by the congresses and assemblies of the Medical profession were put into practice later on. The most important of these are:

The General Assemblies of Estonian Physicians are held annually. Co-operation and a close contact of Estonian physi-

cians with those of Finland, Hungary, Latvia and Lithuania have been established.

The Union of the Estonian Medical Societies has been allowed to consider laws concerning Public Health and Social Welfare and express its opinion in regard to them. Courses for perfecting the training of physicians have been arranged.

To avoid overproduction in the medical profession, the number of students admitted annually to the Medical Department of the University of Tartu has since 1935. been limited to 50.

Physicians of foreign nationality are allowed to practise in Estonia only if they have obtained the permission of the State Health Council.

A knowledge of the state language is required of all practitioners.

The protection of the medical profession and their disciplinary authority have been regulated by the Law of the Medical Chamber (1934) and the Codex Deontologicus Medicorum (1936).

For the campaign against tuberculosis, an Antituberculosis Union covering the whole country has been founded (1925). Its members are the Antituberculosis Societies (12 in all) acting in each district in collaboration with the towns.

A law for fighting against venereal diseases was passed in 1927., according to which a cure and Wasserman's reaction are provided for indigent patients.

In order to combat cancer, a Society against Cancer, which is a member of the International Union against Cancer, was created in 1925. To carry out pathologic-anatomical research, medical specialists have been engaged at the hospitals of the larger towns. A network of forensic-police physicians has been developed according to the government regulations of 1928 and 1934. As regards the protection of childhood and motherhood, according to the Relief Law passed in 1925, destitute children are taken care of by State and local municipalities until their coming of age, 24 Advisory Centres for mother and children, and 4 infants' homes for children up to 3 years with 360 beds have been opened. At the same time arrangements have been made for placing orphan children in families. Nurses engaged in social relief work are trained at the Nurses' Training School of the Association of Estonian Nurses, which is in close touch with the University of Tartu. The

pupils of primary schools obtain free medical treatment from the school physicians in special dispensaries, while the pupils of secondary schools are given medical aid during the doctors' consultation hours at their homes or at schools. In the University the inspection of students fitness has been introduced (1932). The Sterilization Law was passed in 1936. Lunatics and the blind are taken care of according to the Relief Law (1925). Since 1934 those who are not professional doctors are forbidden under penalty to practise medical treatment.
